

UNIVERSAL
LIBRARY

OU-234654

UNIVERSAL
LIBRARY

ریاست دارالتالیف
جغرافیہ
۵

وزارت معارف
سلسلہ
۸۶

جغرافیائے امریکا و آسٹرالیا

مطابق پروگرام رشیدیہ و دارالمعلمین دوم

بتحریر محمد حسن معلم مکتب چینیہ

و تصویب ع، ج فیض محمد خان وزیر معارف

در مطبع مفید عام

لاہور طبع شد

تعداد ۱۲۰۰

طبع اول

۱۳۰۵ھ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امریکا

امریکا در نصف کره مغربی واقع است، این را یکی
طاحان اطالوی ساکن جنیوا "کرسٹوفر کولمبن" نام از طرف
دولت ہسپانیہ در ۱۴۹۲ء کشف کرده بود، چنانچہ دولت
ہسپانیہ در ابتداء قطعات کشوف جدید را باسلطنت خود
ملحق کرده رفت "کولمبن" بخیاں ہند بر آمدہ بود، ہرگاہ
بہ این سرزمین رسیدہ این را ہند پنداشتہ بنام ہند
موسوم کرد و اٹالی را بہ تصور ہند ہندیان نامید -
لیکن در ۱۴۹۹ء یک طاح اطالوی "امریگو ویس پکسی"
باشندہ فلورنس باین زمین جدید رسیدہ سفرنامہ خود را
اشاعت دادہ تردید تصور کولمبس نمود - فلہذا خطہ ہذا
غیر حق بنام او موسوم گشتہ بعد ازان "امریکہ" خواندند -

لیکن باشندگان امریکہ را بنا بر تسمیہ کولمبس تا حال ہندیان
 میگویند۔ جہاز کولمبس اولاً ہمراہ جزیرہ سان سالویدور
 (یکے از جزائر ہاما) بر خورد۔ بنا بر تسمیہ کولمبس جزائر
 نواحی آن حال ہم غرب الہند گفتمے شونہ۔ لفظ غرب
 ازین جہت ملحق ساختند کہ از جزائر واقعہ طرف جنوب
 مشرق ہندوستان تمیز کردہ شونہ۔ چونکہ این بر اعظم
 نو دریافت شدہ امریکہ را بر جدید نیز مے گویند۔
 قبل از آنکہ روس امریکہ را شروع کنیم مناسب مے
 بینم کہ امریکہ و یوریشیا (یعنی ایشیا و اروپا) را با ہم
 مقابل نمایم :-

یوریشیا (آسیا و اروپا)

امریکہ

۱ خشکہ شرقاً غرباً امتداد دارد

۱ خشکہ شمالاً جنوباً متد است۔

۲ سلسلہ کلاں کوہ با شرقاً

۲ کوہ مانیز شمالاً جنوباً میدوند

غرباً ممتد ہستند قریباً در مرکز و جنوب

متصل ساحل مغربی

یوریشیا (آسیا و اروپا)	امریکہ
۳ این بڑا عظیم دارائی سطوح مرتفع است کہ بسیار وسیع و خیلے بلند ہستند	۳ میدان ہائے وسیع درین بڑا عظیم وجود دارند
۴ سطوح مرتفع یوریشیا از بحر خیلے دور واقع شدہ اند	۴ میدان ہائے امریکہ زیر اثر باد ہائے بحری مے آئند
۵ ساحل یوریشیا بسیار شکستہ است؛ چنانکہ جزیرہ نما ہا و بحیرہ ہائے اندرونی دارد	۵ ساحلش ہموار است
۶ دارائے صحرائے وسیع است۔	۶ کدھام صحرائے کلانے راندازد
۷ آسیا و اروپا ہر دو تقریباً یک شکل معین دارند	۷ ہر حصہ امریکہ بنفس خود یک مثلث ایشیا کہ قاعدہ اش در شمال و راس آن در جنوب باطل شرق

یوریشیا (آسیا و اروپا)	امریکہ
۸ محض در نصف کرہ شمالی واقع است	۸ در ہردو نصف کرہ شمالی و جنوبی ممتد است
۹ زیادہ تر در منطقہ معتدلہ شمالی واقع شدہ	۹ این بر اعظم در ہر چہار منطقہ واقع است
۱۰ در مرکز ایشیا بعض دریاں تا بحر نئے رسند	۱۰ در امریکائے شمالی و جنوبی دریاں از وسط برآمدہ بہ بحرے اُفتند۔
الآن اگر شما امریکائے شمالی و امریکائے جنوبی را با ہم مقابله کنید، در چند امور مشابہت را ملاحظہ می نمائید:- ۱ ہر دو مثلث نما ہستند کہ قاعدہ آن طرف شمال باشد و راس آن جنوب . ۲ سلسلہ ہائے بزرگ بزرگ کوہ ہا در ہر دو متصل ساحل مغربی میدوند مثلاً کوہ ہائے راکی و اینڈیز . ۳ سلسلہ ہائے پست کوہ ہا متصل ساحل مشرقی واقع	

ہستند، مثلاً کوہ آپالاشیان و کوہستان برازیل .
 ۴ ساحل مشرقی نسبت بر ساحل مغربی پست تر است
 ۵ سمت جریان دریا در ہر دو یکسان است، مثلاً
 بالمقابل سینٹ لارنس، ایمیزان و بالمقابل یسی سی پی،
 لاپلاٹا .

۶ در ہر دو میدان ٹاسے وسیع در مرکز می باشند، و
 مواشی بے شمار از آنها پرورش می یابند .
 ۷ بطرف جنوب مشرق ہر دو مجمع الجزائر موجود ہستند .

در بعض امور مخالف ہم دارند

۱ حصہ عریض ترین امریکای شمالی در منطقہ معتدلہ
 شمالی واقع است، مگر از امریکای جنوبی در منطقہ
 حارہ وقوع دارد .

۲ ساحل شمالی امریکای شمالی در منطقہ اثر باد ٹاسے
 سرد قطبی می باشد، و اکثر حصہ سال بخر بست می باشد،

لیکن ساحل شمالی امریکے جنوبی از باد ہائے سرد و برف
عاری است .

۳ ساحل امریکے شمالی بسیار شکستہ است و خلیج ہا
دارد، لیکن از امریکے جنوبی شکستہ نیست و محدود
چند خلیج ہا دارد .

۴ امریکے شمالی بیاعث وجود غدیر ہائے بزرگ بزرگ
و متعدد خود مشہور است امریکے جنوبی غدیر ہا
ندارد بلکہ از حیث دریا ہائے بزرگ بزرگ خود معروف
میشود .

۵ امریکے شمالی جزیرہ نما ہا دارد لیکن امریکے جنوبی
از آنها محروم است .

۶ امریکے شمالی دریا ہائے دراز ترین عالم دارد لیکن امریکے
جنوبی دریا ہائے بزرگترین دنیا را دارا است .

۷ در امریکے شمالی دریا ہا بہ غدیر ہا آب میرسانند۔ لیکن
در امریکے جنوبی بے دریا ہا ہچنین نیست .

امریکہ ماہین ۷۲ درجہ عرض البلد شمالی و ۵۲ درجہ
 عرض البلد جنوبی واقع است خط استوا از برازیل و ایکویڈور
 (Equador) میگذرد۔ در دو حصہ منقسم است یکے را
 امریکای شمالی و دیگرے را امریکای جنوبی۔ و قسمت
 مرکزی را کہ ماہین امریکای شمالی و جنوبی واقع است
 امریکای متوسط و یا مرکزی میگویند۔ رقبہ ہر دو حصہ
 تقریباً ۱۶ بیون مربع میل است وسعت آن از آسیا
 قدرے کمتر است و برابر یورپ و افریقہ مجتمعاً۔ از طرف
 شمال بحر منجمد شمالی، از طرف شرق بحر اطلس، و از
 طرف جنوب بحر منجمد جنوبی و از طرف غرب بحر الکابل
 آن را احاطہ نموده است۔

امریکای شمالی

امریکای شمالی مثلث غیر منظم است کہ قاعدہ اش در
 شمال و راس آن در مشرق جنوبی میکسیکو باشد۔ از نقطہ

شمالی ترین (دماغه بیرو) که در آلاسکا است تا پانامه
از (۴۰۰۰) میل اضافه تر دراز است، و عرض استوائی آن
از مشرق نیوفونڈ لینڈ (Newfoundland) یعنی ارض جدید
تا نقطه مغربی آلاسکا قدرے زیادہ از سہ ہزار میل
است، رقبہ اش قریباً ۹ ملیون مربع میل است۔ بر ساحل مغربی
آن یک سلسلہ وسیع کوهہا و سطح مرتفع است و بر ساحل
مشرقی کوه ہائے پست و سطح زمین بسیار بلند نیست۔
طرف شمال آن بحر منجمد شمالی و یک حصہ بحر اطلس
است، طرف مشرق بحر اطلس شمالی و خلیج میکسیکو و
بحیرہ کیرے بیان، و طرف مغرب بحر الکاہل شمالی واقع
است!

ساحل :- در شمال یک مجمع جزیرہ ہائے کلان کلان
است، و بیاعث شدت برودت ہوا حالات این حصہ کاملاً
منکشف نہ شدہ، بعض سیاحین در حین انکشافات این
حصہ جان ہائے خود را قربان کردہ اند، و بغرض یادگار

جانمستانی کے نشان نامہ کے بعض مقامات پر اسم ایشان
 موسوم گشتہ اند۔ مشہور ترین آنا ہڈسن (Hudson) بیفن
 (Baffin) و ڈیوس (Davis) و پیبری کے باشندے۔ جزیرہ
 کلان ترین طرف شمال گرین لینڈ (Greenland) است
 بمغرب آن آبنائے ڈیوس و خلیج بیفن واقع است۔ کوہ
 کے بیخ از بحر منجمد شمالی آمدہ ساحل شمالی امریکا را
 سائیدہ میرو۔

بر ساحل مشرقی سے خلیج بزرگ واقع ہستند، خلیج
 ہڈسن، خلیج سینٹ لارنس و خلیج میکسیکو۔ نزدیک مخرج
 آنا چندین جزائر واقع ہستند۔ بہر دو طرف خلیج میکسیکو
 دو جزیرہ نامہ مسملی بہ یوکاتن (Yucatan) و فلوریڈا
 (Florida) وقوع دارند؛

بر ساحل مغربی یک جزیرہ نامہ کیلیفورنیا
 (California) واقع است کہ حفاظت خلیج میکسیکو را
 مے کند۔

(دماغہ یا پاراسہا)

طرف مشرق :- راس فیروئل (Farewell) بجنوب گرین لینڈ

دماغہ چڈلے (Chedley) و راس چارلس (Charles)

در ایبرا ڈور (Labrador) دماغہ ریس (Race) بجنوب

ارض جدید (Newfoundland) دماغہ سیبل (Sable)

بجنوب نو واسکوشیا (Novascotia) دماغہ کاوڈ (Cod)

و دماغہ ہتھیراس (Hatteras) طرف مشرق ریاستہائے

متحدہ - دماغہ سیبل بجنوب فلوریڈا (Florida) ؛

طرف مغرب :- راس سنلوکاس (San, Lucas) بہ جنوب

کیلیفورنیا پائین دماغہ پرنس آف ویلز (Prince of

Wales) بہ آبنائے بیرنگ ؛

طرف شمال :- راس بیرو بشمال ایلاسکا (Alaska) ؛

بحیرہ ماو جلیجما

خلیج بیفن (Bafin) ماہین گرین لینڈ و بڑ اعظم واقع

است، ولیم بیفن این را در سال ۱۶۱۵ء کشف کرده بود۔
درینجا صید ماهی و ویل ماهی میکنند۔ محض تا چهار ماه
تابستان بازمی باشد،

خلیج هڈسن (Hudson) طرف شمال کاناوا۔ این را ہنری
ہڈسن در سال ۱۶۱۰ء کشف کرده بود،

خلیج سینٹ لارنس (St. Lawrence) بر دہانہ دریائے
سینٹ لارنس واقع است در موسم تابستان اینجا مطلع اکثر
غبار آلود می باشد و در زمستان یخ بستہ ؛

خلیج فنڈے (Fundy) مابین "نواسکوشیا" و برنزوک
جدید (Brunswick) واقع است و برائے امواج بزرگ
و عظیم مشہور است۔ بعض اوقات موجها تا بلندی ۱۰۰ فوت
میرسند؛

خلیج دلاور (Delaware) و خلیج چیساپیک (Chesapeake)
بر ساحل مشرقی ممالک متحدہ وقوع دارند؛
خلیج میکسیکو یا بحر مرکزی امریکہ برائے روئے گرم

خود موسوم بہ ”گلف اسٹریم“ (Gulf Stream) معروف است

خلیج کیمپچی (Compeachy)، بجنوب خلیج میکسیکو؛

خلیج ہانڈوراس (Honduras)، بشمال ہانڈوراس؛

بحیرہ کیرے بیان (Carrebean)، مابین آنتیل کلاں و

امریکہ جنوبی؛

خلیج کیلیفورنیا (California)، بر ساحل مغربی میکسیکو؛

خلیج تہانٹیک (Tehuantepec)، بجنوب میکسیکو؛

بوغاز ہایا آبنا

آبناے ڈیوس (Davis)، مابین خلیج بیفن و بحر اطلس

و گرین لینڈ را از جزیرہ کبیر لینڈ (Cumberland) جدا
میکند؛

آبناے ہڈسن مابین خلیج ہڈسن و بحر اطلس، وفاکٹین

لینڈ (Foxland)، را از کانا و اجدا می سازد.

آبناے بیرو (Barroo)، مابین جزائر پرنس آف ویلز و

مالول (Melville) ؛

آبنائے بیل آئیل (Belle Isle) مابین ارض جدید (نیو
فونڈ لینڈ) و لیبرا ڈور ؛

آبنائے فلوریڈا (Floreda) مابین فلوریڈا و جزیرہ کیوبا
(Cuba) ؛

رودبار یوکاتن (Zucaton) مابین یوکاتن و کیوبہ ؛
آبنائے بیرنگ (Behrung) امریکہ و ایشیا راجدا میکند ؛

جزائر

بطرف ساحل شمالی :- گرین لینڈ یا امریکائے ڈینی -

سوٹھمنٹن (Southampton) جزیرہ بیفن (Baffin) ،

جزیرہ پرنس البرٹ (Prince Albert) ، جزائر میلیول جزیرہ

پرنس آف ویلز و جزیرہ بینکس (Banks) ؛

بر ساحل مشرقی :- ارض جدید بجنوب مشرق لیبرا ڈور -

کیپ برٹن (Cape Breton) بشمال مشرق نووا سکوشیا -

برٹش ایڈورڈ و آئیٹی کاسٹی (Anticosta) در خلیج
سینٹ لارنس ۔

جزیرہ وراز قریب نیویارک (Long Island)

برموداس (Bermudas) بمشرق ریاستہائے متحدہ؛

بہامالا جزائر غرب الہند کہ مشتمل برہامالا۔ سیٹی۔ جیمیکا

کیوبا و دیگر جزائر کثیر التعداد ماہین امریکائے شمالی و جنوبی
واقع ہستند؛

اورائے ساحل مغربی :- وائکویر (Vancouver)

ملکہ شارلٹ (Queencharlotte) و جزائر پرنس آف ویلز

و جزائر سٹکا (Sitka) و کودیاک (Kadiak) و جزائر

الوشیان (Alucian)؛

اشباہ جزیرہ

میلویل (Melville) و بوتھیا (Bothia) در شمال؛

لیبرا ڈور و نووا سکوشیا (Nova Scotia) در مشرق

فلوریڈا و پوکاتن در جنوب ؛
کیلیفورنیاے ہائیتی و آلاسکا در مغرب ؛

کیفیت سطحی

سطح امریکے شمالی در شش تقسیم قدرتی منقسم میشود
(۱) قطعات بلند مشرقی بدو حصہ منقسم شدہ اند :-

(الف) کوہ ہائے آپالاشیان (Appalachian) یا ایلیگینی
(Alleghauy) کہ از خلیج سینٹ لارنس تا سواحل
خلیج میکسیکو میدوند .

(ب) بلندی ہائے لارنشیان (Laurentian) کہ گرداگرد
خلیج ہڈسن میروند ؛

(۲) قطعات بلند مغربی - اینہا بر سلاسل کوہ ہا و سطوح مرتفع
مشتمل ہستند و از مغرب الاسکا متصل ساحل محیط کبیر
تا پانامہ کہ در جنوب واقع است رفتہ اند ؛

(۳) میدان بزرگ مرکزی :- کہ از ساحل بحر منجمد شمالی شروع

گشتہ تا دنانہ دریا کے میسی سی پی (Mississippi) (فتی
 مے شود؛ این علاقہ داراے جھیل ٹاے متعدد و طاسہا
 رودخانہ ٹا میباشد؛

(۴) دشت وسیع پریری (Prairies) بہ مغرب وادی دریا
 میسی سی پی و از شط و شعبات میسی سی پی سیراب
 مے شود؛

(۵) میدان پست ایکہ مابین بحر اطلس و ایلیگینی واقع است
 (۶) اراضی پست شمالی ایکہ بر پستی ٹاے ساحل شمالی
 محتوی است، و باتندرا ٹاے روس و سائے بیریا
 می ماند؛

جبال

۱ سلسلہ مشہور و معروف کوہ ٹا موسوم است بہ راکی (Rocke)
 و از آلاسکا تا جنوب پانامہ تمتد است و آنچا ہمراہ کوہ
 نیلے بزرگ امریکاے جنوبی کہ اینڈیز (Andes) نام

دارد ملحق مے بشود۔ قفل بلند ترین حسب ذیل، مستند :-

(۱) قلعہ مک۔ کنٹے (Mc. Kinley) ۲۰۵۰۰ فٹ در ورجیل

(۲) قلعہ درینجیل (Drangeli) ۱۷۲۰۰ فٹ { آلاسکا

(۳) سینٹ الیاس (St. Elias) ۱۸۰۰۰ فٹ { بر سر حدت

(۴) فیر ویڈر (Fairweather) { آلاسکا

(۵) قلعہ لوگن (Logan) ۱۹۵۰۰ فٹ {

(۶) قلعہ براؤن (Brown) ۹۰۵۰۰ فٹ { در کانارا

(۷) قلعہ ہوکر (Hooker) ۱۱۰۰۰ فٹ {

(۸) قلعہ پوپو کاتی پیتل (Copocalepetle) { در میکسیکو

(۹) اورینا ابا (Orizaba) {

۲ سلسلہ کوہ ٹاسے کاسکیڈ (Cascade) و سیرا نوادا

(Sierra Nevada) بر ساحل بحر محیط کبیر در ریاستہائے

مشرقہ !

۳ کوہ ٹاسے ایگیینی یا آپالاشیان (Appalachian)

شمالی و جنوبی ساحل مشرقی :

جغرافیہ امریکہ فارسی زبان

غلام مصطفیٰ

۴ سلاسل لارنشیان دور ادور خلیج ہڈسن ؛

۵ کوہ ہائے کیلیفورنیا و مملکت کیلیفورنیا ؛

۶ کوہ ہائے میکسیکو در مملکت میکسیکو ؛

یادداشت :- بیاد باید داشت، کہ قتل سینٹ الیاس
فیرویدر، لوگن، پوپو کاتی پیتل و اورینزایا آتش نشان
می باشند ؛

سطوح مُرتفع

(۱) سطح مُرتفع کولمبیا طوت مغرب رآکی در امریکت برطانوی

(۲) سطح مُرتفع بزرگ (Great Basin) مابین کوہ ہائے رآکی

و کاسکیڈ ؛

(۳) سطح مرتفع کولوریڈو (Colorado) کہ دریائے کولوریڈو

و آن را سیراب می کند، در مغرب واقع است ؛

(۴) سطح مرتفع میکسیکو در مملکت میکسیکو ؛

میدان های

یک تپه بلند مانند نصیبی از حصه عریض ترین بر
 عظم میگذرد، کناره جنوبی را " قسمت کلان " میگویند و
 شمالی را " بلندی زمین " میدان های مشهور حسب ذیل
 است :-

(۱) میدان بزرگ شمالی که مابین بحر منجمد شمالی و بلندی
 زمین واقع است ؛

(۲) میدان بزرگ مغربی که از بلندی زمین تا خلیج میکسیکو
 شمالاً جنوباً امتد است ؛

(۳) میدان های بزرگ وسیع " پریپری " بر وادیهای
 وسطی و پائینی محتوی است ؛

(۴) در جنوب میدان های پر علف و گیاه را سوتها
 (*steppes*) میگویند ؛

رودخانہ

(۱) کہ در بحر اطلس مے افتند :-

دریا مے سینٹ لارنس (۲۰۰۰) میل کہ غدیر مے کلان
کلان بر اعظم را مشروب میکند، در خلیج سینٹ لارنس
مے افتد، در حصّہ ابتدائی راہ خود سینٹ لوئیس گفته
مے شود، و در جمیل سوپیریور (Superior) میریزد

اوتاوا (Ottawa) معاون کلان ترین اش است ؛

ہڈس و پوتامک (Potamac) و دلاور (Delaware) طرف

مشرق جریان داشته در بحر اطلس مے افتند ؛

سکھیانا (Susquehanna) سو مے مشرق جاری مانده

در خلیج چیساپیک (Chesapeake) مے ریزد ؛

میسسیسی پی (Mississippi) ۳۳۰۰ میل از جمیل اتاباسکا

(Itabasca) کہ در راکی واقع است بر آمدہ در خلیج مکسیکو

مے ریزد، این را "پدر آب م" مے گویند ؛

معاویین کنار چپ آن رآئی ٹائس (Illinois) و اوہیو
 (Ohio)، از کوہ ٹائے آپالاشیان بر آمدہ باین ملحق میشوند
 معاویین کنار راست آن آرکنساس (Arkansas) و
 میسوری (Missouri) از کوہ ٹائی رآئی و دریائے سرخ
 از قلات مرتفع مغربی بر آمدہ باین داخل مے شوند -
 دریائے میسورنی معاویین کلان کلان از خود وارد، کہ
 بزرگترین آئنا ییلوسٹون (Yellowstone) و پلیٹ ہسٹنڈ
 قسمت نهم بیسی سی پی قابل کشیزائی است ؛
 چرچل (Churchill)، سیورن (Severn) البنی
 (Albeny) و سیکچیوان (Seskatchewan) کہ در راہ
 آخری خود باسم نیلسن موسوم مے شود ہمگان در خلیج
 ہڈسن میریزو ؛
 رایو گرانڈی (Rio Grande) از کوہ ٹائے "رآئی" مے بر آید و
 در خلیج میکسیکو میریزو ؛

۲ کہ در بحر الکاہل میریزو - کولوریڈو (Colorado) از کوہہا

راکی برآمدہ دریا، جنوب جریان داشته در خلیج کیلیفورنیا
مے اُفتند؛

سکرائینٹوڈ Sacramento، از کوہ کاسکیڈ برآمدہ و کولمبیا
از کوہ ہائے راکی بر جستہ طرف مغرب جریان در بحر الکاہل
مے افتند؛

فریزر Fraser، از کوہ ہائے راکی برآمدہ طرف مغرب جاری
ماندہ در خلیج جارجیا مقابل جزیرہ "ونکوور" مے ریزد؛
یوکن Yukon، در آلاسکا از کوہ ہائے راکی برآمدہ و ذکیرہ
بیرنگ مے ریزد؛

۳ میکنزری (۲۵۰ میل) بسیار دریا چہ ہائے خورد بہ این آب

میرساند و مشہورترین معاونین آن اینتھیاسکا Athabasca

است، این دریا بسیار بھیل ہا را مشروب میکند، لیکن چذین

با بیخ بستہ مے باشند؛ دریاے کلان ماہیان Great fish river

طرف شمال جریان داشته در بحر منجمد شمال مے اُفتد.

غدیرہا یا دریاچہ ہا

منظر دلکش ترین امریکائے شمالی کہ توجہ را خصوصاً جلب می نماید غدیرہا بیش می باشند . این جملہ جھیلما آب تازہ و مصفا ترین ہستند ؛ و مقدار آب این ہا بیشتر از نصف کل آب تازہ دنیا است ، فلذا بعض اوقات امریکائے شمالی را پُر غدیرہا نیز مے گویند ؛

این ہا در سہ وادی ہا کے چقور از دریا ہا کے سینٹ لارنس و سیکیپیوان و میکیزی واقع ہستند ۔ جھیلما کے کلان کلان بقرار ذیل ہستند :-

(۱) غدیر سو پیریار (Superior) کلان ترین جھیلما کے آب تازہ عالم است ؛

(۲) جھیل مشیگان (Michigan) بحیثیت مشرق جھیل سو پیریاز

(۳) جھیل ہیورن (Huron) بشمال مغرب غدیر مچیکان ؛

(۴) جھیل اونٹاریو (Ontario) بشمال مشرق جھیل آئیری ؛

(۵) جھیل آئیری (Erie) بحیثیت مشرق جھیل ہیوران ؛

ہمگنان جھیلہاے کلان و بزرگ امریکہ کے شمالی گفتے
 مے شونہ، و ہمگنان از دریاے سینٹ لارنس مشروب میشونہ
 ٹوٹ :- مابین جھیل آئیری و ارتاریو آیشار معروف نیاگرا
 (Niagara) است کہ از بلندی ۱۷۰ فٹ مے ریزد و آنجا فراخی
 دریا نصف میل است؛

در شمال - گریٹ بیئر (Great Bear) ، گریٹ سلوو (Great Slave) و ایتھیاسکا (Athabasca) در طاس رودخانہ میکنری
 واقع میباشد، جھیل ڈیر (Deer) ، جنوب جھیل ایتھیاسکا،
 و غدیرہاے مینیٹوبا (Manitoba) و وینیپگ (Winnipeg) و
 بسے دیگر جھیلہا را دریاے نیلسن آب میرساند؛ غدیر وڈز
 (Woods) ، جنوب مینیٹوبا واقع است؛ و غدیر نکاراگوآ
 (Nicaragua) در امریکہ مرکزی؛

آب و ہوا

چون امریکہ شمالی شمالاً جنوباً ممند است لہذا از روی
 وقوع اختلاف زیاد در اقلیم پدید است ، منتہاے شمالی تیخ

بستہ مییاشد، و انحصص شمالی نہایت سرد مییاشند، آب و ہوا
 در مغرب معتدل تر و در شمال مشرق سرد تر، در مرکز معتدل
 و در جنوب گرم؛ جزائر غرب الهند و امریکای مرکزی و اترقی
 پست میکو آب و ہوا کے منطقہ حارہ دارند لہذا نیلے
 گرم و مضر صحت (توجیہ اقلیم ہر موضع را معلوم کنید تا
 آب و ہوا کے امریکای شمالی ذہن نشین شما شود)۔ چونکہ
 لیبرا ڈوور از باد ہوائے و رود ہوائے سرد بحر شمالی متاثر میشود
 لہذا نسبت بہ برطانیہ عظمیٰ سرد تر است اگرچہ در ہمان
 عرض بلاد واقع شدہ، خلیج سینٹ لارنس در مشرق باعث
 روی سرد لیبرا ڈور چند ماہ پتخ بستہ می باشد لیکن جزیرہ
 و نکودر در مغرب باعث روی گرم کوروسیو و تمام سال
 از پتخ خالی است و تجارت جاری می باشد کیوبک و فرانس
 اگرچہ بڑیک عرض البلد واقع ہستند لیکن اقلیم کیوبک سرد
 تر و دراز تر است؛

بہ ساحل جنوب مشرقی باران زیاد میشود باعث آنکہ شامہا

پر رطوبت از بحر اطلس و تجلیج میکسیکو میوزند۔ بر سطح مرتفع مغربی باران بسیار کم است؛ در ضلع سان فرانسسکو در زمستان باران مے شود زیرا کہ این ضلع در بین سلسلہ "باداے مخالف تجارتی" در موسم زمستان مے آید؛

نوٹ :- از وجوہات ذیل آب و ہواے امریکای شمالی از مقامات بر عتیق (نصف کرہ مشرقی) کہ در ہمان عرض بلاد واقع اند سرد تر است؛ د سواحل بحر منجمد شمالی مورد اجتماع کثیر تر بخ میباشند؛ (۲) چون بیچ سلسلہ کوہی شرقاً غرباً ممتد نیست لہذا باداے بارده شمالی از بحر منجمد شمالی تا دہانہ بیسی سی پی بدون مخالفت مے وزند؛ (۳) سلسلہ دراز کوہ ہاے راکی طرف مغرب امریکای شمالی واقع است لہذا شمال ہاے گرم بحر الکاہل اندرون خستہ داخل شدہ نمیتواند؛ (۴) یک جزو قبیل بڑ اعظم در منطقہ حارہ واقع است؛

امالی - (۱) باشندگان اصلی امریکای شمالی را ہندیان امریکائی یا قرمز پوست مے نامند و لے بواسطہ ظلم اروپائیان مہاجر

دست از زندگانی شهری کشیده به جنگها رفته اند، و حالاً تعداد آنها کم شده. تقریباً بیش از ۱۲ میلیون نخواهند بود؛ در افریقه خوانده اید که فرزندان رشید اسلام (اعراب نوبور و جسبور) از صحراے عرب بر آمده تمام افریقه شمالی را یکے بعد دیگرے فتح کرده دشت و جنگل و آبادی را از نور توحید منور ساختند هر جائے که اعراب رفتند قوانین پر از رحم و رافت اسلامی را جاری کردند و در پے اسلاح و تهذیب مردم کوشیدند اقوام محکوم خوبی دین اسلام را دیده و حسن معاشرت و مکارم اخلاق و شجاعت حکام مسلمانان را مشاهده نموده خود بخود بطیب خاطر حلقه بگوش اسلام شده بفرمائی اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ "حق مساویانه را نائل گشتند؛ این طور گاهی نشده که اعراب اقوام محکوم را مستاعمل و محو کرده باشند بلکه از تهذیب و تنویر افکار شان دست نکشیدند؛ لیکن در امریکه از روزے که تهذیب و تمدن یورپنی رفت علمبرداران تهذیب یورپنی بجای اینکه استمالت باشندگان را بکنند و

اصلاح و تمهیدب نشان را فرض خود بدانند بر اعراض خود ایشان را قربان کردند تعداد باشندگان اصلی امریکه روز روز کمتر شده می رود و بسیار اقل است که مثل نشان زود منقطع شود؛

(۲) کوچ نشینان اروپائی تعداد عظیم دارند؛ اینها از یورپ مخصوصاً فرانسه، برطانیه و هسپانیه با آنجا رفته در قطعات حاصل غیر سکونت پذیرفته اند؛ مثلاً انگلیشیا بیشتر در کانادا و مانتاک متحده می باشند؛ و هسپانوی ها در میکسیکو و فرانسویها در نقاط مختلفه سکونت دارند $\frac{1}{3}$ حصه کل آبادی امریکه از اروپائی ها است؛

(۳) عده از سیاه پوشان افریقه را بحیثیت غلامی سابقاً سنید پرستان یورپی براسه زراعت و کان کنی و غیره از افریقه به آنجا بروند تقریباً ۳ میلیون می باشند؛ اینها اکثر در جنوب بود و پاش دارند؛

(۴) بر ساحل بحر الکاهل اهلش چین سکونت اختیار نموده اند

(۵) سکنه اصلی گرین لیند و گرد و نواح آن را اسکیمو Eskimo

مینامند یک تعداد شان در جزائر شمالی ہمہ سکونت دارند؛
 دین :۔ بذهب الہی امریکہ نصرانیت است، بعضے از آنها
 پروتستانت و بعضے رومن کیتھولک میباشد، در کانادا و
 ریاست ہائے متحدہ اکثریت اٹھ پیروان پروتستانت است؛
 چرا کہ اکثریت از برطانوی ہا است کہ مسلک شان پروتستانت
 است، و در ممالک جنوبی ہنگنان پیرو مسلک رومن کیتھولک
 میباشد، چرا کہ اکثریت از مردم ہسپانوی است و ایشان
 رومن کیتھولک میباشد، فرانسوی ہا رومن کیتھولک ہستند،
 در کل امریکہ قریباً (۱۰۰،۰۰۰) مسلمان ہستند (شمار مسلمانان
 مانوڈ از البرید کانپور)؛

صنعت و حرفت امریکا بدست ہمین مہاجرین یورپی است
 جمعیت نفوس امریکہ شمالی ۱۱۷ بلین حساب شدہ؛

نباتات :۔ سابقاً بیان کردیم کہ منہائے شمالی بیخ بستہ
 است لہذا اینجا ما سوائے چند بوتہ خورد خورد (کہ انہام دو
 سہ ماہ تابستان دوام مے کنند) دیگر بیج نباتات نمیروید؛

بعد ازان در کانادا ما جنگلہائے وسیع را ملاحظہ مے کنم کہ در
 آنها کاج، صنوبر، شمشاد، غوثہ، بیلک، سرو کاہی، سرو وغیرہ
 درختان می رویند؛ بچوب درختان مذکور در عمارات و جہازات
 بکار مے برند؛ بمغرب راکی طرف، ساحل بعض صنوبر یافت
 میشوند کہ در دنیا بلند ترین می باشند، اہالی کینیڈا جنگلہا را
 بریدہ می روند در خیال میروند کہ در یک زمان آئندہ مملکت
 کانادا مقدار زیاد ترین گندم را پیدا خواهد کرد؛

در میدان ہائے علف زار و پرہیابہ پر پرہی گاؤ بیش ہائے
 جنگلی کہ آنها را در انگریزی بیزن (Bison) میگویند بتعداد
 بیس ہائے گشتند، عالاً قریباً مفقود شدہ اند و بجائے آنها
 بز و گوسفند و گاؤ وغیرہ پرورش مے یابند۔ چون اینجا
 آب بسیار است، کاشت ہر قسم مے شود۔ مگر بلحاظ حرارت
 و برودت در حصص مختلف اقسام متفرق غلہ پیدا میشود
 در شمال گندم و در وسط جواری، و در جنوب پنبہ، نیشکر،
 تمباکو و برنج پیدا مے شود؛ اگرچہ ہمہ اجناس بفراوانی پیدا

مے شونند لیکن جواری بدین کثرت کہ $\frac{۳}{۴}$ حصہ پیداوار جواری کل دنیا در ابتداع متحدہ محسوب شدہ ؛

خطہ ہائے اٹمار :- بمغرب در کولمبیا برطانوی و

کیلیفورنیا۔ بمشرق در وادی دریائے سینٹ لارنس میوہ ہا

بکثرت پیدا مے شونند و بممالک خارجیہ فرستادہ میشود ؛

در خطہ ہائے گرم یعنی در مکسیکو و امریکائے مرکزی و

جزائر غرب السند کاشت اجناس ممالک گرم مے شونند۔

یعنی درخت ماغون، تمباکو، پنبہ، قہوہ، کوکو، نیشکر وغیرہ ؛

حیوانات - در شمال حیوانات سمور دار بحری و بری، مثل

سبیل (سگ آبی)، والرس - سنجاب، روباہ و خرس قطبی بیابان

بر سواحل مشرقی و معربی ماہیان از قسم سامن و کادشکا

کردہ مے شونند ؛ در مرغزار ہائے مرکزی و جنوبی حیوانات

اہلی پرورش دادہ می شونند ؛

معدنیات :- امریکا در پیدائش معدنیات شہرت بزرگ

دارد چنانچہ بعد از کشف آن فراوانی طلا و نقرہ مردم یورپی

راجلب نمود ؛

طلا :- در نووا سکوشیا، در قرب جھیل سوپیریار و ایلاسکا

کولمبیاے برطانوی، کیلیفورنیا، میکسیکو ؛

نقرہ :- در کولمبیاے برطانوی، کیلیفورنیا، کولوریڈو،

میکسیکو، مانڈوراس ؛

مس :- در اضلاع مشیگن و اونٹاریو، قرب و جوار

غدیرباے سوپیریار و ہیورن، حصص کوہستانی مونتانا و

اریزونا (ریاستہائے متحدہ) ؛

آہن :- زیادہ تر در ریاست ہائے متحدہ ؛

سرب :- در ریاست ہائے متحدہ ؛

نیکل :- میدانہائیکہ پُر از معدن نیکل و در دنیا مثل

ہزارند نزدیک اونٹاریو میباشند ؛

گوگرد :- در میکسیکو ؛

زغال سنگ :- طرف مغرب کوہ ایلیگینی میدان وسیع

زغال سنگ است، و در طاس میسوری میدان بزرگ

مغربی زغال سنگ ؛

پیشہ ما :- پیشہ عام اہلی کشت و زراعت میباشد، گاو دو گوسفند
چرائی، اسپ و قاطر پروری۔ ماہی گیری سمور و پوست را فراہم آورد
دیگر پیشہ ماے اہم ہستند ؛

اخراجات :- چوب عمارتی، مورش، گندم، پنیر، ماہی خشک، تیل
خاک و پترویل و نفقہ ؛

ادخالات :- آہن و فولاد، رخت پوشی و نحی و ابریشمی، چائے
قہوہ، قند و اسباب آہن ؛

مراودات و تجارت - راہ ماے آب امریکائے شمالی اہمیت تامہ
تجارتی دارند، تقریباً جملہ رودخانہ ما قابل کشیتزائی ہستند، دریا ماے
کانادا اکثر برائے رسل و رسائل داخلی بکار مے آیند۔ بندر گاہ ماے
غدیر ماے سینٹ لارنس عبور و مرور تباد دارند؛ ہر جائیکہ آبشار ما
ہستند جو عیش ماے بزرگ بزرگ برائے جہاز رانی کندہ اند۔ ریل ماے
امریکائے شمالی بسیار مہم ہستند؛ شش خط آہن بحر اطلس را با
بحرالکابل پیوستہ میکنند؛ راہ را تا بہ جاپان نزدیک تر میسازند؛

چونکہ طرف مشرق یورپ نزدیک است بندرگاہ لاسے کان کان
بمشرق واقع اندازہً طرف بحر الکاہل ہم تجارت درستی است

تقسیمات ملکیہ و پایہ نخت نامی آنها

(۱) کانادا (امریکا سے شمالی برطانوی) اوٹاوا

(۲) ارض جدیدہ استعمریہ یا کالونی

سینٹ جارجس

ہیڈ ٹاؤن

ہیڈ ٹاؤن

(۳) ریاستہائے متحدہ

نیکیو

(۴) نیکیو

نیکیو

(۵) ہینڈوراس برطانوی

سان جوس

(۶) کوسٹاریکا (Costa Rica)

سان لویس

(۷) سان سالوادور (San Salvador)

نیکیو

(۸) ہینڈوراس

گواتیمالا

(۹) گواتیمالا (Guatemala)

ماناگویا

(۱۰) نکاراگویا

کانادا (CANADA)

کیفیت عمومی :- ماسوای آلاسکا که بشمال مغرب مقبوضهٔ ممالک متحدہ است و گرین لینڈ کہ بشمال مشرق علاقہ ڈنمارک است و نیو فونڈ لینڈ (ارض جدید) کہ اگرچہ مستعمرہ برطانوی است لکن حکومت جداگانہ دارد۔ کل امریکای شمالی بطرف شمال مملکت متحدہ علاقہ برطانوی گفته می شود۔ از ۲۲ م یا ۷۰ درجہ عرض بلاد شمال متد است۔ کینیڈا دولت برطانیہ تدریجاً حاصل نموده است۔ در ۱۷۶۳ کلاً از دست فرانس گرفت

رقبہ کانادا چیزی از $\frac{1}{4}$ میلیون مربع میل اضافه تر است یا دو چند مملکت ہندوستان۔ حصہ شمالی آن سند را غلہ پیدا کرده نمی تواند۔ ازین باعث آبادی این حصہ خیلی کم است و کم خواهد ماند۔ طرف جنوب قطعات وسیع زمین حاصل چیز دارند کہ بران اجناس خوراک خوب می روئند و می بالند۔

این حصہ حاصل خیز و شاداب متصل کنار ہائے دریائے سینٹ لارنس تا کوہ ہائے راکی رفتہ است،

بحیثیت مجموعی باران بسیار می شود، خصوصاً برفباری بر

اکثر حصہ کانادا زیاد است و در چندین غدیرہ آبگاہ در میدان طرف مشرقی کوہ ہائے راکی ممتد است، آب جمع شدہ است،

این غدیرہ بہ دریا ہا کہ طرف شمال و مشرق جاری می شوند آب می رسانند و در تابستان یک وسیلہ مهم آمد و رفت

میگردند لیکن در زمستان یخ بستہ می شوند + یک جزو کلان سطح از جنگلہا مستور است کہ ذخیرہ قدرتی چوب عمارتی میباشند

درین جنگلہا قبائل ہندیان قرمز پوست سکونت دارند کہ از شکار حیوانات سمور دار معاش حاصل می نمایند،

حدود اربعہ :- در شمال بحر منجمد شمالی، در مشرق بحرالاطلس،

در جنوب ریاستہائے متحدہ در مغرب بحرالکابل واقع ہستند +

سطح :- سطح کانادا را در شش حصہ قدرتی تقسیم کردہ

می توانیم :-

- (۱) سطح مرتفع بلند مابین کارڈلرا و کوہ ہائے راکی ۔
 (۲) ایک سطح مرتفع بر نشیب ہائے مشرقی راکی ۔
 (۳) وادی میکسنزی دارائے چندین غدیر ہا ۔
 (۴) قطعہ پست دورا دور خلیج ہڈسن ۔
 (۵) سطح مرتفع لارنسیان ایکہ مابین دریا ہائے خلیج ہڈسن
 و خلیج سینٹ لارنس حد فاصل آب می باشند ۔
 (۶) وادی دریائے سینٹ لارنس ۔

سلسلہ ہائے ہم کوہ ہا " راکی " و کاسکیڈ طرف مغرب
 واقع ہستند ،

حصص پست امریکائے شمالی برطانوی از حیثیت سطح و
 پیداوار اختلاف دارند ، در شمال قطعات وسیع ہستند کہ
 ماسوائے آشنہ و دیگر بوٹہ ہائے تند راہا ایسج نباتات ندارند و
 در اکثر حصہ سال یخ بستہ می باشند ، بعد ازان بمغرب و جنوب
 یک منطقہ وسیع جنگلہا است ، بجنوب جنگلہا اراضی پست
 حاصل خیز و پُر از گیاه ممتد ہستند ، و بر آہنا زراعت

می شود *

دریاها و غدیرها - چرچل ، نیلس ، سیورن ، و البنی در
خلج ہڈسن می ریزند - سینٹ لارنس در خلیج سینٹ لارنس
می ریزد و معادن کلان آن اوٹاوا است ، جائیکہ دریائے
مذکور آبشارها دارند جو یہاں فراخ کنده شده اند - دریائے
میکنزی و گریٹ فز بہ بحر منجمد شمالی میریزند *

غدیرها حسب ذیل اند :- سوپریور ، ہیورن ، آئیری ،
اونتاریو و مشیگان ، غدیر و ڈرنا مینیٹوبا ، و نی پگ ،
ایچیاسکا ، گریٹ سیو و گریٹ بیر *

آب و ہوا :- زمستان خیلے سرد و تیز و مدت دراز دارد
حتی کہ چار ماہ زمستان بیرون خلیج کشت کردہ نمی شود -
تابستان بسیار گرم مگر مدت آن کوتاہ است ، ساحل مغربی باعث
روسے گرم کور و سیوود اقلیم معتدل دارد و آبخا بیخ بستہ نمیشود
ساحل مشرقی باعث روسے سرد بحر منجمد شمالی سرد است
و آبخا بیخ مے بندد ، کوہ ہائے بلندراکی مانع مے آیند کہ

بادهای گرم بحر الکابل اندرون خشکه رسیده اقلیم را گرم
کنند + کولمبیا-ی برطانوی باران زیاد دارد +

پیداوار نباتاتی قدرتی :- پیشتر بیان کردیم که میدان
های کینیڈا دارای جنگلهای وسیع است ، ازان درختان
چوب عمارتی حاصل کرده می شود ، درختان از قبیل صنوبر
کاج ، سرو کوهی و بیلک و غیره می باشند ، از درخت بیلک قند
هم می کشند - میدانهای وسیع گیاه هم هستند که هزارها مواشی
در آنها پرورش می یابند +

نباتات زراعتی :- گندم ، جو ، ذرت ، بطاطا آلوے
فرنگی ، دالها در تمام مملکت کاشته می شوند اما تمباکو و جوی
در حصص گرم ترکیوبک کاشته می شود انگور در انتاریو
و سیب در نوداسکوشیا پیدا می شود +

حیوانات :- سمور و پوست از سیل و روباه و سنجاب
و غیره حاصل می کنند + گوشت ، مسکه و پنیر از مواشی خانگی
شکار ماهی بر ساحل بسیار می کنند +

معدنیات :- کاناوا مملکت ایست کہ ذخائر وسیع معدنیات
در بر دارد، حکومت کاناوا را بکار انداخته و ترقی داده می رود
سنگ مرمر - آهن - نکل - مس ، سرب و جست ، نیل خاک ،
طلا و نقره کشیده می شود .

صنائع :- توجه عمومی مردم باین طرف است کہ وسائل
قدرتی ثروت را ترقی پذیرند - چنانچه جنگلات را قطع کرده
تختہ های سازند و در میدانها کشت و زراعت می کنند .
ماشین های را برای ساختن آرد نصب کرده اند - چرم
مقتدار فراوان پخته می کنند . پس پیشه های عمومی مردم
کاشتکاری ، نجاری ، کان کنی ، ماهی گیری و بز و گوسفند
گاو پروری است .

یادداشت :- امریکای شمالی از اسباب ذیل تجارت
وسیع و بزرگے دارد :-

(۱) قریباً جملہ مالک بندر گاہ های محفوظ دارند +

(۲) قریباً ہمہ دریاها و غدیرها چندان وسعت دارند کہ جہازات

بحری در آنها بسهولت نرود نموده می توانند *

(۳) چائیکه دریا با آبشارها دارند جوپهای فراخ کنده اند *

(۴) در هر ده کینیڈا و ریاستهای متحده خطوط آهن از بحر

اطلس تا بحر الکاہل می روند *

(۵) زمین بسیار حاصل خیز و شاداب است و هر قسم غله

را پیدا کرده می تواند *

(۶) معدنیات، چوب عمارتی، ماهی بکشت یافت می شود *

اخراجات: - چوب عمارتی، گندم، پنیر، طلا، ماهی خشک

سمور، میوه های خشک، مواشی *

ادخالات: - اسباب آهن و فولاد، کالای پشمی و نخی،

ابریشم، پشم، قند، چای، شراب، زغال سنگ، ادویه

و مرکبات کیمیادی *

امالی و حکومت: - بقرار مردم شماری ۱۹۱۴ جمعیت

نفس ۸۰۰۰۰۰۰۰ محسوب شده است از ۵۰۰۰۰۰۰۰ نفس اضافه

تر و بائیهها هستند و اکثر آنها بر انگریزان مشتمل هستند، هندیان

وطني قریباً ۱۱۰،۰۰۰ می باشند، یک تعداد قلیل از جرمن ها و
چینی ها نیز آباد است +

گورنر جنرل (حاکم اعلیٰ) از طرف پادشاه انگلستان مقرر
می شود، یک مجلس و دو اطاق پارلیمان دارد، هر علاقه
حاکم کلان از خود دارد، جمله علاقه جات در مرکز حکومت
و کلامی فرستند +

تاریخ مختصر :- اولین قومیکه برکناره های دریای
سینٹ لارنس و بجنوب خلیج مذکور آباد شده، فرانسوی های
باشند، وقتیکه در یورپ جنگ هفت ساله جاری بود برطانیه
تمام صوبه کینیڈا را فتح نمود، و بالآخر فرانسوی ها در ۱۷۶۳ء
علاقه مذکور را مستعمره برطانوی تسلیم کرد - در قرن نوزدهم
صوبه های تشکیل داده شدند، در ۱۸۶۷ء تمام صوبه جات
ماسوائے نیو فونڈ لینڈ داخل یک نظام حکومتی شدند +
مملکت کانادا در ۱۸۶۷ء صوبه تقسیم کرده شده :-

(۱) کیوبک (Quebec) پایه تحت آن کیوبک (Quebec)

(۲) اونتاریو (Ontario) پایہ تخت آن تورنتو (Toronto)

(۳) نووا اسکوشیا (Nova Scotia) " " ہیلی فیکس (Halifax)

(۴) نیو برنزویک (New Brunswick) " " فریڈکٹن (Fredericton)

(۵) جزیرہ پرنس ایڈورڈ " " شارلٹ ٹاؤن (Charlottetown)

(۶) مینیٹوبا (Manitoba) " " وینی پیگ (Winnipeg)

(۷) کولمبیا کے برطانوی
بمعبیت جزیرہ ونگور
" " " " وکٹوریا (Victoria)

(۸) البرٹا (Alberta) " " ایڈمنٹن (Edmonton)

(۹) سسکچیوان (Saskatchewan) " " ریجینا (Regina)

نووا اسکوشیا :- نووا اسکوشیا مع کیپ برٹن معمول

زغال سنگ و آہن و طلا را دار است، و میوه جات اعلیٰ
را پیدا می کند، کسب عام الالی ماہی گیری است، آب و
ہوا معتدل و صحت بخش دارد، آبادی آن تقریباً ۵۰۰،۰۰۰
جنگلہای وسیع دارد.

ہیلی فیکس (Halifax) پایہ تخت و استقامات خوب را

دارا است، و بہ یورپ بندرگاہ نزدیک ترین است،
 جہازات از اینجا زغال سنگ حاصل می کنند. شہر سڈنی
 (Sydney) در کیپ برٹن تجارت زغال سنگ وارد.

جزیرہ پرنس ایڈورڈ :- شارلٹ وارا السلطنت آنتا
 اقلیم چندین سرد و مرطوب دارد کہ روئیدن گندم ناممکن
 لیکن زمین حاصل خیز است، پیشہ با بالعموم کاشتکاری و
 تخته سازی و ماہی گیری.

برنزوک جدید :- صوبہ ایست بحری - چندین بندرگاہ
 ہائے عمدہ دارد، آبادی آن تقریباً ۳۵۰۰۰۰ است +
 پیشہ ہائے عمومی مردم تخته سازی و ماہی گیری است -
 آہن، زغال سنگ و مس بافراط است + اجناس غلہ ہم
 کاشته می شوند، سینٹ جان (۴۲) شہر کلان ترین است
 لیکن پایہ تخت فریڈرکشن می باشد.

کیوبک :- کیوبک یا کانادای پائین بر ہر دو کنار
 دریائے سینٹ لارنس واقع است، در ابتداء فرانسوی ہا

در ۱۶۰۵ در بین علاقہ آباد شدہ بلوند، چنانچہ حال
 ہم $\frac{9}{10}$ کل آبادی فرانسوی بومی باشند، مذہب شان
 رومن کیتولک است و زبان رسمی این صوبہ ہم فرانسوی
 است + کل آبادی علاقہ ۲ ملیون است، حیوانات منطقہ
 معتدلہ خوب سے روئید میدہ ہا کے انواع و اقسام پیدائی
 شوند، پیشہ عمومی مردم بخاری است +

شہر مانتریاہل (Montreal) (۲۷۰) یکے از شہر ہا کے

کلان ترین کانا دانت - پچہ در عدہ ساکنین و چہ از
 حیثیت بندر گاہ - چندین کارخانہ دارد و انجام ریل کاناڈا
 و بحرالکاہل است - لیکن پایہ تخت صوبہ شہر کیوبک (۲۹)
 است مرکز تجارت تختہ و شہتیرا است، گندم در نواح
 آن کاشتہ می شود +

اونتاریو یا کاناڈا کے بالائی :- آباد ترین صوبہ ہا می

کینیڈا است، جمعیت نفوس آن $\frac{1}{4}$ ملیون محسوب
 شدہ - آب و ہوا می آن خشک، خوشگوار و بسیار صحت

بخش است، پیداوار این علاقہ عبارت است از گندم
چوب صنوبر، تیل خاک و نمک + علاوہ یران طلا، نقرہ،
مس و آہن پیدا می شود + $\frac{2}{3}$ کل مقدار نکل دنیا در اونتاریو
بدست می آید۔ اجناس غلہ و میوہ نیز پیدا می شوند +

شہر ٹورنٹو (Toronto) (۵۰۰) پایہ تخت علاقہ و کلانتزین
شہر ہائے کل مملکت از حیث نفوس و تجارت است -
بندر گاہ عمدہ است، یک دارالعلوم و صنعت و حرفت
زیاد دارد +

اوتواوا (۱۲۵) پایہ تخت ملک کانادا است + تجارت
بزرگ تختہ ہا دارد +

مینیسوٹا :- زمین نہایت حاصل خیز و شاداب دارد -
گندم با فراط کاشتہ می شود، در شمال جنگلات صنوبر
یافت می شوند۔ گندم - ذرت، جو و بطاطہ کاشتہ می شوند
اقلیم آن بسیار سرد مگر خوشگوار و صحت بخش است۔ شہر
ونی پگ (۱۳۶ ہزار) پایہ تخت بر دریا کے سرخ واقع است

مرکز ریلہای کانادا است ۔

سکیچیوانا :- صوبہ ایت کہ دران گندم بکثرت پیدا می شود۔ بل نسبت بدیگر صوبہ ما بیشتر پیدا می کند ، پایہ تخت آن ریجینا (۵۰) ہر خط آہن واقع و مرکز تجارت است ۔

البرٹا :- میدان وسیع دارد کہ دران جوہات ہر رقم کاشتہ می شوند و ہر اے مویشی گیاه وافر می روید ، کل آبادی قریباً ۳۷۵۰۰۰ است ، متصل کنارہ لاسے دریا ما و غدیر ما جنگلات ہستند + پیشہ عمومی مردم زراعت گندم و مال پروری است ، ایڈمنٹن (Edmonton) پایہ تخت است ۔

یا و واشٹ :- ہر سہ علاقہ فرق گندم با فراط پیدا می کنند و مرغزار ہای وسیع دارند ، رقبہ زیر کاشت افزودن شدہ می رود چہر کہ جنگلہا را بسرعت بریدہ می روند ۔

کولمبیا کے برطانوی :- آبادی علاقہ ۵۰۰۰۰۰ است علاقہ مذکور بر کوہ ما - سطوح مرتفع ، واویہا و جزائر مشتمل

است - دریاهای فریزر و کولمبیا این را سیراب می کنند، ذخائر معدنیات قیمت دار درین مدفون هستند - طلا، نقره - مس، و زغال سنگ با فراط موجود است، در صوبه یوکن در حال کانهای طلا یافت شده اند، پیشه های عمومی مردم تخته سازی کاشنکاری، کان کنی و ماهی گیری است، شهر وکتوریا (۶۷) پایتخت و بندرگاه بر جزیره وینکوور واقع است، شهر وینکوور (۲۰۰) کلان ترین بلاد کولمبیا بندرگاه است.

ارض جدید (نیوفونڈ لینڈ Newfoundland): - مستعمره

قدیم ترین برطانیه است، سطح جزیره مذکور بر غدیرها، آبها و ایستاده، دلهما و جنگلها مشتمل است، این را کیبٹ نام در ۱۴۹۷ء کشف کرده بود، چونکه بحر لواحی آن بسیار عمیق نیست لهذا جزیره بذایکے از شکارگان کلان ماهی عالم محبوب می شود - کالونی (لوا آبادی) بذابراے سگما و غبار شرت دارد، هرگاه هوامی مرطوب و گرم روی خلیجی با بادهای سردی که از خلیج بیفن می وزند طاقی میشود، بخارات

آن منجمد می شوند، ازین عمبار رخ می دهد. آب و هوای آن در شمال خیلی خشک و در جنوب و مشرق معتدل و خوشگوار. آبادی آن ۲۵۰۰۰۰ نفر است همگنان انگریز می باشند و پیشه شان ماهی گیری است - شهر سینٹ جونز (St. John) پایه تخت آنست، ماهی های خشک ازین بخارج فرستاده می شود.

اخراجات :- کاد ماهی، سیل، نیل ماهی، مس و آهن.
 اوخالات :- غله، آرد، پنیر، قند، قهوه، چای، رخت نخ و پشمی، معدنیات، زغال سنگ و مس و آهن پیدا می شوند.

معدنیات : زغال سنگ و مس و آهن پیدا میشوند.
 این جزیره در حکومت کینیڈا شامل نیست بلکه حاکم این براه راست از طرف پادشاه انگلستان مقرر شده.

برموداس

جزایر برموداس مجموعاً یک مستعمره دولت برطانیه است

بران یک حاکم حکمرانی می کند که از طرف پادشاه انگلستان
تقریری می یابد، یک مجلس و یک پارلیمان در امور
حکومتی مشاور او می باشد، همیلتن پایتخت آنست *

گرین لینڈ

گرین لینڈ یا امریکائے ڈینی شمال مشرق امریکائے
شمالی واقع است، بعد از آسٹریلیا کلان ترین جزائر عالم
است - برکوبسار و بیابان مشتمل است، اکثر حصه آن
بج بستر می باشد، حصه آباد آن جنوب مشرقی است،
یک عده ڈینی ها (اهل ڈنمارک) آنجا سکونت دارند -
باشندگان اصلی را اسکیموها (Eskimo) گویند - ایشان
وشتی و رحمت کش می باشند، و گذر اوقات شان بر شکار
است، شائق ساحین و قتیکه روئے سبزی را دیدند نام
آنها گرین لینڈ یعنی سبزه زار نهادند *

ریاستہائے متحدہ امریکہ

(UNITED STATES OF AMERICA)

ریاست ہائے متحدہ بر حصہ مرکزی امریکہ کے شمالی
محتوی است و جزیرہ نمائے آلاسکا در شمال مغرب ہم درین
شامل است، رقبہ مجموعی آن ۳۵ لک مربع میل است،
طرف شمال آن امریکہ کے برطانوی، بمشرق بحر اطلس،
بجنوب خلیج میکسیکو و مملکت میکسیکو، بمغرب بحر الکاہل
واقع است۔

چون ملک از ریاستہائے متحدہ مرکب است بہ ریاست
ہائے متحدہ موسوم گشتہ۔ ہر ریاست ماتحت یک رئیس می
باشد، در حکومت و انتظام داخلی خود آزاد و مستقل است
دیگر ریاست دخل نمی دہد، البتہ جملہ ریاستہا ماتحت یک
صدر جمہوریہ می باشند، قبل از ۱۷۷۶ء ماتحت دولت
برطانیہ بود، اما در ۱۷۷۶ء سیزدہ ریاست بحر اطلس

اعلان آزادی را کردند - و در ۱۷۸۳ء بر طایفه آزادی شانرا
تسلیم کرد، و در ۱۸۳۸ء ریاست های موجوده در یک
مملکت متحدہ داخل گشتند *

کیفیت سطحی :- سطح مملکت متحدہ در مشرق و مغرب
کوہسار است ، مابین این دو حصہ کوہی میدان میسی سی پی واقع
ہست - لک را در سشش حصہ قدرتی تقسیم کردہ یتوانیم :-

(۱) حصہ پست یا نشیب اطلس :- قطعات شمالی آن
کوہستان و جنوبی داراسے و نزل و شاداب و حاصل
خیز ہستند ، درین حصہ صنعت و حرکت زیادہ است ،

(۲) کوہ ہاسے آپالاشیان یا اینگیٹی کہ مابین دریا ہاسے نشیب
اطلسی و طاس میسی سی پی حد فاصل است *

(۳) دادی مرکزی یا دادی میسی سی پی :- میدان ایت
پست و حاصل خیز و شاداب - طرف خلیج میکسیکو
نشیب تدریجی دارد - میدان پریری نیز درین شامل است
کہ مرغزار وسیع مویشی می باشد *

(۴) سطح مرتفع مغربی: چندین سلاسل کوہ کا ازین میگزند، کوہ ہائے عمدہ آن عبارت ہستند از راکی، سٹراٹوڈا، سلسلہ کاسکیٹ، علاقہ پیو سٹون از بابت فوارہ ہائے جوشان و چشمہ ہائے آب گرم شہرت دارد +

(۵) نشیب بحر الکاہل: از سلسلہ ہائے کاسکیٹ و سٹراٹوڈا طرف بحر می رود اگرچہ میدانیت تنگ لیکن نیلے حاصل خیز است، نمک و سیوہ خوب پیدا می شود، طلا و نقرہ و بیسولیت یافت می شود +
 رود کاسکیٹ شمال مغرب کا داوا واقع است اور مملکت متحدہ شمال می باشد +

دریا ط و غدیر ہائے کاکلیکٹ (Connecticut) درین اوج سسکیپانادہ پونامک طرف مشرق جریان داشتہ در بحر اطلس می ریزند۔ بیسی سی پی و رایوگراندی در خلیج میکسیکو کولوریڈو در خلیج کیلے فورنیا، سکرامنٹو و کولمبیا در بحر الکاہل می ریزند + شیگان و گریٹ سالت ایک غدیر ہائے مشہور

آنت *

آب و هوا: - حصص مختلف از حیث وقوع خود
 اقلیم مختلف دارند، در شمال سرد، در جنوب گرم، در مرکز
 معتدل و در ساحل بحر الکابل خوشگوار است، ساحل خلیج
 میکسیکو پست و مضر صحت است، بعضی مقامات میسی سی پی
 مورد طوفان شدید باد می باشند که آنها را تاریندو (Tornado)
 می گویند، و در بعضی جایها طوفان تند بادها می وزند
 آنها را بلزارو (Blizzards) می گویند *

معلومات عامه :- مانند کانادا در اضلاع متحدہ ہم
 ایالی یورپ در ابتدا بہ علاقہ ہائے مشرقی آباد شدہ رفتند۔
 و از ہمیں سبب این علاقہ بسیار آباد است و ہمیں جا اکثر
 شہر ہائے کلان کلان واقع اند۔ عرصہ یک صد و پنجاہ سال
 می شود کہ بر ساحل بحر اطلس محض ۱۳ ضلع بودند لیکن
 حالا در تمام مملکت ۴۸ ریاست می باشند، آبادی آن
 بقرار مردم شماری ۱۹۱۵ء ۱۰۵ ملیون بشمار رفتہ، بگوئید کہ

باعث این ترقی حیرت انگیز چیست؟ سبب اینست -
 کہ در ملک سہونتہ کے قدرتی موجودات و وسائل و ذرائع
 ثروت و تمول با فراط و باشندگان آن عشت کش میباشد
 بر وسائل فطری و ذرائع قدرتی تمول آن یک ذرہ
 تامل نماید، حصہ و سیلح آن یک میدان مسلسل ایست
 شاداب و سرسبز، زمین حاصل خیز و اقلیم آن فرحت بخش
 بہ نشیب ہا کے مغربی جنگل ہا کے درختان بزرگ و قیمت دار
 ایستادہ ہستند، و امر مهم ترین اینست کہ ملک از معدنیات
 گوناگون مملو و مشحون است، مملکت خوش نصیب است
 بلحاظ پیداوار زغال سنگ، آہن، مس، سرب، چوب
 عمارتی، ماہی - گندم، جوار، پنہ و نمباکو درجہ اول را
 دارا است، و در طلا و نقرہ درجہ دوم دارد، تیل خاک
 و زغال سنگ و سنگہا کے عمارتی و ایلگینی پیدا میشوند۔
 اکثر طلا و کبلیفورنیا یافت می شود۔ ذرائع ریاست ہا کے
 متحدہ امریکہ و دنیا اول منبری باشند۔

پیشہ ہا :- زراعت، کانکنی، صنعت کاری، ماہی گیری،
کارچوب عمارتی یعنی تجارتی ۔

اخراجات :- گندم، آرد، پنہ، پنیر، مسکہ، چوب
عمارتی، تمباکو، مواشی، تیل خاک، صنایع نفیہ، اسباب
آہن، برطانیہ کلان مقدار زیاد پنہ و غلہ را می خرد -
ممالک امریکائے جنوبی آرد، چوب عمارتی و صنایع نفیہ
را خریدارند ۔

ادخالات :- شراب و ابریشم از فرانس (لیکن دیرین
ایام حکومت ادخال شراب را قانوناً ممنوع قرار داده است)
قہوہ از برازیل و جاوا، نیشکر و میوہ ہا از غرب الهند،
چائے، ابریشم خام و پورسلین از چین می آید ۔
پیشتر گفتیم کہ خط آہن ریلہاے مملکت متحدہ دراز
ترین است، و چندین خط آہن از بحر اطلس طرف
بحرالکابل می روند۔ چندین دریا ہا قابل کشتی رانی میباشند
ازین باعث تجارت مملکت خیلے زیاد است ۔

اہالی و حکومت :- بقرار مردم شماری ۱۹۱۹ء ۱۰۵

ملیون نفر محسوب شدہ ، اکثر آنها اولاد اروپائیہا ہستند ،
منجملہ اروپائی با برطانوی با تعداد زیاد دارند . ہندیان و
چینی با نیز بود و باش دارند . حکومت مملکت
جمہوریہ منتخبہ است ، صدر جمہوریت تا چار سال بالانفاق
منتخب می شود ، صدر مذکور بر ہر دو منصب وزیر حربیہ
و وزیر بحر نیز فائز می باشد ، مشیر و معاون صدر و مجلس
می باشد ، مجلس اعضاے طبعی و دارالوکلاہ طاقت
زیر دست بحری را داراست . باید دانست کہ ہر سال
تقریباً یک ملیون آدم بریاست ہاے متحدہ داخل شدہ
آباد می شوند ہمین باعث است کہ آبادی مملکت روز
افزون است ، زبان رسمی حکومت انگریزی است .

مقبوضات خارجیہ :- در غرب الہند پوسٹوریکو ،

در مجمع الجزائر مشرقی فلپائین -- لڈرون ، کارولین ، در بحرالکابل

ہوائی و چند دیگر جزیرہ موسوم بہ سماؤ (Samoa) .

بلا و مشهور :- خوانده اید که اضلاع متحدہ تمول زیاد
دارد ، و سکنہ جفاکش و صاحبان ہنر و فن ہستند لہذا
در ریاست ہاسے مذکور پنجہ شہر چنان اند کہ از یک ہصد
ہزار اضافہ آبادی دارند بہ

(۱) واشنگٹن (۳۳۲ ہزار) پایہ تخت حکومت بروریای
پوٹامک واقع است *

(۲) نیویارک (New York) کلا نترین بلاد امریکا است و
از حیث بندرگاہ و آبادی بعد از لندن بزرگ ترین
شہر ہاسے عالم است ، طرف مشرق نیویارک شہر
بروک لین واقع است و بذریعہ یک میل عظیم الشان
معلق پیوستہ است ، چندین کارخانہ ہا دارد و زغال
سنگ در قرب و جوار آن پیدا می شود کہ بہ کارخانہ
می آرند ، $\frac{1}{4}$ ۵ بیون نفر دارد *

(۳) بوسٹن (Boston) (۶۴۵) - بندرگاہ درجہ دوم است
شہر صنعتی و مرکزہ علمی است *

(۴) پلمیٹھ (Plymouth) نزدیک یوسٹن بندرگاہ است +

(۵) فلیڈلفیا (Philadelphia) (۱۹۰۰) بندرگاہ است -

بروکیولین و ڈاویڈ شہر تھان صنعتی برائے جھاس علی
و محافل فنی مشہور است +

(۶) بالٹی مور (۶۰۰) نزدیک فلیڈلفیا بندرگاہ اہلست
بہ خلیج چیساپیک، میوہ جات، مٹیاکو و آرد بیرون
فرستادہ می شود +

(۷) بلفیاو (۶۲۵) بہ غدیر آئیری واقع است، ازین شہر
غلہ و چوب عمارتی بخارج می رود +

(۸) چارلس ٹن و (۹) سوآنا بر ساحل بحر اطلس
بندرگاہ ہائے بر آہر پنبہ ہستند +

(۱۰) شکاگو (۲۵۰۰) مرکز کلائرین ریلہا در دنیا است -
کارخانہ ہائے آہن و ماشین لادارو، ازین گوشت
و گنم بمقدار کثیر - مے بر آید، بر ساحل غدیر شیکاگو
واقع است +

(۱۱) مینا پولیس :- (۳۰۰) برکنار دریائے مسی سی پی
دریچا کارخانہ ہاسٹے آرد و ترمیدہ بے مثل در عالم
ہستند +

(۱۲) سینٹ پال (۲۱۴) بر میسی سی پی مرکز کلان تجارت
غلہ است +

(۱۳) سینٹ لوئیس (۷۰۰) بر مقام اتصال میسی سی پی
و میسوری ، دریچا مندوی کلان جوار است ، تجارت
آرد ، آہن و ماشین ہا دارد +

(۱۴) سنٹائی (۴۰۶) بر دریائے اوہیو شہر تجارت
و صنعت است +

(۱۵) پٹنر برگ و (۱۶) کلو لینڈ ہرد و براے صنعت
آہن و فولاد و شیشہ مشہور اند +

(۱۷) نیو اور لینز (New Orleans) (۴۰۰) نزدیک دہانہ میسی
سی پی بندر گاہ تجارت پنہ و غلہ است +

(۱۸) گا لوسٹن بر خلیج میکسیکو بندر گاہ بر آمد پنہ است +

(۱۹) سان فرانسسکو (۱۷۱۷) بر ساسل بحر الکابل بندرگاہ برآمد
 گندم و طلا و ماہی و میوہ ہا و سیلاب و پشم است +
 آلاسکا :- علاقہ ایست کوہی - رقبہ آن نصف بلیون
 مربع میل است ، قیمت علاقہ از باعث جنگلہا و کانہائے
 طلا است ، مملکت متحدہ این را از دولت روس در ۱۸۶۷ء
 خریداری نمودہ بود ، کانہائے طلا در ۱۸۹۶ء کشف شدند -
 اینجا شدید سردی می باشد - کل آبادی آن بر ۷۵۰۰۰ نفر
 مشتمل است - کسب عام باشندگان ماہی گیری است ،
 عدہ کثیر سیلہا ہر سال کشتہ می شود - شہر کلان آن سیتکا است +

میکسیکو

مملکت میکسیکو بر حصہ جنوبی امریکائے شمالی محتوی
 است ، و در میان ۱۵ و ۳۸ عرض بلاد شمالی واقع است - گیا
 و قوع آن تقریباً بر عرض ابلد ہندوستان شمالی است ،
 رقبہ آن ۷۶۷۰۰۰ مربع میل است ، قریباً سہ و نیم چند

افغانستان +

حدود اربعہ :- طرف شمال آن ریاست کے منقرہ ، طرف
 مشرق ریاست کے منقرہ و خلیج میکسیکو ، طرف جنوب
 امریکائے مرکزی و بحر الکاہل و طرف مغرب بحر الکاہل است +
 تاریخ مختصر :- از خرابہ ہا و دیگر علامات ماگنتہ می گوئیم
 کہ در زمانہ پیش قبل از آنگہ مابین یورپ و امریکہ سلسلہ
 آمد و رفت و مرادوات شروع گشت ، میکسیکو درجہ بلند
 تہذیب ، تمدن و مائثل شدہ بود ، نسل از تک با حکمرانی
 می کرد مگر درین ایام نسل مذکور معدوم گردیدہ است ،
 خرابہ ہا و عمارات کلان کلان کہ تا حال دیدہ می شوند نشان
 می دہند کہ میکسیکو دارائے عظمت و طاقت بودہ است ،
 ہسپانوی ہا از دولت و ثروت مدنی آن آگاہ گشتہ دندان
 حرص و گز را تیز کردند ، و در ابتداء قرن شانز و ہم
 عیسوی بر میکسیکو حملہ نمودہ از تیکما (Aztec) را شکست
 دادہ بقتل رساندند - مملکت تا سہ صد سال زیر حکومت و

اقتدار دولت ہسپانیہ بود لیکن در ۱۸۲۱ء آزادی را حاصل نمودہ
کیفیت سطحی :- داخل میکسیکو یک سطح مرتفع وسیع

است ، ارتفاع از ۴۰۰۰ فٹ تا ۸۰۰۰ فٹ دارد۔ چند غدیر ہای
 کلان کلان نیز در ہمیں ارتفاع ہستند ، این سطح مرتفع مابین
 در سلسلہ کوہ با واقع است ، سلسلہ مشرقی را کارڈلرا
 (Cordilleres) و سلسلہ مغربی را سیرامیڈے (Sierra Madra)

مے نامند۔ این ہر دو در جنوب ملاقی میشوند قلعہ ہای مشہورترین
 کوہ ہا (پوپولوکاتی پتیل) (Popocatepetal) و اورینابا اند ، تقریباً
 ہمگنان آتش فشان می باشند۔ غدیر کلانترین باسم ٹزکوکا (Tuzeuca)
 موسوم است +

آب و ہوا :- سطح مرتفع سرد و نشیب ہلے آن آب و
 ہوا لے معتدل و خوشگوار را دار است ، لیکن بر سواحل گرم و
 مضر صحت ، در میدانہا لے پست بخار زد و حملہ می کند ، در شمال
 مغرب باران کمتر ، لیکن بر سواحل مشرقی و جنوب مغربی بکثرت
 می بار د +

پوست ، تمباکو ، چوب عمارتی ، سرب *

در آمد بد ریخت نخی و پشمی ، کتان ، اسباب آهن ، چرم

پخته ، ماشین با *

الاهی و حکومت :- ۱۵ میلیون نفوس دارد - تقریباً

حصه پنجم آبادی بر سفید پوستان اسپانوی مشتمل است ، باقی یا

از نژاد خالص هندیان و طنی و یا مخلوط النسل هستند لیکن همه

باشندگان بلا امتیاز در معاملات سیاسی و ملکی حقوق مساوی

را دارند - چون در قبضه اسپانیایی بود - مذہب رومن کاتولیک

انتشار یافته و زبان شان اسپانوی است *

مانند ریاستهای متحدہ امریکہ میکسیکو حکومت جمہوریہ است

و چندین ریاستها دارد و ہر ریاست در معاملات و انتظام

داخلی خود آزاد و مختار است ، صدر جمہوریہ تا چہار سال

منتخب می شود ، دو مجلس حکومتی معاون و مشیر صدر می

باشد و معاملات ملی و قومی زیر اقتدار شان ہستند *

شہر ہائے مشہور :- میکسیکو بر جمیل ، شہر کوکو ، واقع

دارالسلطنت و شهر کلانتیرین مملکت است، عمارت نفیس
و جمیل دارد۔ این شهر بسیار قدیم است، و از تیکما بنا کے
آنها بنادہ۔ بودند، کہ قبل از غصب ہسپانوی با سلطنت می
کردند (۱۴۷۱۰۰۰) +

ویرا کروز (Vera cruz) و تپتی کو (Tempico) بندر گاہ عمده بر خلیج
میکسیکو واقع ہستند، از تپیکو نقرہ بخارج میرود +
گوادالاجارا (Guadalajara) برای ظروف گلی و صنعت نخ
و پشم مشہور است +

پلوئبلہ (Puebla) شهر صنعتی است +

پلوٹوسی (Potosi) مرکز کلان نقرہ است +

یوکاتن :- یکے از ریاست ہائے جمہوریت میکسیکو است
و درین کوشش است کہ از جمہوریت میکسیکو جدا و آزاد شود
اقلیم آن صحت بخش و زمین آن حاصل خیز است، پایہ تخت
میریڈا (Merida) می باشد، شهر دیگر کیچیپی است، بندر گاہ معتبر
بر خلیج ہمنام خود +

امریکای مرکزی

۵

قطعه جغرافیائی امریکای مرکزی باین میکسیکو و پانامه طرف شمال و جنوب واقع است، بجزیره کیری بیان بمشرق و بحر الکاهل بمغرب آن واقع است. از ۱۰ تا ۲۰ درجه عرض بلاد شمالی ممتد است، جمله ریاست های جمهوریہ امریکای مرکزی کلاً در منطقه حاره و قورع دارند. رقبه مجموعی آنها تقریباً (۱۸۶۰۰۰) مربع میل و آبادی آنها قریباً ۵۵ ملیون است. بلحاظ وقوع خود به امریکای شمالی تعلق دارد لیکن از روی علم طبقات الارض ساخت آن جدید تر و از هر دو امریکای شمالی و جنوبی جدا و مختلف است، ساحل مشرقی اش از ساحل مغربی شکست تیر است. لیکن هر دو یک عدد کچی ها دارند. ساحل مشرقی عموماً پست است و بندرگاه ها دارد که آب مستجاوز آنها عمیق نیست و خلیج های

آنها (بندرگاه ها) ننگ و مشکل المرور است ، ساحل مغربی کوهی است مگر بندرگاه های عمیق و فراخ دارند .

بِفِیْتِ سَطْحِی :- داخل مملکت کوهسار است ، سلسله کلان کوه ها نسبت به ساحل مشرقی به ساحل مغربی قریب تر است مقام بلندترین ۱۴۰۰۰ فٹ ارتفاع دارد که از آثار آتش فشانی پیدا شده ، نشیب عمومی از مغرب طرف مشرق است زلزله ها بعض اوقات نقصان زیاد را می رسانند .

رودها عموماً کوتاه و تیز رفتار و جائیکه از سطح مرتفع نزول می نمایند آبشارها میسازند ، لهذا ناقابل جهاز رانی هستند لیکن کثرت باران باعث جریان دائمی آنها است ، دریا های قابل الذکر فقط سان جوآن San Juan و مولانگا Muxcilo است ، و غیره ای عمده آن نکاراگویا Nicaragua و ماناگوا Managua می باشند .

اقلیم - باد های مرطوب تجارتی بدوران تابستان وقتی که آفتاب بشمال خط استوا می آید ، باران زیاد می بارانند ،

موسم های خشک و مرطوب به بسیار ترتیب و با قاعدگی می آیند در میدانهای ساحلی و وادیها اقلیم علاقه گرم و مرطوب است لیکن بر سطوح مرتفع و کوه ها سرد و خوشگوار.

نباتات :- باعث حرارت منطقه حاره می و کثرت باران نباتات زیاد میروید و از حیث ارتفاع در نوع اختلاف پذیرد، بر میدان های پست مشرقی کاکاؤ (Cacao) کاشته میشود، لیکن دیگر نباتات منطقه حاره از قبیل برنج، نیشکر، جواری، تنباکو، پنبه نیز بافراط میروید. درختان از قسم ماغون، بانگس، بقم بنفش و رابر پیدا میشوند، بر کوه بچه های پست قهوه میروید، بر قطعات بلند گندم، جو و دیگر حبوبات کاشته میشوند، بر سطوح مرتفع مرغزارها پر از علف و گیاه هستند که عدد زیاد مواشی بر آنها میچرند و حاصلات آنها بخارج فرستاده میشوند.

معدنیات :- طلا، نقره، آهن، مس، جست، سرب یافت میشوند، لیکن بر کانهای طلا و نقره کار زیاد کرده

می شود .

اخراجات :- طلا ، نقره ، نیل ، ماغون ، بقم ، بنفش ، رابر ،

قوه ، کیلا ، چرم خام +

ادخالات :- رخت نخی و پشمی ، اسباب آهنی و فولادی .

زبان ابالی مثل باشندگان میکسیکو هسپانوی است . اکثر باشندگان مخلوط النسل هستند . و جزو باقیمانده برهندهها مشتمل است که ایشان را ماستیزو یا (Mestizos) میگویند .

اسمای هر پنج ریاست جمهوری امریکای مرکزی بح پایتخت های آنها پیشتر بیان شده تقسیمات ملکیه امریکای شمالی را ملاحظه کنید . شهر گواتیمالا (Guatemala) پایتخت ریاست

همنام خود (۱۲۵) بزرگ ترین بلاد امریکای مرکزی است در سدهء بنای آن نهاده شده . ریاست سان سالویدور آباد ترین ریاستها است . بیلیز (Belize) پایتخت هندو راس برطانوی بندر گاه بهترین است .

جوی پانامه :- هسپانویها پیرو را در قرن پانزدهم فتح

نمودند، بعد ازین کامیابی - طلاء و نقره و دیگر پیداوار معدنی
 پیرو را از راه بجزر پانامه می آوردند و باز بندریه تا طر با به
 کولون - از آنجا به هسپانیه میفرستند - هرگاه طاقت هسپانوی
 تنزل یافت این راه تیز آهسته آهسته متروک شد - لیکن
 هنگامیکه در ۱۸۴۶ء در کیدیفورنیا کانهایی طلا کشف شد
 این راه باز رونق پذیرفت - چرا که فرستادن طلا از راه
 خشکه یعنی از ساحل بحر الکاهل به ساحل بحر اطلس خالی
 از خطر نبود، وقتیکه خط آهن ساحلین را پیوسته نمود.
 راه پانامه باز مسدود شد.

مهندس دی لیسس (De Lesseps) که نهر سویز را کننده
 بود در کندن نهر پانامه نا کام ماند، لیکن ممالک متحدّه
 بدوران جنگ امریکه و هسپانوی اهمیت نهر پانامه را محسوس
 کرد - یعنی جهازات جنگی خود را که از ساحل مغربی به
 ساحل مشرقی روانه میکرد مجبوراً دورا دور امریکه جنوبی
 گشته راس هارن را عبور میکردند، پس بغرض کوتاهی راه

ممالک متحدہ (United States) امریکا از جمہوریت پانامہ اجازہ
 کندن نہر را طلبید، قطعہ پنج پنج میل بہر دو طرف نہر در
 قبضہ ممالک متحدہ میباشد، چنانچہ حفریات نہر در سال ۱۹۱۴
 شروع گشت و در ماہ اگست ۱۹۱۵ اختتام یافت، نہر پانامہ
 از یک ساحل بہ ساحل دیگر قریباً پنجاہ میل دراز است.
 و عرض آن از ۳۰۰ فٹ تا ۱۰۰۰ فٹ میباشد و اعماق فٹ
 عمق دارد، سطح آب نہر از سطح بحر ۵۵ فٹ بلند تر است،
 جہازات از یک سطح سطح دیگر بذریعہ جرّ ثقیل ہا برداشتنہ
 میشوند، بر حفریات نہر ۵۰ میلیون پوند بمصرف رسید، این راہ
 از بحر اطلس بہ بحر الکاہل کوتاہ ترین است، بباعث این
 نہر سفر ہزار ہا میل کاستہ شدہ، ورنہ دورا دور امریکای جنوبی
 میرفتند.

جزائر غرب الهند

هرگاه کرسٹوفر کولمبس کاشف امریکه به یکے از جزائر بهاما موسوم به سان سالویڈور رسید، خیال کرد که به جزائر جنوب مشرقی هندوستان رسیده است، ازین جهت غرب الهند نامید این مجموعه غرب الهند بر صدها جزائر مشتمل است که کلانی آنها مختلف میباشد، بعضی چندین خرد که یک صخره از سطح بحر بر آمده و بعضی کلان مثلاً جزیره کیوبا دو برابر جزیره لیکا است اکثر جزائر از آثار آتش فشانی بوجود آمده اند دارای کوه ها هستند، لیکن بهاما ها (عدد زیادی از جزائر خرد خرد) ساخت مرجانی دارند.

حاصل یشی و نظاره دلکش جزائر مذکور دول ارد پای را بشدت جلب کرده است، لهذا ما سوای هیتی و کیوبا جمله جزائر مستعمرات دول یورپی میباشد، برطانیه کلان، فرانس، هالیند،

دنیارک ، ممالک متحدہ امریکہ مقبوضات دارند ، جزائر مذکور
 مابین ۱۰ و ۲۵ طول بلاد شمال واقع هستند ، رقبہ مجموعی آن ها
 (۹۵۰۰۰) مربع میل است ، در سه گروہ تقسیم کرده شده :-

(۱) آن تیل کلان (Greater Antilles) بشمال بحسبہ

کیریبی بیان بر کیوبا (Cuba) ، ہیٹی (Haiti) ، جیمیکا (Jamaica)
 و پورٹوریکو (Porto Rica) مشتمل است .

(۲) آن تیل خورد (Lesser Antilles) طرف مشرق بحسبہ

کیریبی بیان بر جزائر ورجن (Virgin) و جزائر لی و رد
 (Leeward) و جزائر وند و رد (Windward)

(۳) بہاما (Bahamas) :- این جزائر مرجانی الاصل

ہستند .

نقاط تشابہ مابین جزائر غرب الہند و مجمع الجزائر شرق

الہند (۱) ہر دو اندرون منطقہ حارہ واقع ہستند . (۲) ہر دو

اقلیم گرم منطقہ حارہ ہی دارند . (۳) جزائر ہر دو کوہی و

از آثار آتش فشانی پیدا شدہ اند و اکثر شان مورد زلزلہ ہا

میباشند. (۴) در هر دو نباتات بافراط و متنوع پیدا می شود.
 (۵) پیدا و در نهاتی هر دو تقریباً یک نوع است، مثلاً تنباکو،
 قند، قهوه و مصالحه جات. (۶) در هر دو راه های بحری
 مابین جزائر عمیق و قابل جهاز رانی هستند. (۷) هر دو بندگاه
 های شاندار دارند.

اقلیم :- ما سواي جزائر بهاما جمله جزائر در منطقه حاره واقع
 هستند. لهذا آب و هوای آنها منطقه حاره ئی است، لیکن
 چونکه اکثر جزائر کوهستان دارند و باد های تجارتی بالائی آنها
 میوزند و قریب بحر میباشند، در اقلیم آنها خوشگوارسی و
 اعتدال پیدا گردیده، باران خفیه زیاد دارند، طوفان های
 باد بالعموم می آیند و باعث خسارت های زیاد میشوند زلزله
 ها نیز اکثر محسوس می شوند. دو موسم دارند، خشک و مرطوب
 میدانهای پست و ساحلی مضر صحت هستند، مرض عمومی بخار
 زرد است.

نباتات :- کل ثروت جزائر غرب الهند تقریباً بر پیداوار

نباتی مشتل است، کاهنا خیلی کم به کار انداخته شده اند مقدار زیاد خورا که حیوانات از خارج خواسته میشود، پیداوار نباتی جزائر عموماً همانست که در امریکای مرکزی است، تقریباً هر پیداوار منطقه عارهئی پیدا میشود، نیشکر بکثرت کاشته میشود. نباتات دیگر مهم تنباکو، کوکو، قهوه، مصالحه جات و میوه ها از قبیل لیمون، کیلا، نارنج، نارپال، جوز هندی، امرود، انار.

حیوانات: - در جزائر غرب الهند حیوانات وحشی بسیار کم یافت میشوند، حیوانات کلان ترین پستاندار را آگاوئی (Agauti) میگویند، خفاشی با نیز هستند، طیور از قبیل وزوز کنده و طوطی.

تجارت: - اخراجات مهم آنها نیشکر، تنباکو، پنبه، قهوه، کوکو، مصالحه جات، کیلا، میوه ها از کیوبا بمقدار فراوان بخارج فرستاده میشود.

باشندگان: - متوطنین قدیم غرب الهند ارداکها (Arawaks)

و کاریب ها (Caribs) بودند، هر دو قبیله ابتداءً از امریکای جنوبی آمده بودند، از نژاد اصغر بودند، یعنی رنگ شان زرد و زرد تیره، موئی شان سیاه و دراز، کله های شان پهن و چشمهائی شان بادامی شکل بود، آراواک ها بسیار جاهل، سست، حلیم الطبع و نیز ترقی نا پذیر، برخلاف ایشان کاریب ها داشت، مزاج، جنگجو، ذہین بودند و نیز ایشان آدم خور بودند نوآبادی اولین ہسپانوی در ہسپانی اولا (Hispaniola) (دیرین ایام ہیٹی گفته میشود) قیام گرفت، اهالی ہسپانیہ آراواک ها را بالکل مستاصل کردند، سپس کوشش نمودند کہ کاریب های آن تیل خورد را مزدور کار بسازند، لیکن خائب و خاسر ماندند. پس از جزائر بہاما آراواک ها را بنور بہ جزیرہ ہیٹی آوردند و بہاما را غیر آباد گذاشتند، عدہ کثیری از کاریب ها در محاربت با اسپین مقتول گردید بقیۃ السیف بہ امریکائی جنوبی گریختند، لہذا جشیان افریقائی را از افریقہ گرفتار نموده باین جزائر آوردند ازین سبب دیرین ایام کثرت نفوس از اولاد همین جشیان

غلام است ، عده قلیله ازار و پائی با نیز است ، و بغرض کشت
 دکار مزدوران اشیائی نیز اینجا آمده سکونت پذیرفته اند
 نصرانیت مذهب عمومی مردم است ، تعداد نفوس ۶۵۰۰۰۰
 است ، زبان عمومی مردم هسپانوی ، کثرت ابالی پیرو مذهب
 رومن کیتھولک میباشد ، لیکن یک حصه از حبشیان مشرک
 هم است .

تقسیمات ملکیه و بلاد مشهوره

آن نیل کلان (Greater Antilles)

جزیره کیوبا :- جزیره کیوبا را کولمبس کشف کرده بود ،
 بعد از کشف مدت دراز نگذشته بود که هسپانویها اینجا آباد
 شدند ، و باشندگان اصلی جزیره موسوم به سیلبونی یا
 (Cibony) را کاملاً متناصل نمودند ، و بغرض شان ابالی
 هزار متجاوزند و از امریکه را آوردند ، بعد از مدت کم

حبشیان را گرفته آوردند. حالاً تقریباً یک ثلث آبادی
از اخلاف حبشیان غلام قدیم است .

مردم اسپانوی النسل را در کیوبا کراال ها (Creoles)
میگویند، ایشان شائسته و تعلیم یافته هستند، تا ۱۸۹۸
کیوبا مستعمره اسپانیه بود، باعث اغتشاش دائمی جزیره و
ناقابلیت حکام اسپانوی در فو کردن بغاوت و انقلابات
و غرق شدن یک جهاز ممالک متحد و امریکه موسوم به بین
(Maine) اسپانیه و ممالک متحده باهم به جنگ در آمدند
بعد از اختتام جنگ کیوبا زیر حمایت و اقتدار ممالک متحده
سپرده شده، پسان در ۱۹۰۱ حکومت داخلی برای ایالتی
داده شده، لیکن سیاست خارجی آن بدست ممالک متحده
است، حکومت جزیره جمهوری است .

جزیره کیوبا کلان ترین جزائر غرب الهند و دارای
 $۲\frac{۱}{۲}$ میلیون نفوس است، مقدار زیاد ترین نیشکر را در
روی زمین پیدا می کند، پایه تخت آن هارانا (Havana)

(۳۵۵) باین مضافات لطیف و دلکش واقع و بندر گاه عمده
 ایست ، برای ساخت سگار ها و تمباکو شهرت دارد ، کلان ترین
 بلاد غرب الهند میباشد ، در کیوبا یک درخت خرما پیدا می شود
 آنرا خرمائی شاهی (Royal Palm) میگویند ، یک درخت شاندار
 بلند ایست ، شگوفه آنرا برای خوراک استعمال می کنند ، از
 برگ ریشه دار آن ظروف برای آب می سازند ، چوب سخت
 و صلبی آن برای عمارات بکار می آید ، و بیخ آن کار یک قسم
 دوا میدهد .

جزیره جیمیکا (Jamaica) :- این جزیره بسیار حاصل خیز
 و پر از نباتات متنوع و یکے از جزائر جمیل ترین منطقه
 حاره ئی دنیا است ، درختان ماغون ، آبنوس و خرما و غیره
 بکثرت پیدا میشوند ، مصالحه جات و چوب با رنگ و بوته های
 ادویه نیز با فراط یافت میشوند ، اقلیم آن بحیثیت مجموعی صحت
 بخش و خوشگوار است ، پیدا وار مهم آن قند ، قهوه ، کوکو ،
 نارنج ، کیلا و شراب است ، پایه تخت آن کنگستن (Kingstown)

۵۷ هزار است ، جزیره مذکور را مردم انگلیسی در ۱۶۵۵ء بسرکردگی امیرالبحرین (Penn) از هسپانیه بزور گرفتند ، ۸۸۳,۰۰۰ باشنده دارد .

جزیره هییتی یا هسپانی اولا (Haity or Hispanola) را کولبس در ۱۴۹۲ء دریافته بود ، دو سال بعد هسپانوی با بنای شهر ڈومینگو (Domingo) را نهادند ، اهالی اصلی را زود بکلی فنا کردند ، در ۱۶۷۷ء حصه مغربی جزیره را بدولت فرانسه سپردند چرا که قزاقان بحری فرانسوی سوہان جان هسپانیه گشته بودند ، بدوران انقلاب فرانسه غلام ها آزاد کرده شدند ، در ابتدای قرن نوزدهم حبشیان بغاوت کردند و سفید پوستان را از ملک کشیدند و حکومت خود را قائم نمودند ، ازان بعد هییتی بدو حصه منقسم شده ، جمهوری مغربی و یا ریاست حبشیان در مغرب و جمهوری مشرقی یا ریاست هسپانوی و یا مولاتو با در مشرق .

پورت آپرنس (Port-au-Prince) پایه تخت جمهوری

سیاه پوستان است ، کوچ نشینان فرانسوی اولاً این را آباد کردند ، سان ڈومینگو (San Domingo) پایه تخت جمهوری هسپانوی است ، شهریت با جمال و دارای فصیل ، و غالباً شهر قدیم ترین هسپانوی است در امریکه . پیدا دارم هم جزیره قند و قهوه .

پورٹوریکو (Ports Rico) :- جزیره مذکور خوردترین مگر آبادترین جزائر آن نیل کلان است ، و درین آیام بقبضه ممالک متحدہ امریکه میباشد ، جزیره را کولمبس در ۱۴۹۳ء کشف کرده بود . تا ابتدای قرن نوزدهم دولت هسپانیہ این را برای مجرین و فراریهای خود استعمال میکرد ، در ۱۸۹۵ء به ممالک متحدہ امریکه تسلیم نمود ، پیدا دارم هم آن نیشکر ، تمبا و قهوه ، و معدنیات طلا و سیاه و آهن یافت میشوند لیکن در مقدار قلیل سان جوآن (San Juan) پایه تخت و بندر گاه مهم ترین است ، در گرد و نواح آن خرابه هائی استحکامات هسپانوی تا حال دیده میشود .

آن تیل خورد (Lesser Antilles)

جزائر عمده و مهم مجمع ونڈ ورڈ (Windward) کہ در تصرف

برطانیہ کلان اند، حب و بل هستند :- سینٹ لوشیو

(St. Lucia) ، گرینیڈو (Grenado) سینٹ وینسنت St. Vincent

ڈومینیکا (Dominica) ، باربیڈوس (Barbadoes) اربار

بیڈوس قند و شراب و پنہ بخارج فرستاده میشود - حاکم نشین

حاکم برطانوی - برج ٹون (Bridgetown) است .

ترینیداد (Trinidad) نزدیک ساحل شمالی امریکن جنوبی

کلان تریب جزائر آن تیل خورد است ، که آبادی آن ۱۰۰۰۰۰۰

است ، چشمه های گرم و فلز آتش فتانی دارد ، پایه تخت آن

پورت آنت اسپین (Port of Spain) است ، در تصرف

برطانیہ کلان پیدا دار مهم آن قند و کوکو میباشد ، تو باگو

جزیره خوردیست طرف شمال مشرق ترین میداد متعلق

برطانیہ .

ڈومینیکیکو (Dominico) بقبضه برطانیہ سینٹ جاہن

- (۳) قسمت اکثر ہر دو در منطقہ عارہ است .
- (۴) نشیب زیاد تر در ہر دو لرت بحر اطلس است .
- (۵) سردو جزیرہ نما نداشتند .
- (۶) ذائقہ چندین غدیرہا دارد و آذما خیلے بزرگ بزرگ می باشند ، امریکائے جنوبی غدیرہا کم و بسیار خورد خورد دارد .
- (۷) در افریقہ بر ہر دو طرف خط استوا یک جنگل وسیع و عربض و انقلابی مردود نمند است ، امریکائے جنوبی ہم جنگلے دارد کہ در وسعت و عرض و انقلاب گذر برون در دنیا بے مثل است .
- (۸) ساحل ہر خط ساحلی امریکائے جنوبی چندان شکستگی ندارد ، ساحل مشرقی آن نسبت بہ ساحل مغربی بسیار شکستہ تر است ، امریکائے جنوبی دارائے بڑے جزیرہ نما و کدو ام جزیرہ کلان نیست ، ساحل مشرقی بیشیت مجموعی نشیبی و ساحل مغربی کوسہار است ، توپاً بملہ بزار لرف جنوب بڑا اعظم واقع اند .
- (۹) ساحل شمالی کہ برابر بحیرہ کیرے بیان واقع است بلند و شکستہ می باشد .

ساحل جنوبی :- آبنائے میچیلان ، جزائر ارض النار راز براہ منظم
 جدا می کند ناسہماے عمدہ این ساحل راس ہارن و راس فرورڈ
 اند .

بحیرہ ہا و خلیج ہا :- بشمال :- خلیج دیریان ، اراکیبو ، و مورد ہی
 دریائے اوری نوکو ، دریائے ایمیزان ، دریائے توکاتنس .
 بمشرق :- مورد دریائے لاپلانٹا ، خلیج میٹی آس .
 بمغرب :- نیچ گیگل (Natchez) ، خلیج پانامہ .

راس ہا :- در شمال : راس گالیناس منتہائے شمالی کولمبیا .
 در مشرق : راس سان روکی بشمال مشرق برازیل
 راس برنیکو منتہائے مشرقی برازیل
 راس فلوریو جنوب مشرق برازیل
 راس کوریاتیز مشرق جمہوریہ ارجنٹائن
 در جنوب : راس ہارن منتہائے جنوبی "ارض النار"
 راس فرورڈ .

در مغرب : راس پارنیہ منتہائے مغربی پیرو .

جزائر: در شمال: کواکاس ماتو باگو؛ ترینی داد، ماراجو .
در مشرق: جزائر فاک لینڈ۔

در جنوب: جزائر ٹیبرا ڈلفیکو (ارض النار)۔

در مغرب: چلونی، جوآن فرناندیز۔ گالا پاگوس .

کیفیت سطحی :- نشیب عمومی سطح از سلسلہ اندیز (Andes) بمغرب
طرف بحر اطلس بمشرق است: سطح امریکے جنوبی را در چہار تقسیم
قدرتی منقسم کردہ می توانیم :-

(۱) سلسلہ بلند اینڈیز یا کار ڈلرا (Cordilleras)

(۲) فلاتہائے مشرقی (سطح مرتفع مشرقی)

(۳) میدان ہائے پست مرکزی

(۴) جلگہ و صحرائے ریگستان در پیٹے گونیا (Patagonia)

(۱) سلسلہ بلند اینڈیز :- زنجیر طویل کوه ہائے اینڈیز نشان ہم

ترین بر اعظم است . از خاکناے پانامہ تا راس ہارن میدود .

قلہ بلند ترین آکن کاگوآ (Aconcagoa) (۲۳۰۸۰) فٹ در شیلی یا چلی

است ، قلل بلند دیگر سوراتا (Sorata) و الیمانی (Illimani) در بولیویا

مستی (Misti) و چمپورازو (Chimborazo) در ایکواڈو (Ecuador) اٹیسانا (Antisana) و کوتوپیکس قتل آتش فشانی می باشد خیال می کنند که که کوتوپیکس (Cotopaxi) قله بیب ترین آتش فشان دنیا است اندیز (۵۰۰۰) میل طول دارد و سلسله دراز ترین عالم است، کوه های اینڈیز قریباً ۱۳۰ قله آتش فشانی دارد۔ چندین دہانہ یا غیر مستقل نیز وجود دارند۔ از باعث قتل آتش فشانی در ممالک نواحی اینڈیز زلزلمای مدہیشہ اکثرأ محسوس می شوند۔ کوه های از وجوہات آتیبہ مشہور ہستند:-

(الف) ارتفاع زیاد .

(ب) سلسلہ های چلیپائی .

(ج) سلسلہ های متوازی ایکہ در بعض جایہا دو سلسلہ و در بعض جایہا سہ سلسلہ متوازی رفتہ اند .

(د) اتصال باہمی سلسلہ .

(ه) تعداد زیاد قله های آتش فشانی .

(۲) سطح مرتفع مشرقی بر کوه های برازیل و شمالی مشتمل است

از ۷۰۰ تا ۸۰۰۰ فٹ بلند است . سطح مرتفع مرکزی برازیلی ۱۰۰۰۰ فٹ . سطح مرتفع یولیویا از ۱۱۰۰۰ تا ۱۳۰۰۰ فٹ .

(۳) ارض پست مرکزی بر سلسلہ میدانہا ایکہ کا سہماے سہ دریائے کلان بڑا اعظم می سازند مشتمل است ، دریا ہا اور مینوکو، ایمیزان لاپلانا .

میدانہا :- (۱) لینویاے طاس دریائے اور مینوکو : بیج درخت نداشتند ، مگر از گیاه پراند ، و ازین حیثت آنہا را ”بحر گیاه“ می گویند . در موسم خشک بے باران مانند ریگستان مگر در موسم باران سبز و نشاداب مانند چمن می شوند .

(۲) سلواہا میدانہا ہستند در طاس ایمیزان کہ از درخت ہاے انہوہ مستورانہ جنگل کلان ترین دنیا شمرده می شود . شرقاً غرباً یکہزار و دو صد میل (۱۲۰۰) طویل و شمالاً جنوباً ۸۰۰ میل عرض است . ناقابل عبور نی باشد ”میلونہا طیبور و بوزینہ ہا و دیگر وحوش دین عالم وسیع درختہا تولد می یابند و تعیش می کند و مے میرند مگر گاہے بر زمین فرود نیامده اند .

(۳) پمپاہا بر طاس دریائے لاپلاننا جنوب مشتمل است، اینہا میدان ہائے وسیع بے شجر مگر پٹر علف می باشند از جنوب "بولونوس ایرز" تا حصہ پابنن دریائے پارانا امتد۔ اینہا مانند یک بحر گیاه و گلہا بنظر مے آیند۔ اسپرا و حیوانات جنگلی بیشمار در آہا می چرند۔

(۴) ریگستان کلان پیٹے گونیا کہ شکل نامند۔

(۵) صحرائے "آتا کانا" بر سواحل جنوبی پیرو و چلی شمالی بے بلان است۔

دریایا :- (۱) میکدا اینا در بحیرہ کیرے بیان می ریزد۔

(۲) اورینتو لو (۱۵۰۰ میل) از کوہ اینڈیز برآمدہ طرف شمال مشرق

جریان راستہ در بحر اطلس می ریزد۔

(۳) دریائے ایمیزان (۳۴۰۰ میل) دریائے کمانترین دنیا است،

مقدار زیادترین آب در بحر می ریزد۔ از کوہ اینڈیز از ملک پیرو

مے بر آید طرف مشرق جریان داشته در بحر اطلس مے افتد معاونین

عقدہ آن طرف شمال "رایونیکرو" و "یاپورا" طرف جنوب "پوروس" و

”مادیرا“ و ”تاپا جوس“ و ”زنگو“ می باشند، طاس دریائے مذکور نیز در دنیا کلاںترین است، ہمیشہ در طغیان می باشد، دریا تا ۳۰۰۰ میل قابل جہازرانی است، دہانہ اش ۲۰۰ میل پهن است، ہر گاہ در بحر مے افتد جریان آن تا ۱۵۰ میل محسوس می شود۔

کشف ایمیزان

در سال ۱۴۹۲ء گونزالو پیزارو (Gonzalo Pizarro) حاکم کیٹو و برادر فاتح پیرو از شہر کیٹو بغرض کشف خطہ زمین ایکہ بمشرق کارداراھا (Cordillaras) واقع بود روان گشت، ہمراہ خود یک جمعیت بزرگہ مشتمل بر اسپانیولیہا و ہندیان را فراہم آورد و کوہ ہا را عبور کردہ از مابین جنگل ہاے غلو و گیہاہ صعب المرور گذشتہ بعد تحمل مصائب بیشمار از نشیماے کوہ فرود آمد۔ تکالیف مزیدہ شاقہ را برداشتہ بہ دریائے ناپو (Napo) رسید متصل کنارہ ہاے آن تا چندین میلہا سفر کرد۔ آخر الامر بحکم او جہاز خوردے را ساختند کہ فقط اے ضعیف جمعیت در ان سفر بکنند۔ قائد سفر یعنی گونزالو بہ دوست خود

فرانسسکو دی اوری لانا (Francisco Orellana) جہاز و پتہ نفاہ
 را تفویض نمود، چون خوراکہ نزدیک اختتام رسیدہ بود گونزالو منصباً
 جہاز را حکم کرد کہ در تلاش دریائے کلان مطلوب پیش برود و اگر
 ممکن شود خوراکہ نیز حاصل بکند۔

اوریلانا ہمراہ روسی ناپو (معاون دریائے ایمیزان) پایان سفر کرد
 بہ مقام اتصال ناپو و ایمیزان رسید لیکن چنانکہ توقع داشت از شومی
 طالع بیخ خوراکہ نیافت، و روسے دریائے ناپو چنان تند بود کہ جہاز
 او بر خلاف جریان دریا رفتہ نمی توانست، و مراجعت از راہ خشک
 ناممکن بنظر آید۔ ناچار شدہ اوریلانا خیال عودت را ترک کرد
 و کشتی خود را در دریائے بزرگ ایمیزان انداخت کہ بشرط امکان
 کدام جائے خوراک بیاید۔ درین ضمن گذرگاہ دریائے بزرگ ترین
 را کشف کردہ رفت، آبشار با وضوح در راہ جہاز حائل شدند و قبائل
 جنگجوی ساعلی برین جمعیت خورد ہر جائیکہ ایشان بر کنار فرود
 مے آمدند حملہ می کردند۔ عاقبت اوریلانا در رساندن جہاز خود
 بدہانہ دریائے ایمیزان کامیاب گردید۔ و در بحر داخل شدہ متصل

ساحل کشی خود را رانده به یک مستعمره ہسپانوی رسید، و بعد بحر
اطلس را عبور کرده در ہسپانیہ رسید کیفیت ہمات خود را بدر بار
ہسپانیہ بیان کرد۔ از ہسپانیہ پس بہ امریکہ جنوبی مراجعت می کرد
کہ در راہ اوریانا جام مرگ را نوشید۔ و اگرچہ شش ہسپانوی گذرگاہ
دیہ کے ایمیزان ادل کشف کرد لیکن دولت پرتگال بر علاقہ ایک
از دیہ کے ایمیزان مشروب می گردد و باسم برازیل موسوم است
دعوی کرده در مقبوضات خود ملحق ساخت .

این با سوال پیدا می شود کہ بر جمعیت گونزالو پہ وارد آمد؟
ہرگاہ از احوال اوریانا و جمعیت اش قطعاً مایوس گردید گونزالو مجبوراً
طرف مغرب معاودت نمود درین رجعت قمری از نصف زیاد تر
نفری تلف گشتند و مصائب ناگفتہ بہ را تحمل نموده بعد از سه
سال بقیہ جمعیت بکیٹو رسیدند .

(۴) توکانٹین (۲۲۸۰) میل از مرکز سطح مرتفع برازیل برآمدہ

طرف شمال جریان درشتہ در بحر اطلس می افتد .

(۵) سان فرانسکو (۱۸۰۰) میل در حصہ مشرقی سطح مرتفع

تشابہ :- (۱) دریا ہائے مشہور و مهم ہر دو طرف مشرق در بحر اطلس
نے افتند .

(۲) ہر دو بسیار کم دریا ہا ہستند کہ در بحر الکاہل نے
افتند ، و اگر کدام یکے است ، کوتاہ و غیرہ ضروری .

(۳) دریا ہائے کلان کلان ہر دو قابل جہاز رانی می باشند
(۴) دریا ہائے ہر دو بندر گاہ ہائے مهم و عمدہ دارند .

نوٹ :- دریائے یمزان از حیثیت کثرت باران استوائی و جھل ہائے
ابنہ با دریائے کانگو مشابہت دارد .

غذیرا :- ٹی ٹی کا کا در سطح مرتفع بولیویا واقع است ، کلان ترین در
امریکے جنوبی ، آبش شور نیست .

اولا گاس :- از آب اضافہ گی غذیر ٹی ٹی کا کا پر می شود
آبش شور است .

مارا کیبو :- در ونزوئلا واقع است .

آب و ہوا :- اقلیم امریکے ہر ہر مقام مختلف است ، نصف

شمال مشرقی پر اعظم بیاعتدال گرم برازیلی گرم و نصف شمال

مغربی بیاعت روسے همبولٹ (Humboldt) یا پیر وئی سرد است .
 آب و ہوائے ساحل کیرے بیان گرم ترین است لیکن بر سطح
 بلند سرد و صحت بخش ، در وادی ایمیزان باران زیاد است زیرا کہ
 جنگل ہائے انبوه آنجا وجود دارند ، بر ساحل مغربی باران کم است چرا
 کہ باد ہائے تجارتی مرطوب را کہہ ہائے اینڈیز منع می کنند . در
 شمال و شمال مشرق بیاعت باد تجارتی جنوب مشرقی باران بسیار
 می شود . در ممالک استوائی تمام سال بارش می بارد .

یاد داشت :- افریقہ اگرچہ در عرض البلد امریکائے جنوبی واقع
 است لیکن از وجوہات ذیل باران جیلے کمتر دارد :-

(۱) حصہ عرض ترین امریکائے جنوبی در بین منطقہ حارہ واقع

است لیکن حصہ عرض ترین افریقہ بر خط استوائینست .

(۲) حصہ امریکائے جنوبی در منطقہ باد ہائے تجارتی است

و این باد ہا بدوران عبور خود از یک بحر وسیع مرطوب می گردند؛

افریقہ ہم اگرچہ زیر اثر باد ہائے مذکور است لیکن آنها از بالاسے

خشک و وسیع می گذرند لهذا از رطوبت خالی می باشند .

پس افریقہ بڑا عظمیٰ است کہ گرمی خشک دارد و امریکای جنوبی
 بڑا عظمیٰ است کہ گرمی مرطوب را دارا است :
 علاوہ بنان آب و ہوائے امریکای جنوبی از بواعت آنتیہ
 نسبت بہ اقلیم افریقہ خیا سردتر است :-
 (۱) روہے سرد بحر منجم جنوبی متصل ساحل مغربی امریکای جنوبی
 مے گذرند .

(۲) جنگل بزرگ ترین و ذمہ ترین عالم قطعہ وسیع خشکہ امریکای
 جنوبی را از شمالت آفتاب نگاہ می دارد .

(۳) باد ہائے تجارتی از بحر اطللس، رطوبت را مے آرنند .

(۴) پر رقبہ وسیع بڑا عظمیٰ سلاسل جبال یلند حاوی است .

نباتات :- امریکای جنوبی بڑا عظمیٰ ایست دارلے نباتات
 فراوان بیہج ملک در دنیا نیست کہ چندین انواع سبزیہا داشته
 باشد و رنگ ہائے آنها پستان خوشنما باشد .

اشجار قیمت دار جنگلی مفصلہ ذیل است :- ماخون ، آبنوس ،

بقم بنفش و دیگر درختان کہ از آنها رنگ می کشند درخت بہرہ .

ممالک برازیل مقدار بیشترین را بر را در عالم پیدا می کنند .
 در زمین مزدوم ملک برازیل و ممالک شمالی کولو، برنج، نیشکر، جواری،
 تنباکو و قهوه کاشته می شود. مقدار قهوه که در دنیا استعمال می شود . از
 نصف زیاد تر از برازیل می رود .

میوه ها از قبیل نارنج و نریگی و موز (کیلا) بساطل پیدا می شود .
 در بریل نیز نزدیک ساسل کاشته می شود .

گندم و جواری در ارجنٹائن بکثرت می کارند و نخل، برنج می رسد .
 پام در پاراگوئه می کارند و مردم بخوردن آن بسیار عادی می
 باشند، چقدر (لببو) و جزو فابیز بسیار پیدا می شود .

بهر دو طرف جنگل انبوه میدان های وسیع مرغزارها و زمین مزدوم
 هستند، در شمال لینویا و در جنوب پیمایا .

کوه های پندیز از درختان قیمت دار مملو هستند . درخت کنند
 که از پوست آن کونین می کشند در پیرو و کوه های پیره پیدا می شود .
 درخت مذکور و آوے نریگی (در کابل کپالومی گویند) از پیرو بممالک
 دیگر دنیا انتشار یافته اند .

حقیقت اینست که امریکای جنوبی بعضی نباتات دارد که بدیگر حصص دنیا برده شده و آنجا کاشته می شوند. مهم ترین آنها، کوکو، تنباکو، جولی، کنکنه و بطاطه (کچالو) .

حیوانات :- حیوانات جنگلی وطن امریکای جنوبی بسیار هستند و چندین انواع می باشند که صرف در امریکای جنوبی یافت می شوند . با انواع حیوانات دنیای قدیم شباهت دارند لیکن از یک جنس نیستند و نه مانند آنها چندان جسم و بزرگ می باشند .

باخیل ایشیائی شباهت دارد (در اصل	تاپیر
مجموعه خوک و فیل است)	
باشتر ایشیا و افریقه شباهت دارد.	لاما و الپاکا (در کوهستان ایندینا)
باشیر ببر مشابهت دارد	پوما
" " شیر	جیگوار
" بز مجله آبی " " (بز مجله ننگ	الیکاتور
دراز دهن)	

ساجویک قسم بوزینه است که دم دراز خود را بدور شاخه درخت

پچانده آبیزان شده گاز خوردہ می تواند. علاوہ بر این النوع بو زینہا است
کہ خورد خورد می باشند.

یک قسم طوطی مسلی بہ ہر انفشنگ تریں می باشد.

آگامی از بر لے سفالت گھڑے گوسفند جاسے سنگ کار میدہد.

یک نوع از دہا است موسوم بہ ہوا کہ بسیار تنوعندی باشد طوطی

از دوازده گز کاہلی متجاوز ہا رہے خورد و کمان یافت می شوند.

نانڈو یا ایمومغ است شبیہ بہ شتر مرغ، و از خاطر بالماشش

مردم آنہا را سے پرورند، از اسپ تیز ترمی دود

تا آئو جوانے است مورچہ خوار کہ خرطوم طویلی دارد و مورچہ ہارا

می خورد.

گرگس امریکا مسلی بہ کاندو بزرگ ترین طیور ماش خور است.

پرندہ ہاے فشنگ و وز وز کنندہ در ہنگام سکونت دارند.

در میدان ہاے وسیع شمالی و جنوبی (ہنگل) ہاے، انہو، اسپما

و مواشی و گوسفند در تعداد کثیر پرورش دادہ می شوند.

معدنیات :- طلا در کوه ہائے ایندیز و بولیویا و برازیل
سنگہائے قیمت دار خصوصاً الماس در برازیل

زمرّد در کولمبیا

نقرہ در بولیویا و چلی و پیرو

مس در چلی

قلعی ، ارزیر در بولیویا

شورائے نمک در چلی

زغال سنگ و نمک و آہن و سرب بہر جا پیدا می شوند .
حاصلات حیوانی : پشم اپاکا و نیزیک قسم پاروے قیمت دار
کہ آنرا "گو آوو" می گویند .

وسائل حمل و نقل :- در میدانہا و کوه ہا سرکما خستہ و خراب
ہستند . ہن دریاہا خوب عریض و عمیق ہستند کہ تا ہزار ہا میل جہازات
کلان اندرون خشکہ رفتہ می تواند . ریلہا را وسعت دادہ می روند .
لیکن ہنوز چندین مقامات از خط آہن دور واقع ہستند .
باشندگان :- جمعیت نفوس امریکہ جنوبی . ۴۰ میلیون تخمین شدہ

است، و مردم ہر سفید پوستان اردپائی، ہندیان وطن و حبشیان
 مشتمل ہستند۔ سفید پوستان یک ٹلٹ کل آبادی ہستند و زیادہ تر
 اولاد ان مردم ہسپانوی ہستند کہ بعد از کشف بر اعظم اینجا آمدہ ملک
 را فتح کردہ سکونت را اختیار کردہ بودند و نیز مردم یورپ ہر سال
 اینجا آمدہ آباد شدہ می روند، در برازیل چندین آبادیہائے جرمن ہستند؛
 و در ریاست جمہوریہ ارجنٹائن اکثر ایتالیوی ہ آباد شدہ اند۔ باشندگان
 اصلی وادی ایمیزان از حیث عقل و دانش ادنی ترین اقوام دنیا شمرہ
 می شوند لیکن خرابہ ہا و آثار سلطنت قدیم پیرو ثابت می کنند کہ در
 زمانہ قدیم درین مملکت تہذیب و شائستگی آن درجہ کمال را نائل
 گشتہ بود کہ درین ایام یورپ بران مفتخر و نازان است، در علاقہ
 ہائے شمالی حبشیان برائے کشت و کار از افریقہ آوردہ شدہ بودند۔ جملہ
 اہالی پیروے مسلک رومن کیتولک می باشند۔ ہر جا زبان ہسپانوی
 گفتہ می شود۔

حکومت :- ماسوائے گی آنا جملہ ممالک امریکائے جنوبی آزاد
 ہستند و طرز حکومت شان جمہوری است۔ گی آنا در سہ حصہ تقسیم

است ، انگریزان و فرانسویا و لنڈیزیا (اہالی ہلینڈ) پر آہا قابض ہستند . تقریباً چار عدد سال پیش جملہ جمہوریت ہا باسواے برازیل در تصرف دولت ہسپانیہ ہودند . یکے بعد دیگرے ہگنان آزاد گشتہ بنائے حکومت جمہوری نا نہادند . اکثر نفوس مخلوط النسل ہستند کہ کہ از اختلاط ہسپانویا و ہندیان وطنی پیدا شتند . مہکت برازیل بقرار عمدنامہ ایکہ ہر ملک کہ از $۴۵\frac{1}{4}$ درجہ طول البلد مغربی طرف مشرق باشد مقبوعہ پرتگال خواہد شد . در تصرف دولت پرتگال آمد . درین مہکت اکثر مردم از نسل پرتگالی بائی باشند .

تقسیمات ملکیہ و پایہ تخت ہا :-

شمارہ	ملک	دار السلطنت
۱	کولمبیا Columbia	بوگوتا Bogota
۲	ایکویڈور Ecuador	کیٹو Quito
۳	پیرو Peru	لیما Lima
۴	بولیویا Bolivia	لاپاز La Paz
۵	چلی Chile	سینٹ یاکو Santiago

شماره	ملک	دارالسلطنت
۶	Argentine	بونیوس ایرز Buenos Ayres
۷	Uruguay	مونٹی وڈیو Monto Video
۸	Paraguay	آسن شن Asuncion
۹	Brazil	ریو ڈی جنیرو Riode Janeiro
۱۰	Venezuela	کاراکاس Caracas
۱۱	Guiana	گئی آنا:-
	Cayenne French	کے ان Guiana
	Guiana Dutch	پارا ماریبو Paramaribo
	Guiana British	جارج ٹون George Town

متوطنین اصلی امریکہ:- اہالی اصلی امریکہ جنوبی مثل اہالی امریکہ شمالی از نژاد افریقی باشند و در قبائل متعدد منقسم هستند باشندگان سلواہا (Selvas) و بعض دیگر مقامات پیش ہم وحشی بودند و حال ہمہ لیکن اکثر قبائل خصائل پسندیدہ دارند. سکتہ میدان ہلہ جنوبی سواری را خوب یاد گرفته اند و نیز در استعمال اسلحہ ہائے جدید مہارت پیدا

کرده اند. ایشان بکنند را (بهر دو انجامش دو کلوله فلزی می باشد).
 چینیکه بر اسپ سوار باشند استعمال می کنند، بذریعہ کند مذکور حیوانات
 بزرگ بزرگ را گرفته یا کشته می توانند. اسلحه مردم وحشی تا بحال
 تیر و کمان است و مردم سلوا با پفک (Blowpipe) شکار می کنند،
 این پفک بر یک میل چوبی ایکه سوراخ آن مستقیم و ششم می باشد.
 مشتمل است، از مابین سوراخ تیر باک زهر را انداخته می شوند، این
 تیر پرندہ با حتی بوزہ را کشته می تواند.

بر اسپان باک بلند سرد ایندیز نشانات شاندار تمدن وطنی را
 ملاحظه می کنم. تمدن مذکور نسبت بہ تمدن از تیکما فائق تر و بلندتر
 است، پنجمد سال می شود که ہسپانویہا این را تباہ کردند. انکا (Incas)
 سلاطین قدیم پیروئی تقریباً بر کل درازی کار ڈالہا (Cordilleras) سلطنت
 و حکمرانی می کردند. شہر ہا در وادی ہاسے کوہ ہا از تحت ہاسے کلان کلان
 سنگ ساخته شدہ بودند. معلوم می شود کہ ایشان از آہن نا آشنا
 بودند لیکن اسلحہ و آلات را از برنج می ساختند، و طلا و نقرہ بدین
 افراط بود کہ ازان براسے استعمال روزانہ ظروف مثل پشتاب و پیالہ

رامی ساختند، سرکھائے پائدار و محکم مثل رویہائے قدیم بر کوئل
 ہائے دشوار گزار کوہ ہا و بر سخورتا ہزار ہا میل ساختہ شدہ بودند و پنی
 بر غار ہائے عمیق کوہ ہا تعمیر شدہ بودند۔ بذریعہ جوئیا و حوضہا بہ شہر
 ہائے کلان کلان آب تازہ می رسانند، بلاد فصیل ہائے بلند و پائدار
 و عمارات بزرگ و معبد ہائے سترگ داشتند، الہی شریف الطبع و
 فیاض بودند، آفتاب را قوت بزرگترین عالم شمرده می پرستیدند،
 بادشاہ شان (ملقب بہ انکا) اگرچہ خود مختار بود لیکن سلطنت وسیع
 خود را بار بلط و ضبط و بہ لطف و کرم شاہانہ اداره می کرد لاما و الپاکا
 (Lama Alpaca) حیوانات اہلی شان بودند، براسے بار برداری و از خاطر
 پشم نگاہ می کردند۔ تخریر ایجاد نشدہ بود و پیغام ہا را بذریعہ خوشہ
 ہائے تاریک بیک طریق خاص گرہ دادہ می شد می رسانند و واقعات
 تاریخی را بذریعہ بیرو غلیف کہ بر سخور می کنند محفوظ می داشتند۔
 تاریخ:۔ در ۱۴۹۵ء کولمبس بر دہانہ دریائے اورینوکو رسید
 مقدار فراوان آب تازہ را دیدہ اسے داد کہ این قدر آب تازہ حفظ
 از یک خشک عظیم بر آمدہ می تواند۔ پس کولمبس شخص اولین یورپی

است کہ ہستی امریکائے جنوبی را ثابت نموده . فی الفور تو آبادی ہائے
 ہسپانوی بر ساحل شمالی قیام پذیرفتند ، و بعد از وہ سال حبشیان
 افریقہ را درینجا برائے کار زراعت آوردند چرا کہ از باشندگان امریکائی
 کار کشت و زراعت را گرفته نتوانستند ، در ۱۴۳۵ء بلباؤ (Balboa)
 ہسپانوی خاکنای دیربان (Pizarro) را عبور نمود و شخص اولین یورپی
 است کہ بحر الکاہل را دیدہ بہفت سال بعد میجیلان (Magellan) از
 آبنائیکہ پسان بنام او موسوم گشتہ عبور نموده بر بحر الکاہل داخل شدہ
 مردم ہند ، و شائستہ ایندیزہ مغربی ہمراہ نو واردین یورپی با حسن
 سلوک و نوازش پیش آمدند ؛ لیکن رویت شہر ہائے عالیہشان و
 ذخائر فراوان غلا این طور نبود کہ شہزادہ ہسپانوی ہائے رئیس را در
 ہیجان نیارود ، چنانچہ پیناروسے ذلت (Pizarro) انکا را بہ فریب بقتل
 رسانید و فوج او را بواسطہ رسالہ و اسلحہ آتشین شکست دادہ مملکت
 را بستانید ، درینیکہ ہسپانویہا بشمال و مغرب بر اعظم سلطنت و
 مقبوضات خود را توسیع دادہ رفتند ، پرتگیزیہا بساحل مشرقی رسیدہ
 برازیل را حق خود شمرہ مستعمرہ خود ساختند چونکہ ہر دو قوم مذکور پیرو

راسخ و متعصب رومن کیتولک بودند لہذا چندین نامائے موجودہ
 مقامات بر اسمائے مشائخ منسوب است، مثلاً نام عام سینٹ یوگ
 در ۱۳۵۰ء فرانسویہا بساحل شمال مشرقی درگی آنا ویاگے ان آباد
 شدند، مردم ہالیندی و انگلیسی تقلید فرانسویہا را کردہ مستمرات
 خورد خورد را قائم نمودند۔ باستثنائے علاقہ مذکورہ تمام بر اعظم
 زیر اقتدار و حکومت اہالی جزیرہ نمائے آئی بیریا (ہسپانیہ و پرتگال
 را آئی بییریامی گویندا بود۔ حتی کہ در ۱۸۰۷ء اکثر مستعمرو ہائے
 ہسپانوسی بسر کردگی بولیور (Bolivar) بغاوت کردند و بعد از جنگ
 منسوبہ دہ سالہ آزادی را حاصل نمودند۔ برازیل را پرتگیزی ہا
 دریافتہ بران قابض گشتند۔ در ۱۵۴۹ء بنائے باہیا (Bahia)
 حاکم نشین اولین حکومت نہادہ شد۔ و چون افواج قاہرہ
 نیپولیان (Napoleon) بر پرتگال حملہ آوردند شاہ پرتگال
 باجملہ علمہ و ادارہ ہائے حکومتی خود از ریز بن بہ راولوڈی
 جنیرو (Rio-de-Janero) رسید، اینجا بادشاہت قائم
 گردید، در ۱۸۸۹ء شاہنشاہ ڈوم پدروے ثانی (Dom Pedro)

پس بوطن مالوف خود (پرتگال) معاودت نمود، و در برازیل جمہوریہ
آزاد تشکیل یافت .

حدود ممالک امریکائے جنوبی بواسطہ جنگ و انقلابات اکثریہ
تغیر و تبدل مے پذیرد و دیگر ممالک دنیا از توسیع و انقطاع
حدود آہنا بیچ واقف نمی شوند، در بعض جمہوریہ ہا بسیار
معمولی و عام است کہ در کوچہ و بازار ہا جنگ مدیش کردہ ،
حکومت را تبدیل نمایند .

سکنہ موجودہ : نصف الہی ایکہ درین ایام در امریکائے
جنوبی بود و باش دارند عیناً مطابق میکسیکو از نسل غیر مخلوط
و نصف دیگر مخلوط النسل ہستند . ایشان بسیار مغلوب شہوات
نفسانی ہستند ، جنگ و انقلاب را دوست دارند و بالعموم فریب
دہندہ و بیرحم می باشند ، مذہب ہر علاقہ رومن کیتوک است ،
اکثر پادریہا مستیمنرو ہا بل ہندیان دطنی می باشند ، برخلاف کوچ
نشینان ترقی یافتہ تیوتانی (Teutonic) امریکائے شمالی کوچ
نشینان رومی امریکائے جنوبی در حوضیستی و جہالت افتادہ

اند۔ ماسوائے ایک دو جمہوریہ کل جمہوریہ ہائے امریکا کے جنوبی
 قرضدار ہستند۔ لہذا کار ہائے رفاہ عمومی بہرے بسیار سستی اجرا
 و اختتام کے پائند، تلفرواف بحری بہرہ در ساحل مغربی و مشرقی
 گسترانہ شدہ۔

برازیل

برازیل کلان ترین ممالک امریکا کے جنوبی است، رقبہ اس
 تقریباً ۳۴ لاکھ مربع میل یعنی از ۱۱ یورپ اضافہ تر حصہ بیشتر
 برازیل برطاس ایمیزان مشتمل است از کوہ ایندیزینا بحر اطلس
 ممتداست، ماسوائے حصہ جنوبی تمام ملک در منطقہ حارہ واقع است،
 حدود اربعہ :- بشمال آن ملک ہائے ونیزویلا، گی آنا و بحر اطلس
 بشرقی بحر اطلس
 بجنوب یوروگوئے

بمغرب جمہوریہ ارجنٹائن، پاراگوئے، بولیویا و پیرو دکولمبیا
 در معدنیات تمول زیاد را دارا است - زمین نہایت حاصل خیز
 و اقلیم آن خوشگوار و مفرح است۔ اگرچہ رقبہ آن بسیار وسیع

است ، لیکن اکثر حصہ از جنگل ہائے انبوہ ترین پوشیدہ است ،
 ہر دو طرف جنگل مرغزار ہائے وسیع و زمین مزدوعہ است .
 سطح برازیل را در سہ حصہ تقسیم کردہ می توانیم :-

(۱) جنگل ہائے غلو در طاس الیمیزان -

(۲) ایک سطح مرتفع کہ بسیار بلند نیست و آنرا کمپو یا می گویند
 در جنوب و مشرق واقع است .

(۳) یک سطح مرتفع ایکہ در وسط و مشرق از دو سلسلہ کوه ہا
 قطع کردہ می شود .

دریا ہائے عمدہ :- الیمیزان ، توکانتس ، سان فرانسسکو کیفیت
 ہر سہ دریا بیشتر بیان کردہ شدہ .

اقلیم بر اگرچہ برازیل در منطقہ حارہ وقوع دارو لیکن آب و
 ہوائے آن عموماً صحت بخش و مستدل است .

نباتات :- جنگلہائے انبوہ ترین برازیل چوب قیمت دار
 عمارتی را پیدا می کنند ، مرغزار ہائے وسیع دارد کہ عدد کثیر مویشی
 پرورش ے یابند . حاصل ایکہ ذریعہ دخل زیاد ترین می گردد

قہوہ است کہ بجمہ ممالک دنیا فرستادہ سے شود. تقریباً
 ۵۰ مقدار عالم را پیدا سے کند. درجہ دوم رابر را حاصل
 است تقریباً نصف مقدار رابر عالم از برازیل سے بود
 پیداوار دیگر عبارت است از قند، تمباکو، پنبہ،
 جتروفا، کاکاؤ، بوز برازیلی، امرود، خربوزہ،
 انٹناس، جواری، نارنج، کیلا یک قسم درخت پیدا می شود کہ
 آرزو کارنوبا (Carnauba) می گویند، ازان شراب سرکہ و گندہ سے
 سازند، برائے تجارت چوب میا می کند و پوست آن در
 ساختن چپریہا و جاروب و غیرہ بکار سے آید.
 معدنیات :- طلا و الماس و مس و سرب.
 پیشہ ہا :- کشت کاری نموہ و صنعت پنبہ.
 اخراجات :- قہوہ، تمباکو، ربر، کاکاؤ، چرم خام.
 ادخالات :- رخت نخی و پشمی، اسباب آہنی، ماشین ہا و غلہ،
 طرز حکومت و نفوس :- حکومت جمہوری است، پرتگیزی
 ہا و حبشی ہا و ہندیان وطنی و دیگر اروپائی ہا دران آباد ہستند.

طائفه حکمران پرتگیزی است، جمعیت نفوس علامه طیبون است،
 مذہب عمومی اہالی رومن کیتھولک می باشد.

تاریخ مختصر:- اہالی پرتگال برازیل را در ۱۵۴۹ء کشف
 کردند و در مستعمرات خود داخل نمودند. محل حکومت ابتدءاً
 باسیا بود. ہر گاہ خواندہ شد نیپولین اعظم فرانس در ۱۸۰۵ء
 بر پرتگال حملہ نمود، حکومت پرتگال بہ رایو دی جنیرو
 منتقل گشت، در ۱۸۸۹ء بادشاہ ڈام پیڈرو ثانی بہ پرتگال
 رفت، مملکت آزاد شد و جمہوریہ را قائم کردند. نام برازیل
 بر اسم یک چوب سرخی مائل (از ان رنگ می کشند) کہ
 پرتگیزی ہا آنرا برا سیل می گویند نہادہ شد.

شہر ہائے مشہور:- رایو دی جنیرو (۱۱۲۹ ہزار) پایہ
 تخت و بندرگاہ عمدہ و مرکز تجارت قہوہ و ادخالات است.
 سان پالو:- مرکز ہم صنعت قہوہ است.

جاہیبا:- (۲۹۰) بندرگاہ درجہ دوم، ازین قند، پنہ، تباکو
 بخارج می رود ہر نام بوکو (۱۵۰) بندرگاہ است و مرکز ہم

تجارت پنبہ و قند و تمباکو می باشد۔
 پارا یا سلیم :- برب دریائے پارا واقع است، ازین ربر
 و چوب عمارتی و جوز برازیلی بخارج فرستاده می شود۔

چلی (شیلی)

مملکتی است متصل ساحل مغربی امریکائے جنوبی کہ از
 مملکت پیروتا راس ہارن (۲۵۰۰ میل) امتداد دارد، عرض
 انتہائی آن بیچ جائے از دو صد میل اضافہ تر نمی باشد،
 و در بعض جایش کمتر از صد میل است، رقبہ آن از ۳۰۰۰۰۰
 مربع میل کمتر است حصہ بلندترین کوہ ہائے ایندیز حدود
 مشرقی آنرا نی سازد۔ ہر دو طرف آبنائے میچیلان در تصرف
 حکومت چلی است۔

مملکت چلی نسبت بہ جملہ دول جمہوری امریکائے جنوبی
 زیادہ تر زرتقی یافتہ است و ابالی آن متمول تر می باشند، ربط
 و ضبط و انتظام ملکی آن ہم بہترین است۔

حدود اربعہ :- بشمال آن مملکت پیرو، بمشرق بولیویا و
 جمہوریہ ارجنٹائن و پے ٹے گونیا، مغرب بحر الکاہل واقع است۔
 آبادی آن تقریباً ہر ۱۰۰۰ میں ۳۰ ملین نفوس مشتمل است، در شمال
 ہمہ الہی تقریباً از نژاد ہسپانوی ہستند و در جنوب ہستدیان
 وطنی آباد اند، و بسیار الہی مخلوط النسل می باشند۔ از اختلاط
 باشندگان اصلی امریکہ کہ سفید پوست ہستند و ہسپانوی ہا
 حکومت چلی مثل دیگر ممالک امریکہ کے جنوبی جمہوری است۔
 تاریخ مختصر :- در قرن شانزدہم و قفقہ ہسپانوی ہا بر دک
 حملہ آور شدند الہی چلی کہ آہا را ارو کانی ہا کہ در شمال
 گویند مقاومت و مقابلہ سخت نمودند۔ این مردم کوہستانہ
 بہادری و جفاکشی را نشان دادند۔ عسکر ہسپانوی در امریکہ کے
 جنوبی پہنچ جائے در مغلوب ساختن سکنہ این قدر دچار مشکلات
 و مصائب نشدہ بود جنگ تا یکصد سال ہن اشفاقہ تر جاری
 ماند۔ بدوران این زمان افسر ہسپانوی بنیاد شہر سینت یاکو را
 نہاد۔

در ۱۸۱۷ء چلی از تابعیت ہسپانیہ آزادی را حاصل نمود و
 جمہوریہ را قائم کردہ در امریکائے جنوبی محض چلی یک مملکت
 ایست کہ از دول ہمسایہ خود علاقہ ہا را گرفتہ است .
 کیفیت سطحی :- سطح مملکت بر سلسلہ ہائے کوہ ہا کہ از کوہ
 ہائے ایندییز طرف مغرب برآمدہ می باشند مشتمل است ، در میان
 آنها وادیہا وسیع یافت می شوند ، اکثر قتل بلند ایندییز آتش
 فشان می باشند و بعضی از آنها مشتمل ہستند ، ازین سبب
 در مملکت چلی بسیار زلزلہ می آیند . قلع بلند ترین امریکائے
 جنوبی " آگن کاگوا " نام (۲۳۰۸۰ فٹ) در چلی واقع است ،
 دریا ہائے چلی قدرتاً کوتاہ و تیز رفتار می باشند ، صرف چند
 دریا است کہ تمام سال جریان دارد . در حصہ جنوبی چلی ، باد
 ہائے منقلب تجارتی شمال مغربی می وزند . ہمین باعث است
 کہ اقلیم آن حصہ مرطوب است ، در حصہ مرکزی آن در عرصہ
 نو ماہ قریباً بیچ باران نمی شور . و حصہ شمالی آن کہ بر خط جدی
 واقع است از باران قطعاً محروم است ، چنانچہ تا سہ چہار

سال یک قطرہ باران بران نئے چکد، پس سطح ملک وضاقاً
در سہ حصہ تقسیم شدہ :-

(الف) حصہ شمالی :- بسیار خشک و ویران است، آنرا صحرائے
آتا کا مار (Atacana) میگویند، لیکن صحرائے مذکور از چیت معدنیات
پر ثروت است خصوصاً مس و نقرہ بکثرت پیدا می شود. و بر
ساحل جوہر شورائے نمک (Nitrate of Soda) را بمقدار فراوان
فراہم می آورند چنانچہ از یک بیون تن اضافه تر بہ یورپ
فرستادہ می شود.

(ب) حصہ وسطی :- مزروع است باران کافی دارد، اکثر نفوس
ہمین جا سکونت پذیر ہستند، و این جا گندم، جواری، میوہ ہا
و تنباکو کاشتہ می شوند، اقلیم خوشگوار و معتدل است، مواشی
پرورش دادہ می شوند.

(ج) حصہ جنوبی :- جزائر متعدد دارد، کوہ ہا و جزائر دارای
جنگل ہا ہستند مواشی بتعداد کثیرے پرورند. اقلیم آن بحری
است.

نباتات :- گندم ، جو ، جواری ، شراب و میوه ها خصوصاً نارنج ،
زردالو ، سیب .

معدنیات :- جوهر شوره ای نمک ، مس ، نقره ، زغال ، سنگ
مگر کم .

پیشہ ہا :- ہم ترین ، زراعت و کان کنی .

تجارت :- چونکہ اہالی محنت کش و فعال ہستند و معدنیات
بافراط موجود است۔ و این کہ تمام حصص نزدیک بحر واقع ہستند
ہانا کہ تجارت بہ اجانب بسیار است و ترقی کردہ می رود .

ادخالات :- اسباب تیار شدہ خصوصاً رخت نخی و پشمی ،
ماشین ہا ، مواشی و زغال سنگ و قند مصفی .

اخراجات :- شوره ہا۔ مس . نقرہ . گندم ۔ جو ۔ چرم خام ،
تجارت مملکت اکثرأ برطانیہ . جرمنی . اضلاع متحدہ امریکا ، فرانس
و پیرو بستہ است .

بندرگاہ ہا :- بسیار بندرگاہ ہا دارد لیکن ازان جملہ دو بندرگاہ
مہم ترین است .

والپریزو (Valparazo) (۱۸۷۰۰۰) مرکز تجارت داخلی و انجم

ریل است کہ بہ بونوس ایرز می رود۔

ایکوئیک (Iquique) بندرگاہ ایست کہ ازان شورہ ہا و دیگر

معدنیات بیرون فرستادہ می شود۔

سینٹ یاگو (Santiago) (۴۰۰۰۰۰) پایہ تخت است و

شہر ایست بسیار خوبصورت داراے عمارات و بازار ہاے باجمال

یک دارالعلوم ہم دارد۔ طرف مشرق والپریزو واقع است و

و بذریعہ ریل با آن پیوستگی دارد۔

از شہر کوکیمبو (Coquimbo) مس بخارج می رود۔

جمہوریہ ارجنٹائن

سطح ملک عموماً ہموار است لیکن در مشرق و مغرب کوهسار

می باشد، در حصہ شمالی آن جنگلہاے غلو دیدہ می شوند۔ و در

مرکز میدان ہاے علف زار و در جنوب ریگزار۔ در مرکز

میدان ہاے وسیع گیاہ را پمپا ہا می خوانند۔ سیلاب ہاے موسمی

گل نو را بر آہانے اندازند. اقلیم معتدل، صحت بخش و خوشگوار است، موافق طبائع الہی یورپ، باران کافی می شود. حکومت آن جمهوری است. در سلسلہ از دوات ہسپانیہ جدا گردید. کل آبادی آن تقریباً ۸ ملیون است، ہسپانویہا و ایٹالویہا از پنج ملیون اضافہ تر از چندین سال دیرین مملکت آمدہ رہائش مستقل را اختیار کردہ اند. علاوہ بران جرمن یا و ہندیان وطنی و حبشیان آباد ہستند. سکنہ اصلی دشت بے تے گونیا بلند ترین اقوام دنیا شمرده شدہ اند ہرگاہ بجیلان کشف کنندہ باین سر زمین رسیدہ قد و قامت بلند این مردم را دید باسم دیوہا موسوم کرد. قد شان، ۶ فٹ، ۶ فٹ و ۱۰ اینچ می باشد.

نباتات: گندم، جو، جوارمی، قند عموماً حاصلات زراعت ہستند در امریکای جنوبی ارجنٹائن یک مملکتی است کہ مقدار زیادہ ترین گندم را پیدا می کنند.

پیشہ ہا: - پیشہ عمومی مردم مویشی پرورش دادن و گوشت

نگہداشتن است ، اسپان ، گاؤ و گوسفند بہ تعداد کثیر پرورش
 داده می شوند و یک وسیلہ دخل زیاد است .
 اخراجات :- مال مواشی ، گوشت ، چربی ، پوست خام ،
 گندم و پشم .

ادخالات :- رخت نخی و پشمی ، آهن ، اسباب و آلات
 آهنی و فولادی .

شہر ہائے مشہور :- یولوس ایرز : (۱۶۰۰) بر دریائے
 لاپلاتا پایہ تخت است ، در امریکائے جنوبی کلان ترین شہر ہا
 است .

روزاریو (Rosario) بر حصہ قابل جہاز رانی دریائے لاپلاتا
 واقع و بندر گاہ عمدہ ایست .

کاردوآ (Cardova) شہر کلان تجارتی است و برائے کثرت
 کشت و زراعت و مال پروری مشہور است ، یک دارالعلوم
 معروف دارد .

لاپلاتا :- بر دہانہ دریائے ہمنام خود واقع است ، مرکز

تجارت پیداوار مزروعی و بندرگاه خوب ایست .

تیوکومان (Tucuman) مرکز مهم صنعت قند است .

چون متوطنین این مملکت مقاومت صعب و مدافعت

سخت نمودند . هسپانویها در ابتداء بر ساحل خلیج لاپلاتا آباد

شده نتوانستند . لیکن در ۱۵۸۰ء در تاسین شهر

بونوس ایرز کامیاب گردیدند . تجارت و حکومت ارجنٹینا

تا ۱۷۷۶ء با پیرو بسته بود . پسان یک نائب الحکومه گی

جداگانه تشکیل یافت . و در ۱۸۱۰ء از حکومت و

اقتدار هسپانیه آزاد شد و در ارجنٹینین یک جمهوری

قائم گشت .

کولمبیا

(Colombia)

حدود اربعہ :- کولمبیا در شمال از بحیرہ کیری بیان ، و در مشرق از ونیزویلائی برازیل ، در جنوب از پیرو و ایکویڈور، و در مغرب از بحر الکاہل محصور است ، رقبہ اش ۵۰۰۰۰ مربع میل *

کیفیت سطحی :- از مابین مغربی مملکت دو سلسلہ کوہ ہائے ایندیز می گذراند ، بر حصہ مشرقی لیندہ یعنی میدانہائے وسیع بکائن اورنیوکو ممتد است ، در جنوب جنگلہای غلو وجود دارند ، دریائے مهم آن فقط میگدالینا است کہ در بحیرہ کیری بیان میریزد *

پیداوار نباتی :- نیشکر ، برنج ، کوکو و کیلا در میدانہائے پست و مرطوب میرویند و بر نشیب ہائی کوہہائی کہ بہر

تر هستند قهوه، تنباکو و جواری کاشته میشوند، و بر سطح بلند سروگندم و بطاطه (کپالو) میروید، عدد کثیر گله های مواشی در میدانهای مشرفی می چرد در جنگلهای ماغون، کنگنه، چوبهای رنگ و رابر میروید *

معدنیات :- طلا، نقره و الماس، جواهرات قسم اعلیٰ نزدیک ساحل یافت میشوند *

اقلیم :- آب و هوا نزدیک ساحل گرم و مرطوب لیکن بر سطوح مرتفع و وادیهای معتدل و صحت بخش است *

تجارت و صنعت :- برآمد مهم تری قهوه است بعد ازان چرم و کیلا و طلا، نقره و معدن خام نقره را برای نکل نیز بخارج فرستاده میشود *

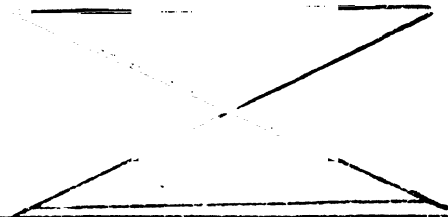
اوضاعالات :- بر غله، آرد، رخت، اسباب آهن و فولادی و ادویه مشتمل است *

حکومت :- حکومت جمهوری است، یک صدر و دو اوطاق قانونی دارد بوگوئا (Bogota) (۱۲۱) هزار بر بلندی

... هفت پایه تحت مملکت است بنزرگاه عمده
آن کارته جینا (Cartagena) بر ساحل بحیره گیری بیان
واقع است *

باشندگان :- جمعیت آن تقریباً ۵ ملیون است ، نفوس
بر کوچ نشینان هسپانومی و هندیان وطنی حبشیان مشتعل
است ، تقریباً نو فیصدی نفوس سفید پوست گفته
میشوند ، لیکن نسل هسپانومی بسیار کم است ، قبائل وحشی
تا حال در میدانهای مشرقی سکونت دارند ، اقوام دیگر تقریباً
کلم بر سطوح مرتفع رهائش اختیار کرده اند ، بدین واسطه
اگر می منطقه حاره بی محفوظ مانده اند *

مملکت کولمبیا تقریباً بیچ صنعت ندارد زیرا که ذرائع آمد
و رفت و نقل و حمل مفقود است *

ایکویڈور

(Equador)

بشمال آن کولمبیا، بجنوب آن پرو، و به مغرب آن بجزاکا، واقع است، باسم مذکور ازین خاطر موسوم شده که برایکوئیرینی خط اُستوا واقع است، رقبه اش ۱۲۰۰۰۰ مربع میل است، حصّه مغربی مملکت کوهی است و سه سلسله ایندیزاز مابین آن میگردد و حصّه مشرقی آن هموار است قتل مهم کوه کوٹو پیکسی (Cotopaxi) (مدهش ترین در دنیا است) و انتی سانا (Antisana) دچمبورازو (Chimborazo) مملکت و سه حصّه قدرتی تقسیم شده،

خط ساحلی، و ایندیز و موتانا، موتانا جنگل سطح مرتفع

ایست در طاسن ابتدائی دریای ایمران *

اقلیم: - در آب و هوای ایکویڈور اگرچه اختلافات هویدا است

لیکن بحیثیت مجموعی معتدل و خوشگوار است، وادیها و میدانها

اقلیم منطقه حاره می دارند، بر سطوح مرتفع معتدل است و
بر کوه‌های بلند سرد +

پیداوار :- کاکاؤ مهم ترین نباتات است، قهوه نیز کاشته
میشود - گندم، جو، جواری، نیشکر، نارنج، پوست پیرونی را بهم
میرویند، رابر، جوزو، کونین از جنگلها گرفته میشوند +

قهوه، کاکو، رابر، چرم خام اخراجات مهم آن و پنبه و
غله ادغالات مهم آن است ،

حکومت :- حکومت مملکت جمهوری است یک صدر

و دو اطاق دار +

اتالی :- جمعیت آن تقریباً ۱۱ میلیون است ، باشندگان
ایکوئدور همقوم و هم نسل هندیان پیرو هستند، رنگ شان
مستی ، سینه شان فراخ است ، بسیار جفاکش و صبور میباشد
لذا برای حالی مفید هستند ، ایشان در زبان کچوا (Quichua)
تکلم میکنند ، لیکن اکثر شان هسپانوی می فهمند از نسل خالص
هسپانوی بسیار کم نفوس است +

کیٹو (Quito) ۷۰ ہزار پایہ تخت مملکت بر خط استوا بر
 بلندی ۱۰۰۰۰ فٹ واقع است از باعث وقوع بلند اقلیم آن
 معتدل و خوشگوار است اینجا بہار دائمی بہرہ ور میباشد مردم
 فخریہ این را کیٹو دائم سیزمے نامند +
 گوآیاکیل (Guayaquil) ۸۰ ہزار بر ساحل بندرگاہ مهم ایت
 و ازینجا کوکو بخارج فرستادہ میشود +

ونیزویلا (Venezuela)

ونیزویلا در میان کولمبیا بمغرب و گی آنا بمشرق واقع است
 بجنوب آن برازیل و بحیرہ کیری بیان بشمال آن رقبہ اش
 ۶۰۰۰۰۰ مربع میل است +
 در سہ حصہ تقسیم کردہ میتوانیم (۱) سطوح مرتفع جنوب
 مشرقی (۲) میدانیہای پست مرکزی یا لینو؛ و سطوح مرتفع شمالی
 دریای کلان آن اورینوکوتا (۱۰۰۰) میل قابل جہازرانی است ،
 میدانیہای مملکت خیلی حاصل خیز است ، آنها قنوبہ کوکو، نیبکر

جوامی، پنبہ، میرویند، اسپاہ و دیگر مواشی بہ تغذاد کثیر بر آنها
پرورش مے یابند۔ در اطراف کوہہا جنگلماسی نعلو یافت میشوند
از انہا ماغون و دیگر چوب عمارتی و چوب رنگ، و گند و رابر،
و آبنوس حاصل میشود +

از کانہا طلا و منس می برآید، نزدیک ساحل جواہرات کشیہ
می شونند +

اقلیم :- آب و ہوا ی آن گرم و مضر صحت است +
اخراجات مهم آن بر قموہ، کوکو، چرم خام، طلا مشتمل و
ادخالات مهم آن رخت، اسباب آہنی و ماشین کم است +
حکومت :- حکومت جمہوری است یک صدر و یک
مجلس قانونی و یک اوطاق و کلاء دارد +

کارا کاس :- (۷۳) پایہ تخت مملکت در یک وادی بر
بلندی ۳۰۰۰ فٹ واقع است +

بولیور (Bolivar) بر دریای اورینوکو بندر دریائی است +
ویلین شیا (Valencia) بر غدیر ہمنام خود بلاد کلان ترین داخلی

است + ۱

اهالی :- جمعیت نفوس آن $۲\frac{1}{۴}$ میلیون میباشد، باشندگان ونیزویلا بر قبائل زراعت پیشه و خانه بدوش مشتمل هستند و هیچ صنعت و تجارت ندارند، متوطنین اصلی ونیزویلا اولاد آرا واکما و کاریب ها میباشد، خوانده آید که بوقت کشف کولمبس این قبائل در آن تیل ها و بهاماها آباد بودند +

هسپانویهای ونیزویلا نسل باشندگان حصص شمالی هسپانیه هستند، شخص سیمین بولیور (Simon Bolivar) ونیزویلا را در ۱۸۲۱ء از حکومت هسپانوی وا رهنید، و تا چند سال در اتحادیکه بر کولمبیا، ایکویڈور مشمول بود شریک بود لیکن در ۱۸۲۸ء حکومت جداگانه قائم شد +

گی آنا - (Guiana)

حدود اربعه بشمال آن بحر اطلس بمشرق و جنوب براریل و بمغرب ونیزویلا واقع است، در امریکای جنوبی

فقط گی آنا یک مملکت ایست که به قبضه دول اروپائی است ، میدان پستِ همراه ساحل می رود ، از چندین جو بها و دریاها سیراب میشود ، اگرچه خیلی حاصل خیز است لیکن بسیار گرم و مضرّ صحت ، و داخل مملکت بلندتر است ، سطح مرتفع جنوبی جنگل غلو دارد +

اقلیم :- میدان ساحلی گرم و مضرّ صحت لیکن سطوح مرتفع خوشگوار و صحت بخش ، باران زیاد دارد +

در میدانها نیشکر و ناریل می کارند و بر بلندها قهوه ، در سه حصّه تقسیم کرده شد ، گی آنا می برطانوی ، گی آنا می دچ (الامی لالیند) و گی آنا می فرانسوی ، درین مملکت انگلیزها ، فرانسویها ، و دچ ها ، و یهود ، و حبشیان آبادند ، رقبه مجموعی تقریباً ۱۸۰۰۰۰ مربع میل است ، و جمعیت نفوسی (۱۰۰۰۰۰) حاصلات مهم آن قند ، قهوه ، کوکو ، ربڑ ، مصالحه جات +

گی آنا می برطانوی :- سه نو آبادی دارد ، طیبی را (Demirara)

اساکیبو (Essaquito) و بر بائیس (Berbice) رقبه آن ۹۰۵۰۰ مربع

بیل و جمعیت نفوس ۳۰۰۰۰۰ قند زیاد را پیدا میکند جارج
 ٹاؤن (Georgetown) پایہ تخت آن است ، طلا نیز درین جا پیدا
 می شود ، مزدوران ہندوستانی و چینی و جلیشی در زراعت نیشکر
 و ریاست ڈیمی رارا کار می کنند اخراجات مهم ان
 قند و طلا است +

گی آنامی ورج :- یاسوری نم (Surinam) جمعیت نفوس آن
 ۸۶۰۰۰ است قریباً نیم گی آنامی برطانوی است و بہ آن
 مشابہت تام دارد +

پیداوار آن قند ، کوکو ، برنج ، قموہ ، گیڈا ، پاراماریبو (Paramaribo)
 پایہ تخت است +

گی آنامی فرانسوی :- جمعیت (۵۰۰۰۰) پیداوار مهم
 آن مرچ سیاه است ، پایہ تخت آن کے آن (Cayenne)
 دولت فرانسہ این مستعمره را برای فراریہای مجرم خود در
 استعمال می آرد ، اخراجات مهم آن قند ، شراب ، مرچ سیاه ،

پيرو (Peru)

حدود اربعه :- پيرو به طرف شمال از ايكويدور، به طرف مشرق از برازيل به طرف جنوب از بوليويا و به طرف مغرب از بحر الكاهل محصور است ، رقبه اش ۷۰۰۰۰۰ مربع ميل است

كيفيت سطحی :- ماسواي تبت بزرگترين سطوح مرتفع عالم است ، نشيب های كوهی مقابل بحر الكاهل جائيكه آب ميرسد خوب حاصل خيز است ، اينجا نيشكر ، پنبه ، تمباكو ، برنج و انگور كاشته می شود ، ليكن ساحل آن لا مزروع و ريگستان است ، حصه مركزي سطح مرتفع است ، دو سلسله اينديز از درميان آن ميگذرد ، در مشرق ميدانها است ، پر از گياه و جنگلهای غلو +

اقلیم :- آب و هوای آن گرم و خوشگوار است ، حارت واديهها را نسيم های بحری در اعتدال می آرند ، باران بسيار

کم میشود، لیکن یک قسم مہ بزین رطوبت می رساند +
 پیداوار :- پیرو خانہ درخت کتکتہ است کہ ازان کوئین
 حاصل میکنند، بر سطح مرتفع مرکزی کہ درخت ندارد از کانہای
 نقرہ و مس و تیل خاک پر است لاما و الہاکا کہ پشم آنها
 بخارج فرستادہ میشود۔ در ہین بلندی یافت میشوند۔ این جا
 جواری و کچالو را نیز میکارند۔ در جنگلہای مشرقی کوکو، رابرا، قہوہ
 و درخت کتکتہ (باید دانست کہ از پوست درخت مذکور کوئین
 می گیرند) پیدا میشوند، بر جزائر یکہ از ساحل دور تر واقع
 است، پاروئیکہ از فضلہ طیور پیدا میشود یافت می شود +
 اخراجات :- نقرہ، معدن خام نقرہ، مس، مس خام،
 پشم، قند، ربر، پنبہ، کوکین، قہوہ، کاکاؤ و پاروی فضلہ
 طیور +

اوضاعات :- رخت ہر قسم، آہن، اسباب آہنی، اسباب
 فولادی، و ماشین ہا، خط بلندترین آہن در دنیا در مملکت
 پیرو است، یکی بر بلندی ۱۵۰۶۰۰ فٹ، لیما را با اورویا Oraya

پیوسته میکند و دیگری بر بلندی ۱۲۰۰۰ فوت از غیر طی طی کا
تا به ساحل می رود ، از باعث امتداد ریلها تجارت مملکت بسیار
ترقی پذیرفته *

حکومت جمهوری است ، پیرو در ۱۸۲۲ از حکومت اسپانیه
آزاد گشته حکومت جمهوری را قائم نمود ، پیشتر رقبه وسیع را
دارا بود لیکن مملکت چلی در جنگ ۱۸۹۰ میلادی یک صوبه کلان را
از پیرو گرفته است ،

لیما Lima (۱۲۱) پایه تخت است ، دارالعلومی دارد که

در امریکه قدیم ترین است ، مرکز کلان تجارقی است *

کالاؤ Callao بندر شهر لیما است بذریعه ریل بپایه تخت

پیوسته است کز کو Cuzco پایه تخت قدیم است ، خرابه های

معبد عالیشان قدیم شمس دارد ، پاسکو (Pasco) بر بلندی ۱۳۲۰۰

فوت از سطح بحر واقع است ، شهر بلندترین دنیا می باشد برای

کانهای نقره شهرت دارد *

بولیویا (Bolivia)

حدود اربعه :- به شمال و مشرق بولیویا برانزیل ، بجنوب آن پیراگوئی و ارجنتائن ، و بمغرب آن چلی و پیرو واقع هستند ، رقبه اش قریباً ۹۸۵۰۰۰ مربع میل است ، میدانید که تمام امریکای جنوبی در قبضه و ماتحت ہسپانیہ بود ، در سال ۱۸۰۸ جملہ ریاستہا علم آزادی را بسرکردگی جرنیل بولیور (یعنی آزادی دہندہ) بر افراشته بعد از جنگ دہ سال آزادی را نائل گشتند ، بولیویا را بر اسم بولیور موسوم نمودند ، تا سال ۱۸۲۶ ساحل طرف مغرب داشت بکن ہرگاہ خلاف مملکت چلی ہمراہ پیرو متفق گشتہ جنگ کرد ، ساحل خود را از دست داد ، مملکت برای کانہای فقرہ نزدیک پولوسی شہرت دارد . *

کیفیت سطحی :- در مغرب آن سلسلہ ہای ایندیز است و در مرکز سطح مرتفع کہ بہرود جانب قتل آتش فشانی موسوم

به سوراتا (Sorata) و الیمان (Hanan) وارد شد در شمال و مشرق
 میدانهای وسیع هستند که از دریای ماویرا و معاونین آن سیراب
 میشوند، غدیر طی کاکا (Titicaca) بر بلندی ۱۲۵۰۰ فٹ واقع
 است، نصف شمالی آن در پیرو و نصف جنوبی آن در
 بولیویا است *

اقلیم :- چون ملک در منطقه حاره واقع است آب و
 هوای منطقه حاره می دارد، لیکن مقامات بلند معتدل هستند*
 پیداوار نباتی :- بطاطه یعنی کچالو اولاً از بندر پهاٹے
 بولیویا یافت شده، که درین ایام در تمام عالم انتشار یافته
 یک غذایی مرغوب است، در جنگلهای درخت کتکتکه و رابر و
 کاکاؤ پیدا می شود، قهوه میوه ما، برنج، جواری و جو، نیز
 کاشته می شوند *

معدنیات :- نقره، مس، شورا، و قلعی *

حیوانات :- لاما، مواشی و گوسفند *

اخراجات :- نقره، مس، کاکاؤ، قهوه *

یاد داشت :- بولیویا، بیچ ساحل ندارد لهذا دارائی
 بیچ بندر نیست، تجارت آن از راه آراکا (Arica) در چلی
 جاری است، و پیداوار جنگلی به شهر پارا ئیکه بر دریائے
 پارا بندر است فرستاده میشود از اینجا از راه ایمیزان بممالک
 خارجه میرود، خط آهن پیرو با خط آهن برازیل و چلی اتصال
 دارد +

حکومت و اهالی :- حکومت جمهوری است زیاده
 تر از هشتاد فی صد اهالی پیرو هندیان وطن هستند، ایشان
 قوی، تندرست، و حمالان صبور کوهی میباشدند، در وادیهای
 بالائی دریای مادیرا قبائل وطن پنبه و نیشکر می کارند نیز مواشی
 را میچرانند، مسپانویها تعداد قلیل دارند لیکن زمام حکومت و
 اداره مملکت بدست ایشان است، ایشان عموداً در شهرها
 و اضلاع کانه سکونت دارند، بولیویا در اغتشائے داخلی
 اکثرأ مبتلا است +

سوکر (Sucre) (۲۱) پایه تخت است لیکن لایاز (La Paz) (۱۰)

کلانترین بلاد و دارای تجارت بزرگ نزدیک غذیر ^{طیٹیکا} کا واقع
 است ، سینٹا کروز (Senta Cruz) بر دریای مذکور مامور (Mamone)
 یک معادن مادیرا شهر مهم ایست ، اورورو (Oruro) مرکز
 کانهای نقره و قلعی است *

پیراگوئی

(Paraguay)

جمهوریہ خورد پیراگوئی طرف شمال از بولیویا و برازیل طرف
 مشرق از برازیل ، طرف جنوب و مغرب از جمهوریہ ارجنتائن
 محصور است ، رقبہ اش ۱۴۰۰۰۰ مربع میل است *
 حصہ جنوبی آن بر میدانهای نہایت حاصل خیز مشتمل است
 شمال مشرق آن سطح مرتفع است کہ با سطح مرتفع برازیلی
 تسلسل دارد ، شمال مغرب آن جنگلهای غلو دارد *
 پیداوار مهم آن یاربا میٹ (Yerbamate) (نام چائے پیراگوئی
 است از برگهای خشک و میوہ یک درخت حاصل میشود) ،
 تباکو و میوہ ، ، چوب عمارتی پیداوار مهم جنگلات است پیشہ

های عمده کاشتا میٹ و مال پروری است ، عجیب است
 که در پیراگویی مرد و زن و بچه سگرت میکشند ، برنج ، جواری
 پنبه و قند برای خوراک خود باشندگان کاشته میشوند *

اخراجات :- میٹ (چای پیراگویی) چوب عمارتی ، تمباکو
 نارنج ، چرم خام ، پوست *

ادخالات :- رخت هر قسم و چندین اشیای دیگر ،

آستیشن ، بر دریای پاراگویی پایه تخت است *

الالی :- جمهوری پیراگویی تاریخ اسفناک دارد ، دو صد

سال می شود که مبلغین مذهب نصرانیت هندیان امن پسند

این علاقه را (قوم هندیان را گوارانی (Guarani) میگویند) از

تمدن و تهذیب آشنا گردانیدند و تعلیم دادند ، چنانچه سرکهای

درست تیار شدند و چندین قریه های مبلغین به وجود آمدند ،

و مردم گوآرانی نصرانیت را قبول کردند ، لیکن درین ایام

قریه های ویران و سرکهای جنگلهای غلوه گشته اند ، مردم گوآرانی به

کار و بار معمولی روزانه زبان خود میگویند ، زبان هسپانوی رسماً

استعمال میشود، چون در ۱۸۱۵ء مملکت آواد گشت ڈاکٹر
 فرانسیا (Francia) تا ۲۵ سال بران خود مختارانه حکومت
 کرد، دران زمان وسیع تر بود، در ده امن و امان و ترقی
 و اقبال مندی بود اگرچه سیاحین اجنبی داخل شده نمیتوانستند
 بعد از مردن فرانسیا خانہ جنگی و اغتشاش برپا شد، و علاوه
 بران با ریاستهای برازیل و ارجنتائن تا پنج سال جنگید، این
 جنگ در ۱۸۲۸ء اختتام یافت لیکن چندان خونریزی شد که
 جمله یک ملیون باشنده فقط ۲۰۰,۰۰۰ باقی ماندند و ازین جمله
 ہم صرف ۳۰,۰۰۰ مرده بودند، درین ایام جمعیت نفوس آن
 ۸۰,۰۰۰ است، ہسپانویها ابتداءً در ۱۵۳۶ء بہ مملکت
 داخل شدند، معنی گوآرانی غالباً جنگجو است چرا کہ قبل از
 ورود ہسپانویها، قبائل گردو نواح را مغلوب کرده بودند +

یوروگویی (Uruguay)

جمهوریہ یوروگویی طرف شمال از برازیل، طرف مشرق از

بحر اطلس، طرف جنوب از خلیج لاپلاتا و طرف مغرب از پاراگوئی محصور است، رقبه اش ۲۰,۰۰۰ مربع میل است سطح آن در شمال و مشرق کوہستانی است، لیکن در جنوب و مغرب پمپایی شاندار است پُر از مرغزار و آنها مردم گاؤ چو (Gouchos) سوار شده هزارها گوسفند و مواشی را میچرانند، شکل شدت دارد که ناس آن طرف شمال و قاعده اش در جنوب باشد ❖

اقلیم :- اقلیم آن گرم است، در تابستان حرارت اگرچه بلندی باشد، لیکن نسیم های بحری اطلس اعتدال پیدامی کنند، در تابستان باران زیاد همراه طوفان برق و رعد میشود ❖ پیشه مهم مردم مال پروری است، و صنعت مهم ترین گوشت نگهداشتن است، گندم، جواری، جو، و قند، حاصلات عمده مملکت میباشد، خط آهن قریباً ۱۶۰۰ میل دراز است ❖

اخراجات :- پشم، پوست، چرم خام، چربی و گوشت نگهداشته،

ادخالات :- غله چای ، قهوه ، اشیای خام ، پنبه ، رخت
یشمی ، ماشین ها +

مونٹی وڈیو :- Montevideo (۳۷۹) پایه تخت است و
بندرگاه مهم و مرکز ریلها میباشد ، لیکن آب آن عمیق نیست
جہازات از ساحل سه میل دور ایستاده میشوند ، بنای این
را ہسپانوی در ۱۵۳۶ء نهادند +

الالی :- باشندگان یوروگویی اکثریہ نسل اروپائیہا ہستند
چون حاکم بونوی ایرز در ۱۷۱۷ء مونٹی وڈیو را بنا کرد از جزائر
کیتیری کوچ نشینان رسیدند ، از ہفتاد زیادہ تر فیصد باشندہ
موجودہ در یوروگویی تولد یافتہ اند ، و ہمگنان ہسپانوی میگویند
یک عدہ ہندیہای وطن ہم است ، آنها را گاؤ چوہا میگویند -
در ۱۸۲۸ء از حکومت ہسپانوی آزادی را حاصل کرہ بود ،
لیکن اغتشاش داخلی ترقی اش را مانع آمدہ ، یوروگویی براسم
دریائے یوروگویی موسوم گشتہ است ،

نام رسمی جمہوریہ ، جمہوریہ مشرقی یوروگویی است ، جمعیت

نفوس آن $\frac{1}{4}$ ملیون *

جزائر فاک لیند (Falkland) این مجموعه خورد جزائر خورد

خورد بجنوب بزرگ عظم واقع است و در قبضه برطانیه کلمان

میباشد، یک عده انگریزان اینجا آباد شده اند *

مهاجرت بقطعه امریکه و کشف آن

باید دانست که تمول و ثروت مملکت شاداب و آباد هندوستان از قدیم الایام شهرت بزرگه داشته زبان زودخاں و عام بوده است + صنایع نفیسه و قیمتمندار هندوستان بجهت مالک دنیا می افتند و تجار خیلے منفعت زیاد را حاصل میگردند - الالی یورپ گمان می برند که زمین هندوستان طلا را از خود میکشد، و چون مطمح نظر مردم اروپائی همیشه زر بوده است و از همین باعث توجه شان بشدت طرف هندوستان منعطف گشت +

در قرن پازدهم الالی یورپ از تاریکی جهالت برآمده در پی حصول زر بکوشش شروع کردند - چونکه در مشرق یورپ و افریقه شمالی طاقت اسلامی ترکان و اعراب بدرجه عروج و کمال رسیده بود، قوت زبردست اسلامی را

دیده دلاوران اروپائی طرف بحیره روم جهات و جسارت به
پیشقدمی نیافته - مجبور شدند که راه هندوستان را از سمت
دیگر دریابند +

در قرن پازدهم دو سه دولت اروپائی طاقت بحری
زبردست داشت ، دولت جنوا باعث قرب او طرف مشرق
و تجارت بر منفعت معلوم کردن راه هندوستان را چند لے
ضرور ندانست + دولت پرتگال بطمع زر چند جہاز را بسرکردگی
واسکوڈی گاما روان کرد که بدور ساحل افریقہ گشته راه هندوستان
را بیابد ، چنانچہ واسکوڈی گاما بعد از تحمل مصائب شاقہ در
۱۴۹۸ء ساحل هندوستان رسید بعد ازان تجارت پرتگال
واقعی خیلے ترقی کرد و پرتگال ثروت زیاد حاصل نمود
رقیب پرتگال سلطنت ہسپانیہ بود ، بر تمول روز افزون
پرتگال حسد برده میخواست کہ با ممالک ایشیائی تجارت را
قائم و زر حاصل نماید از خوش قسمتی دولت ہسپانیہ
کولمبس (در ابتداء ذکر نامبرده را کرده ایم) بدربار ہسپانیہ

درخواست نمود که "اگر دولت امداد بکند من راه هندوستان را از طرف مغرب دریافت مینمایم"

پیش هم جغرافیه دان یقین داشتند که زمین مدهور است بنا بر همین مسئله کولبس یقین راسخ داشت که "راه هندوستان را از طرف مغرب می یابد" پس کولبس مذکور بواسطه مهربانی و ترغیب ملکه ازابیلا زوجه فرژدیند بادشاه اسپانیه جازات لازم برابر کرد طرف مغرب روان گشت - جازات بتاریخ ۱۳ اگست ۱۴۹۲ء روان شدند و مدت ۷۰ روز در بحر سفر کردند، کولبس و ملاحان او را بتاریخ ۱۴ اکتبر ۱۴۹۲ء بر جزیره سان سالو یڈور فرآمدند - کولبس که بنحیال هندوستان برآمده بود نام او سهواً هندوستان و الالی را هندی نامیده لیکن چند سال بعد امریگو دپس پکسی باین سرزمین رسیده غلطی کولبس را تصحیح نمود که "این ملک هندوستان نیست بلکه یک بر جدیدی است، چنانچه با اسم او امریکه موسوم گردید +

در وقتیکه این سر زمین تصادفاً کشف شد دولت اسپانیه
 جہازات جنگی را فرستاده بر جزائر غرب الهند متصرف گردید
 و حکومت را قائم کرد. حکام اسپانوی در پے طلا و نقره
 تحقیق و تفتیش زیادای نمودند - خیر نداشتند که علاوه برین
 جزائر دیگر خشکۀ کلان ہم وجود دارد، بعد از مدت زیاد
 بر اعظم کشف شده شاہد مطلوب و گوہر مقصود شان یعنی
 کانہای طلا و نقره بدست آمد.

چونکہ دولت اسپانیه ہندیان وطنی را قریباً مستاصل نمود
 بود مجبور شد کہ حبشیان افریقہ را بحیثیت غلامی درینجا آورده
 بالامی شان کان کنی و زراعت کند، ہمین سبب کہ عمدہ
 کثیرے از حبش قریباً ہر دو حصتہ امریکہ سکونت دارد.
 کثرت زر و تمول روز افزون اسپانیه برطانیہ و پرتگال
 و فرانس را بحسد در آورد، چنانچہ پرتگال و برطانیہ نیز
 در کشف بڑ جدید حصہ مہمی را تامل است، ملاحان اروپائی
 از راس تا ان گذشتہ ساحل مغربی امریکہ را کشف کردند و نیز

بحر نهایت سرد امریکای شمالی را معلوم نمودند، دین مهمات
 بحر منجمد شمالی چندین نفوس ضائع شده ،
 الغرض دولت اسپانیه بر میکسیکو امریکای مرکزی، جزائر
 غرب الهند و باسوی بر ازیل کل امریکای جنوبی را متصرف
 گشت ، فرانس و برطانیه در کاناوا و ریاستهای متحده نو
 آبادی های خود را ساختند ، پرتگال بر برازیل قابض شد ،
 بلیونها کوچ نشین اروپائی برای حصول زر در هر حصه امریکا
 آباد شده رفتند نتیجه مساعی فوقی است که ما امروز تصاریف
 را بر امریکه حادی می بینیم و الهی یوروپ بران حکمرانی
 میکنند ، اگر مانند افریقا شمالی و غیره کار فتوحات را
 عبت نشموده فرزندان اسلام بطرف مغرب متوجه میشدند
 امروز امریکه از نور اسلام منور می بود ، ریاستهای متحده
 امریکه امروز در سیاست عالم دارای حصه می میباشد ،
 کوائف مجمل هر مملکت مشهور در بیان جغرافیائی آن
 نوشته شده حاجت تکرار نیست ،

لیکن قطع نظر از طمع حصول زر و مرض جوع الارض
 اروپائیان جغرافیہ دانان اروپائی در نیباب خدمات و قبیح
 علمی و فنی نموده اند - باید دانست کہ جمہور حکمائے اسلام
 زمین را بدلائل ارفع مدور ثابت کرده بودند، مثلاً بواسطہ امام
 فخرالدین رازی، البیرونی و یاقوت حموی این دلائل بشاگردان
 اہل اسلام یعنی اروپائیان رسید - چون دلائل معقول بود قبول
 کردہ در پیہ تحقیق و اثبات این مسئلہ مدوری زمین کوشش
 شروع کردند لیکن اول کسیکہ بدین طرف بہ استقلال و ثبات
 تامہ توجہ کرد کولبس بود، این شخص ثابت قدم تا ۱۴ سال
 دل متفرق را نشویق و ترغیب داد لیکن ہمگنان استہزاء
 کردند و او را دیوانہ گفتند، حال مختصر چنین است،
 میگویند مدت زیادہ تر از یکہزار سال گذشتہ کہ نار سہن
 ہای دلاور (Narsen) سیاحت بحر اطلس را کردند، و
 بدوران سفر خود فاروہ (Faroes) آئیس لینڈ (Iceland) و
 گرین لینڈ (Greenland) را کشف کردند، بقرار افسانہ ہا

ملاحان مذکور ماورای گرین لینڈ به ون لینڈ Greenland Vinland
 مارک لینڈ (Markland) مقامات مذکور یقیناً در امریکای
 شمالی واقع بوده باشند، رسیدند، ملاحان مذکور نوآبادیهایی مستقل
 را در امریکای شمالی آباد نکردند زیرا که قیام و دوام مراددات
 مابین سکندریه نیویا و امریکه از باعث کوه های شتاور پنج
 مابین گرین لینڈ و لیرا دور ممکن نبود، بامتداد زمان
 کشفیات ایشان فراموش گشتند، بشیال مؤلف اهالی سکندی
 نیویا دران زمان جاہل و محض رہن بودند و هوس جہانگیری را
 نداشتند و کشتی های خورد نازک آن زمان مقاومت طوفان
 های بحری را کرده نمیتوانست رهانش مستقل را اختیار کرده
 نتوانستند،

کولمبس (Christopher Columbus) در ۱۴۹۲

کولمبس باشند جینوا (Genoa) امریکه را کشف کرد، بین
 اشتقاق ایکه راه مغربیه هندوستان بیابد امداد فردی نینڈ و
 از ابتلای سپانه را حاصل نمود، کولمبس اولاً به جزائر کیسیری

رسید (۲۸ عرض. بلاد شمالی) و چند جهاز هسپانوی را گرفته طرف
مغرب نامعلوم روان شد، بادهای شمال مشرقی تجارتی جهازات
را رانده به جزیره سان سالویڈور درین ایام جزیره والٹنگ رساند
که نزدیک کیو باد هبٹی است، باعثیکه عرض بلاد را بصحت
نشناخت، جزائر دریافته را انڈیز (Indies) نامید، و
لفظ هندیان برای متوطنین جزائر و براعظم مستعمل شد
در سفرهای نابعد خود ساحل شمالی امریکای جنوبی و سواحل
جنوبی خلیج میکسیکو را در ۱۴۹۸ کشف کرد، نام کولمبس
در اسمای کولمبیا، کولمبیای برطانوی و کولون و غیره موجود
است :-

امریگو ویس پگس (Amerigo Vespucci) در وقتیکه کولمبس
برای سفر اولین خود آمادگی داشت امریگو ویس پگس در کیدز
(Cadiz) اجاره وار آذوقه بود. بعد از مراجعت کولمبس وقتیکه
خبر کشف جدید انتشار یافت، چندین جماعه با از نیاور
هسپانیه بغرض تماشای بر جدید تیار شدند - اگرچه نامبرده بدان

خود ملاح نبود لیکن در مهبیکه و نیز ویلا را در ۱۴۹۹ کشف کرده شامل گشت چند سال بعد حالات شائع شد و در آن تشریح غلط دادند که امریگو ویس پگس در ۱۴۹۲ به بر اعظم رسیده کشفیات وسیع را متصل ساحل بر اعظم کرده است، این واقعات را هیچ کس ماسوای ویس پگسی تصدیق نکرد لیکن در آن زمان در ساحت آن کسے شبه هم نکرد. در ۱۵۰۶ شخصه والدسی ملر (Waldseemuller) یک نقشه را شائع نمود، موقع نخستین است که بران نام امریکه تخریر بود، بهر کیف معلوم میشود که ویس پگسی بر نو دریافته را یک قطعه کلان جداگانه خشکه خیال کرد نه که مثل کولبس یک جز ایشیا و یا یک مجموعه جزائر بحضب مشرق ایشیا،

عهد نامه تار دی سلاس (Treaty of Tordesillas) کولبس

مغرب را برای هسپانیه دریافت و واسکوڈی گاما (Vascode-Gama) راه هندوستان را از طرف مشرق برای پرتگال کشف کرد، چون هر دو دولت هسپانیه و پرتگال در میدان کشف و ملک گیری و تجارت

سابقه : هم چشمتی داشتند مابین خود عهدنامه کردند، در آن قرار دادند که دو مملکت ایکه طرف مغرب $\frac{1}{3}$ ۴۵ طول البلد مغربی کشف شوند در تصرف هسپانیه و قطعات طرف مشرق آن در قبضه پرتگال بیایند. یوپ مفاہمت شان را منظور نمود لیکن نشاہان دیگر عمل بر منظوری مذکورہ را بر خود نداشتند، پس فرانس بروادی سینٹ لارنس قبضه و برطانیہ ورجینیا (Virginia) را نو آبادی خود ساخت -

کبرال (Cabral) در سن ۱۴۹۲ یک ملاح پرتگالی کبرال نام از لیزبن (Lisbon) بطرف ہندوستان روان شد و برای اینکہ از طوفان های ساحلی افریقہ (سیرالی ادل) محفوظ بماند اینقدر طرف مغرب رفت کہ جہازات او در روہای بھری گرفتار شدہ بساعل نامعلوم بر ازیل رسیدند، چون ساحل مذکور طرف مشرق $\frac{1}{3}$ ۴۵ طول البلد بود کبرال قبضہ پرتگال را دعوی و اعلان نمود -

کیبوٹ (Cabot) برطانیہ نیز مثل ہسپانیہ و پرتگال

در کشف بر جدید حصہ گرفت در ۱۴۹۷ء ہندی ثانی برائے
 جاہن کیبوٹ (John Cabot) کہ در شہر برستل (Bristol) سکونت
 اختیار کردہ بود + فرمان داد، کیبوٹ ہمراہ سہ فرزند خود طرف
 مغرب روان شدہ جزیرہ کیپ بریٹن (Cape Breton) نووا سکوشیا
 (Nova Scotia) نیو فاؤنڈ لینڈ (Newfoundland) ولیراڈور (Labrador)
 کشف کرد، اگرچہ بعد ازان فرانسویہا بر وادی سینٹ لارنس
 و نووا سکوشیا و جزیرہ کیپ بریٹن قابض گشتند، لیکن
 چونکہ کیبوٹ نیو فاؤنڈ لینڈ را کشف کردہ بود، حق انگریزان
 را تسلیم میکردند، چندی بعد سیداسپیان (Sebastian) ساحل
 اطلسی امریکائے جنوبی را تا دریائے پلیٹ (Plate)
 کشف کرد *

کارٹیاریا :- (Jaques Castier) یک کپتان بحری بریٹن ماہین
 ۱۵۳۴-۳۵ء بہ امریکائے شمالی سہ سیاحت نمود، سینٹ
 لارنس را کارٹیاریا سینٹ لارنس نامیدہ است و غالباً تا
 مقامیکہ شہر مانٹریال (Montreal) واقع است بالائے دریا

رفته بود، مقصد سیاحت هائے او نوآبادی ساختن نه بود، بلکه تجارت سمور بود. بواسطه سیاحت کارطیر فرانسویها بر وادی سینٹ لارنس دعوی و قبضه نمودند *

کورٹیز (Cortes) در ابتدای قرن شانزدهم بهادران هسپانوی در کشف کرده سواحل امریکای مرکزی و میکسیکو به چستی و سرگرمی سعی نمودند. و مهم معتبرترین به سرکردگی هرناندو کارطیر (Hernando Cortes) در ۱۵۱۹ هجری آماده کرده شد، از کیربا روان شده متصل بساحل یوکاتن سفر کرده به خلیج میکسیکو داخل گشت، و طرف شمال تا ویرا کورز (Vera Cruz) شهری است که آن را کارطیر در اعزاز "صلیب صادق" ویرا کورز نامید) بر کار ڈلرا؛ بالا شده و سطح مرتفع را عبور نموده، به پایه تخت از تیک هائے رسیده طاقت از تیک هائے را نباه کرده مملکت میکسیکو را ماتحت هسپانوی آورد، بعد از مغلوب نمودن کل مملکت هسپانویها ساحل بحر الکابل میکسیکو را تا خلیج کیلیفورنیا دریافتند *

پیزار (Francisco Pizarro) - فرانسسکو

پیزارو بر فتوحات و اسوه کار طیار رشکنا برده در
 ۱۵۳۱ هجری یک مهم را برای فتح پیرو آماده کرد، پیزارو
 بزیر دستی لونیز وی بالبوآ (Nuniez Balboa) خدمت کرده
 بود، بالبوآ در ۱۵۱۳ هجری غانگنای دیرپان را عبور نموده
 از یک تپه بلند بحر الکاهل را دیده بود، پیزارو تیاریهایی
 ما و جب خود را در شهر پانامه مکمل کرده متصل ساحل
 غربی بزرگ اعظم طرف جنوب روان شد، بر ساحل پیرو
 فرود آمده بر کوتلی های بلند ایندیز بالا شده سلطنت
 انکاها را مغلوب و ساخت، بعد یک پایه تخت
 جدید نیما (Tima) را که از بحر بسیار دور نه بود تاسیس نمود
 زیرا که نسبت به کوزکو (Cuzco) که بر سطح مرتفع واقع
 بود، مقام مذکور نزدیک تر و راه اش آسان تر بود،
 پیزارو نایب خود الماگرو (Almagro) نام را
 برای فتح چلی روان کرد، در ۱۵۳۹ هجری گونزالو (Conzalo)

حاکم کیٹو و براور فاتح پیرو بہ طرف نشیب گئے
 مشرقی اینڈیز کے را برد و ہمراہ دریائے ناپو (Napu)
 یک فاصلہ را بہ جانب ایمیزان پیبود، نائب او اوبرلانا
 (Orelloma) از بالا دست خود جدا شدہ روان گشت
 کہ از را ایمیزان بہ بحر برد، مصائب و نوائب
 مالا یطاق را برداشت کردہ از دلانہ دریائے ایمیزان
 گذشتہ بعد از سہ سال ہمراہ چند رفیق باقی ماندہ خود
 بہ کیٹو رسید +

میگیلان (Magellan) میگیلان از پیدائش پرتگالی
 بود، ماتحت بیرنی پرتگالی در جزائر شرق الہند و مراکو
 خدمات را ابراز داشتہ، بعد خدمات خود را برائے
 چارلن پنجم سپین پیش کرد، در ۱۴۹۲ء بغرض دریانتن
 راہ مغربی مولوکا (Moluccas) روان شد، متصل ساحل
 بے ٹے گوینا (Patagonia) گذشتہ بر آبنائے کہ
 بعد بہ نام او موسوم گشت، داخل شد، لیکن

لیکن از باعث طوفان بادِ اے مغربی و چار مشکلات نشاء گردید
 آخر راه طوفانی آنها را عبور کرده بہ بحر کشادہ و فراخ دخل
 شد، چونکہ نسبتاً سطح آن ساکن بود بحر را کابل (امن پسند)
 نامید، بحر الکابل را عبور نموده بہ شرق الہند رسید لیکن در فلپائن
 مقتول گشت، بہر کیف رفقاے او دورا دور افریقہ سفر کرده
 بخیر و عافیت پس بہ ہسپانیہ رسیدند۔ پس این سفر سفر اولین
 ایست کہ دورا دور زمین در ۱۵۲۲ء پہنچودہ شدہ :

فرانسیس ڈریک (Francis Drake) برائے ایتکہ جہازات و مستعمرات
 ہسپانوی را تہب کند فرانسیس ڈریک در ۱۵۷۷ء بہ سفر
 دورا دور زمین اقدام ورزید، متصل ساحل مشرقی امریکائے
 جنوبی سفر کردہ بہ آبنائے میجیلان رسید، و ڈریک ہم مثل
 میجیلان گرفتار طوفان و تلاطم شد، از جملہ ہفت فقط یک
 جہاز سلامت ماند لیکن ڈریک بلا خوف و ہراس متصل ساحل
 امریکائے جنوبی طرف شمال روان شدہ چندین شہرا و اسباب
 جہازات ہسپانوی را تاخت و تاراج نمودہ سفر خود طرف

شمال جاری ماندہ بہ ساحل امریکائے شمالی رسیدہ از گولڈن گیٹ (Golden Gate) گذشتہ بخشکہ فرآمد و بیرق انگلیسی را نصب کردہ بنام ملکہ الیزبت (Queen Elizabeth) بر علاقہ (آن را نیو البیان (New Abio) نامید) قبضہ کرد بعد ازان بحر الکاہل را عبور نمودہ بہ جاوا رسید و دورا افریقہ سفر کردہ در ۸۰ شہ ۶۰۰۰ مع النجر و العافیۃ پس بہ انگلستان معاودت نمود ؛

ہر گاہ . جہاز رانان اروپائی تا آخر قرن شانزدہم تعلق جنوبی بحر اطلس و بحر الکاہل را کشف کردند متوجہ شدند کہ تعلق شمالی ہر دو بحر را نیز از شمال مغرب امریکائے شمالی درینا چون منتہائے شمالی تیخ بستہ و نہایت سرد است ، چندین کوششہائے کہ راہ ہندوستان را از جانب شمال مغرب معلوم کنند در معرض ظہور آمد . در ۱۵۷۶ فر و بشر (Frobisher) سہمی اولین را نمود ؛ بعد از چند سال ڈیوس (Devis) در آبنائے کہ با سم او موسوم گردیدہ سفر کرد ؛

بعد ازان، هنری ہڈسن (یک انگریز کہ ملازم شرکت ہند شرقی ہلاندی بود) در عبور نمودن آبناے ہڈسن کامیاب شدہ در خلیج ایک بنام او موسوم است داخل گشت، پنج سال بعد بیفن (Baffin) خلیج بیفن را دریافت، بعد ازان تا یک قرن بیچ کوشش کردہ نشدہ؛

آبناے بیرنگ را در ۱۶۲۵ یک قزاق ویشنو (Desohneo) نام کشف کردہ بود نامبرده از ساحل شمالی سائی بیرا روان گشتہ از مابین آنها گذشتہ بہ بحر الکابل رسید، اروپائی تا وجود آبناے مذکور را باور نہ کردند حتکہ در ۱۷۲۵ یک شخص بیرنگ نام باشندہ ڈنمارک و در ملازمت روس، تصدیق قول قزاق مذکور را نمود؛

بدوران قرن نوزدهم چندین ہمات بغرض کشف ساحل شمالی امریکہ و آبناٹا مابین جزائر فرستادہ شدند، معتبرترین ہمات بسرکردگی جوہن فرینکلن (John Franklin) روان کردہ شد لیکن کل نفری ہلاک گشتند، چندین جماعہ ہاے

متلاشی بغرض علم آوری جماعہ مذکور فرستادہ شدند و درین
 ذیل درباب قطعات شمالی معلومات، اضافہ تر نیز بدست
 آمد؛ یکے از جماعہ نامے متلاشی بسر کردگی مک کلور (Mc Clure)
 در ۱۸۵۶ء از راه بحر الکاہل بہ آبناے بیزنک و اعلیٰ
 شدہ متصل ساحل شمالی امریکائے شمالی طرف مشرق دریا
 گشت۔ جہاز مک کلور تباہ گردید لیکن نامبرودہ و رفقا
 او نجات یافتند و بذریعہ جہازات اعدای از راه ڈیویس
 پس بوطن خود رسیدند؛ پس مک کلور شخصے است کہ
 حقیقتاً راہ شمال مغربی را از یک تار بہ بحر دیگر پیمودہ؛
 جماعہ متلاشیہ ما بعد نشانات نم فرینکلن را یافتند و از
 تخریرات ایشان ثابت شد کہ فرینکلن راہ شمال مغربی
 را در حقیقت تکمیل نمودہ بود لیکن بوقت مراجعت تباہی
 و ہلاکت سرشان نازل گشت؛ اول کسیکہ راہ شمال مغربی
 را کاملاً معلوم کردہ و ہمراہ جہازات خود تخریب و سلاخی
 مراجعت نمودہ است رولد آمنسن (Rold A. Amundsen)

است؛ (۶ - ۱۹۰۳) شخص مذکور از بابت سفر خود بہ قطب جنوبی پنوز شہرت بزرگ تر را نائل است، آمدن از بحر اطلس بہ آبنائے بیرنگ رسیدہ بہ بحر الکاہل داخل شدہ بود؛

مسابی و فداکاری لائے این مردم در معلومات جغرافیائی بسیار اضافہ نمودہ است، نسل لائے موجودہ و آئندہ مرہون مسفت جانتقشانی لائے شان ہستند و خواہند ماند۔ از جرأت و جسارت ہمین اشخاص است کہ از کشف امریکہ نظریہ حکمائے اسلام "دوری زمین" عملاً ثابت شدہ است؛ یا اسفا درین ایام ممالک اسلامی چین کار را راعبت خیال میکنند، این است قصہ ہماجرت بہ امریکہ باید عبرت و درس بگیرید؛

اوقیانوسیه (اوشنیا)

اسم اوقیانوسیه به جزائر داده شده که در بحر الکابل پراکنده است ، طولش تقریباً ۸۰۰۰ میل و عرضش ۶۰۰۰ میل است . اوقیانوسیه در پنج مجموعه تقسیم شده :-

(۱) مییشیا یا مجمع الجزائر ملایا Malasyia

(۲) استرلیلیا یا آسیای جنوبی Australasia

(۳) سیله نیشیا یا جزائر سیاه پوستان Melanesia

(۴) مائی کر نیشیا Micronesia

(۵) پولی نیشیا Polynesia

میشیا

میشیا را مجمع الجزائر ملایا یا مجمع الجزائر هند مشرقی هم میگویند - بر جزائر سنڈ و بورنیو و فلپائین و سیلی بیسز

و مالوکا مشتمل است ، چونکه باشندگان جزائر را ملایا میگویند
 ازین جهت با اسم سیلیشیا موسوم شده است ، این ها را
 آبنای ملکا و بحیره چین از ایشیا جدا میکند - همه جزائر
 کوهی است و چندین تنل آتش فشان دارد ، و بر هر دو
 طرف خط استوا واقع است - رقبه مجموعی آنها تقریباً
 ۸۰۰۰۰۰ مربع میل است *

یک خط ایکه آنرا خط والیس Wallace میگویند

مابین این جزائر کشیده شد - این خط آن جزائر را
 که در یک زمان پیش با جزیره استرالیا پیوسته بودند
 جدا میکند - جائیکه آب بحر خبیله عمیق است و ساخت
 جزائر از یکدیگر مختلف ، خط مذکور کشیده شده ، جزائر
 مشرقی خط عبارت است از لمبوک ، سُمباوا ، سیلی بیز
 ماکاسر ، جیلولا ، مولوکاز و پیلو - جزائر یک طرف مغرب
 خط مذکور واقع است بر سُماترا ، جاوا ، بالی ، بورنیو ،
 پالوان ، منداناؤ و فلپائین مشتمل است ،

ماسوائے یک ثلث جزیرہ بورنیو و جزیرہ خورد لابوآن
 (متعلق برطانیہ) و جزائر فلپائین (متعلق ریاستہائے متحدہ
 امریکہ) جملہ جزائر مستملکات دولت ندریند ہستند۔
 نباتات و حیوانات جزائر مشرقی کہ بہ آسٹریلیا نزدیکتر
 است همان می باشد کہ در آسٹریلیا وجود دارد، و جزائر
 مغربی ایکہ قریب آسیا واقع است نباتات و حیوانات
 آسیائی دارد۔

اقلیم :- اقلیم جزائر گرم و مرطوب است و باران
 زیاد دارد۔

باشندگان :- اہلی میلیشیا را ملایا گویند۔ رنگ
 شان گندم گون، موے شان سیاہ و ریش شان کم
 میباشد، خانہ ہائے خود را برستونہا و یا درختان بلند
 بغرض محافظ و مدافعہ از دشمن بیسازند، تعمیر خانہ ہای
 شان از بانگس (نہ ہندی) میباشد، متأسفانہ بطرف
 آلات جدید و تعلیم توجیہ کم دارند و چیزے کابل میباشد۔

لیکن در کشتیبانی مهارت تامه دارند و بسیار بہادر میباشند
 در زمانیکہ دول یورپی باین جزائر دست تصرف را دراز
 کرد، این مردم در بر و بحر جنگہائے خونریز ہمراہ
 عسکریان مسلح اروپائی نمودند، وطن عزیز را بعد از
 مدافعہ و مقاتلہ شدیدہ از دست دادند +

این شان اسلام است، اینجا شما خواهید پرسید کہ این
 مردم دین حقہ اسلام را چگونه اختیار کردند حالانکہ ہیچ
 حکومت اسلامی باین حدود نرسیدہ بود۔؟ جواب آسان
 است، باید دانست کہ عربہا بزمانہ عروج خود براسے
 توسیع تجارت و تزئید ثروت ملی و قیام مناسبات
 دوستانہ با جمیع ممالک و ملل بقرار اقوال و افعال
 نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کوشش بسیار را بعمل می
 آوردند۔ باوجودیکہ در تجارت مشغول و مصروف می بودند
 از فریضہ لازمہ و واجبہ بفرجائے (ساجا) لا تلہیمہ
 تجاراً ولا بیعاً عن ذکر اللہ (۱) ترجمہ۔ آنکسانیکہ ایشانرا

سوداگری و خرید و فروخت از ذکر خدا غافل نمیسازد، یعنی امر معروف و تبلیغ احکام اسلامی غفلت نکرده در اشاعت اسلام بغایت میکوشیدند و چون اجانب در خرید و فروخت حسن معاملت تدبیر، امانت، صدق و ایفای عهد را ملاحظه میکردند متاثر و فریفته شده دین اسلام را قبول میکردند، پس مردم ملایا هم حسن معاملگی و اتقا و خلق پسندیده سوداگران عرب را دیده مسلمان شدند، پیش از تجاوز و تعدی دول اروپائی این مردم از نعمت حریت بهره اندوز بودند،

نباتات :- درین جزائر مصالحه جات (بهارات) بکثرت

پیدا میشود - پیداوار عمده عبارت است از فلفل سیاه، جوز هندی، قرنفل، ساگودانه، صمغ، خیار بخری، ریشہ موز جنگلی (کیلاے جنگلی)، آشیانہ های خوردنی، برنج، قند، تمباکو، قهوه و نیل - درین جزائر بعض طيور آشیانہ ها میسازند و مردم چین آنها را نعمت عظمی می شمارند - یکے از اطعمه لذیذ شان است،

معدنیات :- معدنیات عمده آنها زغال سنگ ، آهن
 طلا ، نقره و الماس ، مس ، سرب و سیاه است ،
 حیوانات :- گاؤ جنگلی ، شیر ، کرگدن ، فیل و میمون
 اورنگ اوتانگ ، جزائر مشهور و شهر های کلان :-

سماٹرا (Sumatra)

جزیره سماٹرا را خط استوا از عرض آن گذشته بدو حصّه
 تقسیم میکند و جزیره آخرین طرف میلے شیا است ، این را
 آبنکے بلکا از جزیره نماے لایا و آبنکے سٹا از
 جزیره جاوا جدا میکند - در جنوب مغرب کوبسار است
 قله بلند آن قله ادویر Ophir است ، حصّه مشرقی آن
 جنگلهای غلو دارد پڈنگ Padang و بین کولین Bencoolen
 و پالم بانگ Palembang بر ساحل مشرقی واقع است ،
 آبادیهای مردم بلاند میباشد پیدا وار عمده آن عبارت
 است از فلفل سیاه ، قهوه ، تمباکو ، صمغ ، کافور ، کتیرا ، طلا

وزغال سنگ ،

شهر کوٹا راجہ پایہ تخت آپرین است کہ در شمال یک
ریاست وطنی میباشد، جزیره ہذا تعلق بہ دولت ہلاند دارد
جمعیت جزیره قریباً ۵ ملیون ،

جاوا (Java)

جزیره ایست دارای قتل آتش فشان ، این را آبناہی
سندا از سماترا جدا می کند آباد ترین و معمور ترین جزائر
میلیشیا است ، جمعیت نفوس ۳۶ ملیون - ہمگنان مسلمان
ہستند - اکثر شان ملایا لیکن چینی ؛ و عربہا نیز آبادند ، اگرچہ
کوہی است ، لیکن زمین نہایت حاصل خیز دارد ، طول
آن از غرب تا شرق ۶۰۰ میل - اخراجات مهم آن قند ،
قہوہ ، برنج ، تمباکو ، نیل ، چائے و پوست کنگہ است ،
بے ٹیویا Batavia (۱۳۸) ہزار پایہ تخت و شہریت
دارای تجارت بزرگ ، و محل حکومت حاکم اعلاے

بلاندى است ،

پایه تخت تابستانی حاکم
 بوئی تن زورگ Buitenzorg
 اعلیٰ است ، یک باغ دارد که در دنیا بهترین و جمیلترین
 شمرده میشود -

سورا بابا (۱۵۰) بزرگترین شهرهای جاوا است ،
 سورا کارتا (۱۱۸) شهریست تجارقی +
 جزائر بالی ، لمبوک ، سمبادا ، فلورین ، سُمبا ، تیمور بطرف
 مشرق جاوا واقع است ، باشندگان بالی هندو میباشند
 جزیره سمبادا بواسطه کوه آتش نشان تمبارس نام شهرت
 دارد - حصه شمالی تیمور در قبضه پرتگال است ،

بورنیو (Borneo)

جزیره بورنیو از حیث کلانی در دنیا درجه چهارم را نائل
 است ، این را خط استوا بدو حصه تقسیم می کند + رقبه
 اش چهارچند برطانیه کلان است یا چیزه از یکینم چند

افغانستان اضافه تر، لیکن کل آبادی آن تقریباً نصف
آبادی لندن می باشد،

این جزیره بهم کوهی است، کیننی بالو Bini Balu

قله بلندترین است، زمین آن حاصل خیز و آتلیم خوشگوار
میباشد، زغال سنگ و طلا و الماس با فراط دارد - و
مسکن اصلی میمون اورنگ اوتانگ است،

باشندگان آن بردیاک ها (Dyaks) و لایا ها و چینی ها

مشتمل هستند، اخراجات مهم آن ساگودانه، آشیانه های
خوردنی و کافور است +

یک حصه بورنیو طرف جنوب در تصرف هلاند و حصه

شمالی در قبضه برطانیه است، برونی Brunei یک ریاست

دطنی است در شمال ماتحت برطانیه + حصه موسوم به

سراوک Sarawah ماتحت یک را جاے انگریز است

و آزاد میباشد، مقام صدر حکومت هلاند پونئیانک

(Pontianak) می باشد، لابلوآن جزیره خورویست بشمال

مغرب بوزینو - برای زغال سنگ مشهور است متعلق
برطانیه

فلپائین

این جزائر را میجیلان نام (شخص اول ایست که بدور
زمین کاملاً سفر کرد در ندپائین مقتول گشت مگر زفائش
چهار را هسپانیه بردند) در ۱۵۲۱ کشف کرده بود
و باسم پادشاه هسپانیه فلپ ثانی موسوم کرد - عدد
جزائر قریباً سه هزار است که نزدیک یکدیگر واقع می
باشد، کلم ماتخت ریاستهای متحده امریکه میباشد، جزائر
مهم آن در شمال لیوزن *Luzon* ، در جنوب منداناؤ
Mindanao و در جنوب مغرب پالاوان *Palawan* است
همگنان آتش فشان میباشد و مورد زلزله های شدید -

مانیلا *Manila* در لیوزن پایه تخت است و برای
سگرتها شهرت دارد - پیداوار نباتی جزائر برنج، قند،

ریشه کیلا، قهوه، تنباکو، سگرتها و نیل است + معنیات
هم آنها طلا و زغال سنگ است ،

جزائر سولو (Sulu)

یک مجموعه جزائر خورد خورد طرف جنوب فلپائین
واقع است ، باشندگان آن مسلمان میباشد ، در بحر
نواحی بر کشتی های اروپائی چپاول انداخته مال و
دولت را نهب میکنند .

سیلی سیر (Celebes)

طرف مشرق بورنیو واقع است و بواسطه آبهای مگالو
Macassar جدا میشود - اهالی اصل جزیره را "بوج" میگویند
اینجا برنج با فراوانی پیدا میشود - اخراجات مهم آن قهوه، آشیانه یای
خوردنی، جوز هندی، کتیرا (که برای روغن کردن با استعمال
آورده میشود) و پوست سنگ پشت است، شهر مشهور

ترین مکاسر است ، مرکز تجارت بزرگترین در میلیشا میباشد

Moluccos مولوکاز

مولوکاز یا جزائر مصالحه یا بطرف مشرق سیلی بیز متعلق

بلاند است جزائر عبارت است از جزیره جیلولو Gilolo

بشمال، جزائر بندا Banda یا جوز هندی بجنوب ، سیرام

Ceram امبویانه Amboyana و تارنیت Ternate در مرکز

پیداوار مهم آنها جوز هندی ، قرنفل و پوست جوز دیغی

بسباسه است ، جوز هندی و قرنفل بمقدار فراوان بخارج

فرستاده میشود امبویانه Amboyana پایه تخت است .

جزائر سندا (Sanda)

جزائر سندا بر سائرا و جاوا و چند دیگر جزیره مشرقی

مشتمل است ، چندین قتل آتش نشان دارد ، بعضی از

آنها مشتعل و بعضی خاموش است ، جزائر مذکور مورد

زلزله همیشه میباشد - جزیره کاراکاتوا Karakatoa

را زلزله ۱۸۸۴ء کاملاً تباہ کرده بود *

استرالیا

Australia

معنی استرالیا «خشکه جنوبی» است چرا که این جزیره کلان ترین دنیا که اگر آنرا یک بر اعظم بگوئیم سزاوار خواهد بود در نصف کره جنوبی وقوع دارد + استرلیا در نصف کره جنوبی در میان ۱۰ و ۳۹ درجه عرض بلاد جنوبی و مابین ۱۱۳ و ۱۵۶ درجه طول بلاد مشرقی واقع است، و بحر الکابل را از بحر هند جدا میکند، استرالیا بر اعظم خوردترین و جزیره کلانترین عالم است،

بصحت گفته نمیتوانیم که این جزیره کلان بکدام وقت کشف شده، بدوران قرن شانزدهم ملاحان پرتگالی و اسپانوی و بلانوی بساحل مشرقی استرالیا رسیدند، مردم بلانوی در ۱۶۰۶ این را بلاند جدید نامیدند - لیکن بران قابض نشدند - در ۱۷۷۰ کپتان کوک *Cooke* متصل ساحل مشرقی استرلیا سفر کرده بسیاری ساحل را کشف کرد - و بر

درخواست او دولت برطانیہ این را در سلطنت خود شامل
 نموده اولاً برائے فراریہائے مجرم خود معین کرد۔ در نصف
 قرن نوزدهم کانہائے طلا دریافت شد ازین سبب کوچ
 نشین ہائے برطانوی اینجا آمد و آباد شدہ رقتند +
 استریلیا بواسطہ وجوہات آتیہ از دیگر براعظم ہا اختلاف
 کلی دارد :-

(۱) ابن خشکد کلان یا براعظم را جزیرہ میگوئیم چرا کہ از دیگر
 براعظم ہا خیلے دور تر در بحر واقع است ، از ایشیا ۱۸۰۰
 میل و از افریقہ ۴۵۰۰ میل و از امریکائے جنوبی ۸۵۰۰
 میل دور است +

(۲) صرف ہمین براعظم ایست کہ کل آن در نصف کرہ
 جنوبی واقع شدہ ، نقطہ شمالی ترین آن نیویارک بر وہ درجہ
 طول البلد جنوبی میباشد +

(۳) با افریقہ و امریکائے جنوبی مشابہت دارد لیکن خلاف
 آنها طول آن شرقاً غرباً است (۲۳۶۰ میل)

(۴) خط جدی این را بدو حصه برابر تقسیم میکند -

(۵) بیج دریای کلان ندارد هم ترین آنها مری

Murray
یباشند،

(۶) نباتات و حیوانات اصلی آن در بیج بر اعظم دیگر

دیده نمی شوند -

(۷) از روی علم طبقات الارض قدیم ترین خشکه ؛

است ، مگر بر خلاف دیگر خشکه ؛ بیج نشان تهذیب و تمدن قدیم درین یافت نمیشود + در دیگر بر اعظم ؛ عبارات

شکسته و دیگر آثار عظمت و شوکت گذشته را نمایان میکند +

حدود اربعه و وسعت :- بمشرق بحر الکابل ، بشمال

و غرب بحر هند ، بجنوب بحر جنوبی - رقبه اش ۳ بیلیون

مرع میل یا $\frac{۴}{۵}$ یورپ +

ساحل :- ساحل استرلیلیا بسیار شکسته نیست ، خلیج

کلان کلان حسب ذیل است ، در شمال خلیج کارپن ٹیریا

Tarparentaria ، در جنوب خلیج سینسر Spender بر ساحل

جنوبی یک خلیج وسیع است مانند کمان موسوم بہ گریٹ

استریلیان ہائٹ (خلیج کلان استریلیائی) Great Australian Bight

پورٹ فلپ کہ بران شہر بلورن واقع است از بندرگاہ

ہای شاندار عالم شمرود میشود۔

راس یارک Yark انجام شمالی ترین استریلیا است این را

آبنائے توریس Torres از نیوگنی New Guinea جدا میکند ،

آبنائے باس Bass تھانیا را از استریلیا منفصل مینماید ۔

یادداشت :- گریٹ بیریار ریف (جبل بحری مرجانی

کلان) متصل ساحل شمال مشرقی استریلیا میدود۔ سلسلہ

ہای مرجانی یکے از خصوصیات مهم آن است ، طول آن

۱۲۰۰ میل و عرض انتہائی آن ۱۰۰ میل است ، عرض

جو نیکہ مابین جبل بحری و براعظم است از ۲۰ الی ۴۰ میل

میباشد ، این جبل بحری مسلسل نیست بلکہ بعض جاے ہا

جوہماے عمیق حائل است ، برای جہازات خطرناک است

اگر احتیاط نکنند +

سطح :- از حیث کیفیت عمومی سطح بر اعظم با در سه جوره تقسیم کرده میتوانیم :-

(۱) آسیا و یورپ سطوح مرتفع دارد که از آنها مانند شاخه‌های درخت بهر طرف می‌براید - و در شمال میدان های وسیع همند است ،

(۲) در امریکای شمالی و جنوبی سلسله هم‌ترین جبال همراه ساحل مغربی با طول بر اعظم میدود و میدانهای وسیع مابین کوه های بلند تر مغربی و پست تر مشرقی واقع است ،

(۳) اکثر حصه استرلیلیا و افریقه بر سطح مرتفع مشتمل است که در دور آن کوه ها مانند فضیل میدود - میدانهای تنگ ساحلی دارد - هر یک دارای صحراهای کلاسه است +

بس بقرار (۴) فوق ساخت استرلیلیا عموماً با افریقه تشابه دارد چرا که استرالیلیا هم سطح مرتفع است از کوه های ساحلی محصور - اثنیثب عمومی زمین از شرق طرف غرب است ، میدانهاییکه مابین بحر و کوه ها است تنگ و

حاصل خیز و شاداب میباشد، و در اکثر حصه اندرونی بر اعظم
بیابانها و ریگستان ها ممتد است، در باقی حصص بونه های
خار دار یافت میشود +

کلاتترین جبال استرلییا متوازی ساحل مشرقی رفته
است اسم آن (Great Divide) فاصل اعظم است، در حصص
مختلف اسماء مختلف دارد - در وکتوریا آپس استرالیائی
(Australian Alps) در نیو سوئثه ویز کوسی اُسکو Kosciusk

(قله ٹاون شڈ آن ۲۵۰، فت بلند)، چیزے طرف شمال
کوه بلیو (Blue mountain) و سلسله نورپول، در کوشینز لینڈ کوسٹ
رینج (سلسله ساحلی) و دار لنگ ڈاؤن (Darling Down) میگویند
ذریعه آب رسانی :- تفاوت مهم مابین استرالییا و افریقه
اینست که استرلییا برخلاف افریقه دریا های کلان ندارد حصه
کلان افریقه در منطقه استوائی واقع است و آنجا باران زیادہ میشود
دریا های کلان کلان از مرکز بر اعظم میآید در استرلییا خط جدی از مرکز
استرلییا میگذرد و این منطقه منطقه باران نیست +

دریا های ایکه آب مستقل دارد در مشرق و جنوب مشرق خشکته واقع است چرا که آنجا باران بسیار میشود و از برفهای کوه فاصل اعظم پهم آب حاصل میکنند - بر ساحل شمالی اقلیم گرم منطقه حاره است ، اگرچه اینجا دریا ها است گمر آنها آب موقتی دارد و کوه های پست آنجائی بیچ ذخیره برت ندارد، ازین سبب اینجا آب کم است ، دریا های مغربی از باران زمستانی آب حاصل میکنند، لیکن ساحل خلیج کلان استرالیائی بیچ دریای هم ندارد،

۱. دریا های ساحل مشرقی :- هم ترین آنها فلتزرای

(Fitzroy) و برسبین (Brisbane) در کوئینزلینڈ ، و کلیرنس

(Clarence) و هنتر (Hunter) و هاکس بری (Hawkesbury) در

نیوساؤتھ ویلز، همگنان از نشیب های مشرقی فاصل اعظم

م بر آید - بدوران موسم باران مورد طغیان با میباشد،

۲. دریا های ساحل شمالی :- هم ترین آنها میچل

(Mitchell) و فلینڈرز (Flinders) از مغرب فاصل اعظم

برآمدہ دریای کالپن ٹیسیا مے ریڑد + وکتوریا و نٹنراے
 در خلیج کیمبرج (Cambridge) و کنگس ساؤنڈ (King Sound) اینہا
 دریا ہای منطقہ حارہ است دلہما دارو +

۳. دریا ہای ساحل مغربی :- عمدہ ترین آہنا سوان
 (Swan) و پرختہ (Perch) تریک دہانہ اول الذکر - مرچسیان
 (Murchison)

۴. دریا ہای داخلی :- چندین دریا ہا است کہ کوتاہ می
 باشد و بہ بحر نہیںسد بلکہ در غدیر آئیری مے افتد، سطح
 غدیر مذکور از بحر پست تر است،
 ۵. نظام مری ڈار لنگ :- صرف یک دریای کلان
 است کہ در استریلیا وجود دارد - موسوم بہ مری (Murray)
 اصل دریای مری ۳۰۰ میل دراز است لیکن معاون
 آن ڈار لنگ (Darling) منبعی وارد کہ ۲۳۴۵ میل از
 بحر دور است، دریای مری از کوسی اسکو (Kosciusko)
 مے براید و طرف جنوب مغرب جاری شدہ مابین وکتوریا

دنیو ساؤتھ ویلز حدود قدرتی بیسازد بہ غدیر الگزاندرنیا
 (Alexandria) مے ریزو - معاونہائے کلان آن موروم
 برج (Murumbidge) پچلان (Lachlan) و ڈارلنگ است +
 غدیر ہا :- حجم غدیر ہا ای استرالیہ مانند دریا ہا ای آن بیک
 قرار نیست کم و بیش میشود - آہنا در چقوری واقع شدہ اند
 و در موسم باران توسیع مے یابند ، اکثر آہنا مخرج ندارد
 لہذا شور میباشد +

۱. بر میدانہا ای استریلیہ ای جنوبی :- آئیری (Eye)

ٹارنسر (Torrence) گاردنر (Guindner) و فروم (Frome)

۲. آمادیلو (Amadeus) ہمراہ چند غدیر نواحی در مرکز سطح

مرتفع واقع است ،

۳. در جنوب مشرق سطح مرتفع ، غدیر آسٹن (Auston) و

مور (Moore) مشہور ترین است ،

غدیر الگزاندرینا آب شیرین دارد +

اقلیم :- یاد باید داشت کہ موسم نصف کرہ جنوبی صد

مواسم ما میباشد پس وقتیکه مازستان داریم در استرلییا تا
 بستان است و بدوران تابستان ما آنجا زمستان مسلط می
 باشد و نیز بدانید که خط جدی استرلییا را بدو حصه تقسیم
 میکند، سطح استرلییا هم باید بیاو شما باشد +
 پس بقرار آب و هوا استرلییا را در چهار حصه تقسیم کرده
 میتوانیم :-

۱. سواحل شمالی :- در منطقه بادهای قنادوب میباشد،
 هرگاه آفتاب بر خط جدی میدرخشد، باد های مرطوب
 بحری طرف داخل خشکه میوزد، و اقلیم این حصه مثل
 اقلیم بارانی هندوستان میگردد -

۲. ساحل شرقی و جنوب شرقی از باران ایکه باد های
 تجارتی جنوب شرقی می آرد مستفید میشود و اینجا تمام
 سال خوب باران میشود، سبب اینست که این باد های
 مرطوب را کوه های ساحلی دربر میگیرد +

۳. سواحل مغربی :- جنوب مغربی بواسطه نسیم های

بحری باران کافی دارد. برگوشه جنوب مغربی در زمستان باران زیاد فیشود، اینجا تابستان نسبتاً سرد و خشک و زمستان معتدل و مرطوب میباشد +

۴. بداعل بر اعظم باد های مرطوب رسیده نمیتواند ازین جت آنجا صحرای کلان ممتد است و زمین کلینتۀ لامرود +
 اقلیم استرالیا عموماً گرم خشک است لیکن صحت بخش شادابی و حاصل خیزی زمین را از باران فوق اندازه کرده میتوانید +

نباتات :- نباتات اصلی استرلیلیا با نباتات دنیای دیگر بیچ مناسبت ندارد، کوچ نشینان اروپائی (تقریباً ۱۵۰ سال پیش) باین جزیره رسیده بیچ کشت دکار را ندیدند. درختان اصلی استرلیلیا یوکلیپتس (Eucalyptus) و گز و یک بوته خاردار که آنرا اسپینی فیکس (Spinipev) میگویند است، گیاه کندو گیاه شور بر زمین خشک مے روید، از درخت یوکلیپتس چوب عمارتی حاصل میشود، از برگهایش یک قسم سبیل تیار

میکند که دواى بعض امراض است ،

کوچ نشینان اروپائی حبوبات زراعتی را آورده این جا کاشتند ، چنانچه درین ایام جواری ، نیشکر ، برنج ، پنبه ، تارنج و کیدا در شمال کاشته میشود و بافراط میروید - گندم ، ذرت و جو در جنوب خوب میروید ، گندم بخارج هم فرستاده میشود ، کل میوه های بر غنیق خوب می روید و می بالد ،

حیوانات :- حیوانات استرلیلیا هنوز عجیب تر است ، تنبل

ورود مهاجرین اروپائی بیچ حیوان اهلی نبود - اسپ ، گاؤ ، و گوسفند و غیره بیچ موجود نداشت ، حیوانات وحشی درنده نیز دیده نشدند + حیوانات وطنی استرلیلیا خلیطه دار میباشد ، مثل

کنگرو (Kangaroo) و آپوسم (Opposum) و ودم بٹ (Wombat)

صفت یک حیوان درنده است که ڈنگو (Dingo) نام دارد

یک قسم سگ است + ایمو (Emsi) شتر مرغ استرلیلیائی

است ، طیور در انواع و اقسام بکثرت یافت میشود - یک

طوطی بسیار قشنگ را کاکاتو (Cockatoo) میگویند ، پرنده

قشنگ کوہی لائزبرڈ (Lye bird) نام دارد۔ مار ہا و کثردم ہا
 میباشد، کرمائے رقم رقم وجود دارد۔ مورچہ سفید بسیار
 است،

ماہی در دریا ہا و بحار یافت میشود +

جملہ حیوانات اہلی از مالک غیر آورده شدہ۔ اسپ، گاؤ
 و گوسفند وغیرہ۔ جائیکہ باران کافی میشود چراگاہ ہا وسیع
 است، چنانکہ درین ایام پشم ذریعہ دخل زیاد ترین مملکت
 است،

معدنیات :- استریلیا از جیث معدنیات بسیار باثروت
 است زغال سنگ بر ساحل مشرقی با فراط یافت میشود، از
 کانائے نیو کاسل (Newcastle) و الادارا (Hawara) و
 لنگو (Lithgo) زیادہ ترین و بہترین مے بر آید۔ در اہس
 و بچ (Ipswich) نیز +

طلا :- در وکتوریا، استریلیای مغربی و کونیزلیند (Queensland)

میشود۔

مس :- در استرالیای جنوبی - نقره در نیو ساوت‌واک و ویلز -
سرب و قلعی تقریباً هر جایی پیدا میشود +

پیشینه ها :- گوسفند و گاؤ را پرورش میدهند - کان کنی
و زراعت هم ترقی کرده میرود +

فراغ آمد و رفت :- شهرها اکثراً در حصص ایکه کانها
یافت شده و بر ساحل ها آباد شده اند - خط آهن جمله
بلاد را پیوسته میکند ، و زیاده تر همین ذریعه ایست برای
آمد و رفت +

اخراجات :- طلا ، پشم ، چرم پخته ، مسکه ، قند ، گندم
و قهوه

ادخالات :- رخت نخی و پشمی ، چایی و ناشین ها

باشندگان :- باشندگان اصلی استرلیا را حبشیان استرلیائی می
گویند ، وحشی و ناشائسته میباشد ، و زراعت میکنند و نه برای خود خانه
بیسازند و نه لباس را میدپوشند - تعدادشان روز بروز کمتر شده میرود -
از روزیکه اهلی اروپائی آنها رفتند اند حبشیان شراب خوری را عادت گرفته

(Victoria) نیوسوتھ ویلز (New South Wales) کوینس لیند

آستریلیای جنوبی ، آستریلیای شمالی *

هر صوبه ماتحت یک حاکم و یک مجلس واضع قوانین
و یک مجلس انتظامی است ، تمام مملکت زیر اقتدار یک
پارلیمان متحدہ است ، پارلیمان یک صدر (اورا پادشاہ
انگلستان مقرر میکنند و در آستریلیا باسم بادشاہ موسوم است ، و یک
مجلس شورلی و یک اطاق و کلدء دارد *

شهر کین ہیرا (Cauberra) و رینو ساؤتھ ویلز را پایہ
تخت مملکت قرار داده اند ، لیکن چونکہ عماراتِ حکومتی
تا حال بہ پایہ تکمیل نہ رسیدہ است ، شہر ملبورن
(Melbourne) پایہ تخت موقتی است ، بہ ہمراہ نسلمانیا
یک سلطنت آستریلیا گفته میشود *

وکتوریا

(Victoria)

وکتوریا بطرف جنوب مری و بمشرق ۱۴۱ طول البلد
 مشرقی واقع است، رقبه اش تقریباً ۸۸۰۰۰ مربع میل *
 کیفیت سطحی :- فاصل اعظم وکتوریا شرقاً غرباً مرور بینمایه
 در مشرق کوه بلندترین و باهم اپس استرالیائی موسوم
 است، از کوه ہاتامری کہ طرف شمال است و تا بحر کہ طرف
 جنوب آنها است میداننا ممتد است *.

دریا ہا :- دریای مری حدود شمالی وکتوریا را تا ۱۰۰۰ میل
 میسازد، معاونین کنار چپ آن وکتوریا را سیراب میکند -
 دریای یارایارا (Yarra-Yarra) بہاغت ایکہ شہر بلبورن بر
 کنار آن واقع است شہرت دارد *.

اقلیم و باران - در وکتوریا تابستان چندان گرم نمیباشد
 بلکہ خوشگوار - و زمستان معتدل میباشد و بر میداننا

شاڈ و نادر ہرف و یا بچ میشود۔ مقدار وافر ہرف بر کوہ ہا
مبارو لیکن در تابستان ہمیشہ آب میگردو۔ بر میدانہاے
جنوبی فاصل آب باران کافی مبارو، لیکن بر میدانہاے کہ
بشمال آن تامری است کم باران میشود

جائیکہ باران کافی است، زمین حاصل خیز میدباشد۔

لیکن طرف مغرب ریاست علاقہ کلانیست کہ بیچ باران
نارد۔ چندیں قطعات شمالی بواسطہ آبرسانی حاصل خیز
شدہ است،

پیداوار نباتاتی :- باعث اعتدال اقلیم جو بات نشو و

نماے خوب مے یابد، چنانچہ گندم، جو، ذرت و میوہ ہا
کاشت میشود و خوب مے بالذ۔ بر نشیب ہاے کوہ انگور

میکارند و ازاں شراب میسازند۔ انواع یو کلیٹس در

جنگلہائیکہ بر نشیب کوہ ہا میرویند یافت میشود۔ (Eucalyptus)

چوب عمارتی و تیل حاصل میکنند +

حیوانات :- گوسفند و دیگر مویشی در تعداد کثیر پرورش

داده میشوند، لهذا پشم، گوشت، چربی و چرم خام بخارج فرستاده میشود

معدنیات :- در اضلاع بالاث (Ballarat) و سپیدهرست (Sandhurst) طلا پیدا میشود - دیگر معدنیات هم است لیکن تا حال بکار انداخته نشده :-

پیشه باه - مواشی پروری ، مکان کتی در راحت پیشه باه نمودن مردم ، دیگر صنایع هم ترقی کرده میرود - رخت نخی یافته میشود و قند را پاک میکنند :-

از باغثیکه عده مواشی بسیار است و جوبات زیاده میرود - حاصلات آنها بخارج فرستاده میشود - و اشیای صنایع نفیسه از خارج مے آید :-

خط آهن و کتوریا .. عم ۳ میل دراز است

بلاد :- مپلبورن (Melbourne) (۶۷۴) پایه تخت بر ساحل پورت فلپ بندرگاه عمده است ، یک درالعلوم دارد :-
 بلارت (Ballarat) (۴۸۸) بلحاظ آبادی درجه دوم را دارا

است کانہاے طلا اولین در نواح این شہر دریافت شدند ہ
 سیندھہرست (Sandhurst) باہین کانہاے طلا واقع است
 جیلانگ (Geelong) شہریت طرف جنوب مغرب بلورن
 و براے صنعت پشم شہرت دارد ہ

باشنرگان ہ۔ اگرچہ خوردترین صوبہ ہا است لیکن آبادترین
 میباشد چہرہ کہ آب و ہواے آن بہترین است ، نفوس آن
 ۱۰۰۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ محسوب شدہ

۲۔ نیوساؤتھ ویلز

(New South Wales)

باہین و کٹوریا و کوئینزلینڈ واقع است ، حد مغربی آن بر
 اعلا طول البلد مشرقی منتهی میشود۔ رقبہ آن ۳۱۰۰۰۰۰ پیلون
 مربع میل۔ قریباً $\frac{1}{4}$ افغانستان ہ
 کیفیت سطحی ہ۔ حصہ مشرقی آن یک سطح مرتفع است کہ ہے
 سلسلہ ہاے عمدہ کوہ ہا کوہ بلیو (Blue) ، سلسلہ رور پاول و

مجموعہ کوسی اُسکول (Kosciusks) کہ قلعہ بلند ترین استرالیا وارو۔
 (قلعہ ٹاؤن شند (Townshend) ۲۵۰ فٹ) ایک میدان ساحلی
 مابین کوہ ہا و بحر واقع است۔ و در مغرب میدانہاے وسیع
 واقع است۔ بتوسط معاونین دریاے قمری آب برائے آنا میرسد
 مگر کم ۶

دریا ہا:۔ دار لنگ (Darling) چندین جو یہاے خورد خورد
 مابین ملحق میشود بجنوب مغرب دریاے قمری جریان وارو۔
 موروم نیچی (Murrumbidgee) ہمراہ معاون خود پلان (Lachlan)
 نیز بامرے ملحق میشود۔ بر ساحل مشرقی دریا ہاے دراز ترین
 اِس بیری (Hawksbury) و ہنٹر (Hunter) میباشد۔ دہانہ ہاے
 آنا یک کشادگی در ساحل مغربی میسازد ۶

باران و اقلیم:۔ در میدانہاے پست حرارت تابستان
 مثل منطقہ حارہ است، برف و یخ غیر مرئی است، لیکن
 بر سطوح مرتفع آب دہوا معادل مناطق معتدلہ میباشد۔ ہمیں
 سبب است کہ در نیو ساؤتھ ویلز انواع غلہ زیاد است بر

نشیب ہاے مشرقی باران کافی میشود لیکن طرف مغرب چندان کم است کہ بدوں آبرسانی کشت محال میدباشد +

کل زمین نوآبادی ہذا قدرتاً قابل زراعت است، و شادابی

یک، علاقہ عموماً بر باران منحصر است، عموماً در جملہ علاقہ ہاے

اسٹریلیا چاہ ہاے مصنوعی (مانند کاریز) راکنده بہ علاقہ ہاے

ختک آب میرسانند، زراعت این کالونی (مستعمرہ) کم است

لیکن چرا گاهاے وسیع کہ بر آنها بلیونہا گوسفند و غیرہ میچرند

گوسفند ہاے این نوآبادی بیخ چند گوسفند ہاے و کٹوریا است،

نباتات :- حیوانات مهم آل گندم و جواری است، علاوہ

بران ذرت، جو، بطاط، نیشکر، انگور و نارنج کاشتہ میشود -

حیوانات بافراط کاشتہ و ہرائے خورا کہ مواشی نگاہ کردہ میشود -

از جنگلہاے نشیب مشرقی چوب عمارتی حاصل کردہ میشود +

حیوانات :- بلیونہا گوسفند پرورش دادہ میشوند، علاوہ بران

مواشی و اسپ و خنزیر +

معدنیات :- طلا، نقرہ، سرب، مس، زغال سنگ و قلعی - طلا

در اکثر حصہ یافت میشود۔ زغال سنگ جنس اعلیٰ و با فراط
 است، میدان مهم زغال سنگ نزدیک نیوکاسل است پر
 دریائے ہنٹر۔ نفرہ در سلسلہ باریار (Barrier) بکثرت حاصل
 ے شود ۛ

پیشہ ہا۔ زراعت و چوپانی دکان کنی پیشہ ہاے عمومی
 مردم است گوسفند ہا در تعداد بلیونہا پرورش دادہ میشوند،
 پشم آہنا حاصل مهم ترین است و بخارج فرستادہ میشود۔
 در شہر ہاے کلان کلان صنعت شروع گشتہ است،
 خط آہن نیوساؤتھ ویلز ۰۰ ۳۵ میل دراز است، لیکن
 اکثر آن بر ساحل است اندرون ملک آمد و رفت بذریعہ سرکما
 است ۛ

اہالی در عوض پشم و معدنیات خود اسباب صنعتی یورپی
 و حاصلات منطقہ حارہ را حاصل میکنند ۛ
 ادخالات :- اسباب صنعتی ہر رقم از یورپ خصوصاً انگلستان
 چاہے از چین و آرد، قند و میوہ از مستعمرہ ہاے نواحی خود ۛ

اخراجات :- مهم ترین اخراجات پشم است $\frac{2}{3}$ قیمت کل
 اخراجات میباشد، زغال سنگ، نقره، طلا، گوشت تازه،
 چرم خام و پوست، چربی، سرب، قلعی، مس و

بناد مشهور :- سڈنی (Sydney) (۷۹۲) (۱۹۱۸ء) پایہ تخت
 و مرکز تجارت نیوساؤتھ ویلز است تقریباً ثلث کل آبادی
 صوبہ درین شہر سکونت دارد۔ مرکز ریلہائے نیوساویلز نیز می
 باشد، شہریت داراے عمارات عالیشان و جمیل، قدیم ترین
 شہر اے استرلیا میباشد و

بروکن ہل (Broken Hill) (۲۷) شہریت کہ بواسطہ کشف

کانہاے طلا شہرت و آبادی دارد و

نیو کاسٹل (۶۰) (New Castle) بردریاے ہنٹر بندرگاہ درجہ

دوم و مرکز کانہاے زغال سنگ است و

پاراماتا (Parramatta) برپورت جیکسن باغہاے نارنج دارد۔

گلبرن (Goulburn) و باتھرسٹ (Bathurst) شہر اے بری

مرکز زراعت و مرغزار اے است و

نفوس کل صوبہ تقریباً ۲ ملیون است - قریباً ۴۰۰۰۰ و طنی
 است چینی ہا ۱۰۰۰۰۰ میباشند لیکن بیاعت محصول عدد چینی ہا کمتر
 شدہ میرود *

تاریخ مختصر :- در ۱۷۸۸ء برائے فراریہاے مجرم مقرر
 شد، سر سال بعد ہران حاکم متعین گشت، این قدیم ترین
 آبادیہاے آسٹریلیا است، در ابتداء کویئنز لینڈ و وکٹوریا نیز
 درین شامل بود، لیکن در نصف قرن نوزدہم علیحدہ کردہ شد،

۳- کویئنز لینڈ

Queensland

کویئنز لینڈ بشمال مشرق واقع و قریباً ربع کل اسٹریلیا
 است، حصہ کلان آن در منطقہ حارہ است، لہذا اکثر نباتات
 آن ہمان است کہ در منطقہ حارہ میرود،

کیفیت سطحی :- فاضل اعظم درین مملکت عریض ترین ممتد
 گشتہ است یعنی بصورت کوه ممتد نیست بلکہ سطح مرتفع گردیدہ -

لذا بیاعت اعتدال اقلیم نباتات منطقه معتدله هم مبرویدیمیدان
هموار بمغرب واقع شده است *

دریاها :- اگرچه دریاها متعدد دارد لیکن مقدار آب آنها
کم و بیش میگردد - در موسم باران مورد طغیان و در تابستان
غائب میشوند -

جبل بحری مرجان طرف مشرق کوینزلیند و طرف شمال
آن خلیج کارپن تیریا واقع است *

باران و اقلیم :- اگرچه محل وقوع آن متقاضی حرارت
زیاد است لیکن بیاعت بلندی اضلاع وسیع اعتدال پذیرفته
حصه معتدله در منطقه بادهاے موسمی واقع است لذا بر ساحل
باران زیاد است لیکن میرقدریکه طرف مغرب برویم باران کمتر
شده میرود *

چونکه آب میرسد زمین حاصل کافی میدهد، بیاعت حاصل
خیزی زمین در چندین اضلاع انتظام آبرسانی پذیرد کارینزیا شده
است *

نباتات :- در میدانهای پست نباتات منطقه حاره میروید
مثلاً جواری پنبه و نیشکر، در اضلاع بلند گندم و دیگر جوہات
منطقه معتدل ۛ

حیوانات :- گوسفند و مواشی ۛ

معنیات :- طلا، نقره، زغال سنگ، مس و قلعی ۛ

ادخالات :- اسباب صنعتی و غله

اخراجات :- پشم، طلا، قند، گوشت، چربی، چرم خام

و پوست ۛ

پیشہ ہا :- شکار صدف، ماہیگیری، گوسفند پروری و کان

کئی خط آهن ۵۰۳ میل دراز است، سرکما خراب است و

دریا ہا بے آل قابل جاز رانی نمیباشند ۛ

بلاد مشہورہ :- برس بین (Brisbane) ہمراہ مضائق خود

(۱۵۴۰۰) نفر دارد، پایہ تخت و بندرگاہ مهم و مرکز تجارت

مستعمرہ است)

میری بورو (Maryborough) و راکہمپٹن (Rackhampton)

تیز بندرگاہ است ۛ

کل آبادی صوبہ ۱۲۰۰۰۰ است

۴۔ اسٹریلیا کے جنوبی

South Australia

آبادی اسٹریلیا کے جنوبی تقریباً ۵۵۰۰۰۰ است، مقدار

وافر گندم درین علاقہ کاشتہ میشود، انگور خوب میروید و انزان
شراب اعلیٰ میسازند۔ چندین انواع میوہ با خصوصاً بخوبی روئیدہ
میتواند ۛ

ملک طرف شمال پست شدہ رفتہ است، غدیر ہاے مهم آن

آئیبری (Eyer)، وٹارنر (Torrens) و گاردنر (Gairdner) بحنوب

مشرق واقع میباشد ۛ

اخراجات مهم آن پشم، گندم و مس میباشد ۛ

ایڈیلیڈ (Adelaide) (۲۰۵) پایہ تخت است و ہڈریجہ ریل

یا بندرگاہ ہمنام خود کہ ہفت میل مسافہ دارد پیوستہ است ۛ

پورٹ آگستار (Port Augusts) بندرگاہ معتبرہ بر خلیج سینر
واقع است ۛ

۵ - علاقہ شمالی

Northern Territory

این علاقہ حالا حکومت محلی جداگانہ دارد، ساحل آن ۱۳۰۰
میل دراز است چندین دریا ہا و بندرگاہ ہا سے خوب خوب دارد۔
متصل خلیج کارپن ٹیریا یک میدان ساحلی است، داخل مملکت
سطح مرتفع است بلندی آن ۱۷۰۰ فٹ میباشد، برین سطح مرتفع
مرغزار ہا سے وسیع است کہ بر آنا اسپ ہا پرورش مے یابند۔
حصہ جنوبی ریگزار میباشد لیکن بذریعہ کارینر ہا آب میرسد،
بر ساحل اقلیم آن بحری لیکن در داخل بری است - اہمیت
این علاقہ بر کانہائش است، از کانہا طلا و نقرہ و سس مے برآید۔
در حال نفوسش بسیار کم است تقریباً ۵۰۰۰ - پامرستون
(Palmerston) شہر معتبر مملکت است ۛ

۶۔ آسٹریلیا کے مغربی

Western Australia

آسٹریلیا کے مغربی مملکت وسیع ایست داراے رقبہ یک
 طیون مربع میل و برکل آسٹریلیا کے مغربی معنوی است ،
 تقریباً ثلث کل استرالیاست ، باوجود کھانی و وسعت آبادی
 آن صرف ۳۲۰۰۰۰ است ،

کیفیت سطحی :- این مملکت یک سطح مرتفع وسیع ایست ، کنارہ
 مغربی آن بلند ترین است ، دورا دور سطح مرتفع میدانہاے
 تنگ منند است ۔ حصہ مغربی آن مرغزار ہا دارد لیکن حصہ مشرقی
 از باران دور است لہذا بیابان و ریگزار منبہاشد ،

دریا ہا :- بسیار کم دریا ہا وجود دارد ۔ در موسم باران مورد
 طغیان لیکن در خشک آبی بالکل خشک میشود ۔ بڑھلے مہین
 (Murchison) و قنبرا سے (Fitzroy) گیاه بافراط میروید ۔ دریاے

سوال (Swan) ۱۸۰ میل است

ساحل :- در شمال و شمال مغرب ساحلش شکستہ است لیکن

کدام خلیج قابل اہمیت و ذکر نیست ، خلیج ہائے جنوب مغربی اگرچہ چندان وسیع نیست لیکن اہمیت تجارتی دارد ۔

باران :- حصہ جنوب مغربی باران کافی را حاصل مے کند

کہ بذریعہ نسیم ہائے بحری باین میرسد ، حصہ شمالی ہم باران دارد لیکن اکثر مملکت از نعمت باران محروم است ،

زمین جنوب مغربی ، وادیہائے دریاہ و اکثر ساحل شاداب

و حاصل خیز است و مرغزار ہائے کلان کلان دارد لیکن حصہ

اعظم مشرقی ریگزار و ناقابل زراعت است ،

نباتات ، گندم ، جو ، ذرت ، حبوبات مهم آنت جنس اعلیٰ

چوب عمارتی از درخت جڑا (Jarrah) در جنگلہائے ساحلی مغربی

یافت میشود ۔

معدنیات :- پتہ ہائے بلند کائناے طلا و مس و نقرہ و

زغال سنگ دارد ، زمین ایام مقدار کم کہ زمین ریاست ہست

مے آید از مقدار مجموعی طلاے جملہ ریاستہائے آسٹریلیا زیادہ تر

است *

اخراجات ہم مملکت طلا، چوب عمارتی، چوب صندل، پشم،
گندم، آرد و میوہ است ادخالات آن عبارت است از اسباب
صنعتی *

۱۹۰۰ میل طویل خط آہن دارد، سرکما خراب و کم است *

پرٹھ (Perth) (۱۰۷) مضافات خود) بر دریاے سوان پایہ

تحت است شہر البنی (Albany) ہذریعہ ریل با پرٹھ پیوستہ

است - بندرگاہ معتبر میباشد *

فری مینٹل (Fremantle) بردہانہ دریاے سوان بندرگاہ

بارونق است کول گارڈی (Coolyardil) مرکز ہم طلا است ،

نزدیک ساحل شمالی آن مروارید از بحر نے بر آید *

جزیرہ تسمانیا

Tasmania

این جزیرہ جمیل بجنوب و کٹوریا واقع است آبنائے

باس (Bass) (۲۰ میل عریض) این را از بزرگترین اعظم جدا میکند
 رقبه اش برابر جزیره لنکا یعنی ۲۵ هزار مربع میل
 کیفیت سطحی: تسامی در اصل یک تسلسل بلندهاست
 مشرقی استریلیا است، تسلسل مذکور از جزائر متعدد دیکه در آبهای
 باس وجود دارد ظاهر است، قتل بلندترین تا بلندی ۵۰۰۰
 فوت میرسد، پس تسامی یک سطح مرتفع است که بران کوه ها
 واقع است، چندین دریاها از مرکز برآمده به طرف جاری هست
 کلانترین آنها دارونت (Derwent) نام دارد، بر مرتفع اندوئی
 چند غدیر آب شیرین یافت میشود بعضی جاها نظاره دلکش
 دارد +

باران و اقلیم: اقلیم آن گرم معتدل و خوشگوار و صحت بخش
 بلکه از روی صحت یکم از بهترین اقلیم دنیا میباشد، بر بلندیا
 برف میبارد، چونکه از بحر محصور است باران زیاد میبارد
 ازین جهت زمین حاصل خیز و شاداب است
 نباتات: - جوهاست منطقه معتدله میروید، گندم، جو و غیره -

میوه‌ها بسیار اعلیٰ پیدا میشود، درخت بسیار است، چوب
 عمارتی و گند از آنها حاصل میکنند *

حیوانات وحشی و الی همان است که در استرلیا یافت میشود
 معدنیات :- طلا، آهن، قلعی، مس، زغال سنگ مقدار
 زیادترین قلعی را در عالم پیدا میکند *

خط آهن دارد و بذریعہ آن حمل و نقل اسباب تجارتی است
 اوخالات :- اسباب صنعتی از برطانیہ مے آید پیدا و در
 منطقه حارہ و اشیائے خوب و لوش (یعنی اشیائے خورا که)

اخراجات :- پشم، طلا، نقرہ، قلعی، چوب عمارتی، میوه،
 مرہ چرم خام و پوست *

بلاد مشہور :- ہوبرٹ (Hobert) (۳۸) پایہ تخت و بندرگاہ

معتبر و مرکز ساختن مرہ ہا است *

لان سستن (Launceston) (۲۴) در شمال بندرگاہ است

و بذریعہ ریل با ہوبرٹ پیوستہ است ، ازین شہر پشم و قلعی
 بخارج فرستادہ میشود *

در اتحاد استرلیلیا شامل است و وکلای خود را به پارلیامان مرکزی استرلیلیا روان میکند، نفوس آن ۲۱۰,۰۰۰ است کلمم انگریز میباشد

نیوزیلاند

New Zealand

کیفیت عمومی :- نیوزیلاند عبارت است از جزائر متعددیکه نزدیک یکدیگر در بحر الکاهل واقع است - تقریباً در مرکز نصف کره آب وقوع دارد مثلیکه جزائر برطانیه بمرکز نصف کره خشک و واقع گشته - هر دو جزیره کلان دارای جبال است که ارتفاع زیاد و نظاره دلربا دارد - این جزائر از آثار آتش فشانی پیدا شده است، چنانچه حال هم کوه های آتش فشان است خصوصاً در جزیره شمالی :- کوه هاچنین واقع شده است که دریاها درازی زیاد ندارد مگر متعدد و مفید است - اقلیم و خاک و حاصلات نیوزیلاند چنان است که کوچ نشینان

دولتمند برطانیه را بخود جلب نموده است بر خلاف دیگر
آبادیات استرالیا در جزیره شمالی باشندگان وطن سکونت
دارند که در کارها و صنایع متمدن امداد داده میتوانند.

محل وقوع :- نیوزیلاند بر دو جزیره کلان و یک جزیره
خورد مشتمل است جزیره شمالی و جزیره جنوبی،
آبنائے کک (Cooke) هر دو را جدا میکند، و نام جزیره خورد
ستوارٹ (Stewart) است طرف جنوب جزیره جنوبی واقع
است و آبنائے فودوکس (Foveaux) هر دو را جدا میکند-
این مجمع الجزائر بر فاصله ۱۲۰۰ میل طرف جنوب مشرق
استرلیا واقع است، و طرف شمال و مشرق و جنوب
تا مسافه خیمه بعیده هیچ خشک کلان نیست، اگر یک خط
مستقیم بطور این جزائر از مرکز کشیده شود سمت آن شمال
مشرقی و جنوب مغربی خواهد بود، دیگر جزائر خورد خورد هم
که نزدیک واقع است درین مستعمره برطانوی شامل است
وسعت :- طول زیادترین مجمع ۱۰۰۰ میل و رقبه مجموعی

از ۱۰۴۰۰۰ مربع میل زیادتر است ۴۴۰۰۰ مربع میل از
جزیره شمالی ۵۸۰۰۰ مربع از جزیره جنوبی میباشد

شکل جزیره شمالی به یک تفنگچه میماند که میانش بشمال مغرب

باشد، راس شمال مغربی را میریادان ڈیمن (Maria Van Dema)

و مشرقی را راس مشرقی (East cape) و مغربی را ایگمانٹ

(Palliser) و جنوبی را پالیسار (Palliser) میگویند - خلیج هوراکی

(Hauraki) و خلیج هاکی (Hauraki) بساحل مشرقی واقع است - لیکن

ساحل جزیره جنوبی بسیار شکسته نیست - خلیج تسمان (Tasman Bay)

و راس فیرویل (Farewell) بمغرب آن واقع است :-

سطح :- پیشتر گفتیم که از آثار آتش فشانی پیدا شده است،

گویا نیوزیلاند یک انجام سلسله بزرگ آتش فشان است که

از راس ها آن (بزرگترین امریکای جنوبی) شروع گشته از کوهستان

اینیز وراکی و ساحل مشرقی ایشیا و جاپان گذشته آخر کار

به نیوزیلاند منتهی میشود - علاوه بر قفل آتش فشان این جا

چشمه های آب جوشان و فواره های جوشان نیز موجود است

جزیرہ شمالی :- بر حصہ عریض آن کوہ ہا و سطوح مرتفع
محتوی است ، بہر دو طرف آہنا نشیب ہا تا ساحل متہ شدہ
قلہ ایگمانٹ (Egmont) ۸۰۰۰ فٹ بلند و فوق العادہ لطیف
و دلکش است ، آب چشمہ ہا و فوارہ ہاے جوشان بعضے
ادویہ دارد کہ مریض از غسل آن صحت مے یابد ازین سبب
بسیار مریضان اینجا آمدہ علاج خود را بنمایند .

جزیرہ جنوبی :- سلسلہ کلان کوہے بساحل مغربی نزدیکتر
و متصل آن میرود لہذا نشیب عمومی طرف مشرق است اینجا
قلہ لگب ۱۲۰۰۰ فٹ بلندی دارد بلند ترین قتل است نظارہ
کوہی جزیرہ جنوبی نہایت لطیف و لطیف است ، بران قتل
برف دائمی ، تیخ چالہا ، ابشار ہا و چند دریا و غدیر و جنگل
ہاے وسیع وجود دارد .

دریا ہاے :- از کیفیت سطحی و طول و عرض جزائر فہمیدہ
میتوانید کہ دریا ہاے آہنا طویل نیست ، ویکاٹو (Waikato)
در جزیرہ شمالی است و کاوتھار (Clutha) ۱۶۰ میل دراز در

جزیره جنوبی طرف مشرق جریان دارد و در نیوزیلاند دراز
ترین است *

غدير لا: - تاپو (Taupo) ۲۰۰ مربع ميل در جزيره شمالي
و تي آناؤ (Te Anau) ۱۳۳ مربع ميل در جزيره جنوبی کلاسترين
و مهم ترين است - علاوه بران چندین غدير با خصوصاً در جزيره
جنوبی وجود دارد، نظاره بعضی از آنها خيلى واقرب است به
باران و اقليم، اگرچه نیوزیلاند نشیب به نقطه جنوبی
برطانیه کلان به استوا نزدیک تر است لیکن در آب و هوا
چندان تفاوت نیست *

بحر وسیع نواحی مانع می آید که اقليم نیوزیلاند در میدانها
شدت را اختیار کند - از همین باعث اقليم جنوب و شمال
هم تفاوت ندارد، البته سطوح مرتفع زمستان شدید دارد و
آبجاء برف هم بسیار میبارد - در مغرب باران نسبتاً زیادتر
است لیکن هر جا که اینقدر می شود که کفاف زراعت شود،
مانند استرلیا اینجا هیچ صحرا و دشت و خرابه نیست *

پیداوار نباتی :- بباعث موافقت اقلیم، کثرت باران و حاصل خیزی فوق العاده زمین نباتات بافراط روئیده میتوانند، جو بات مهم گندم، جو و ذرت است، جنگلها چو ب قیمتار عمارتی را مهیا میکند - یک قسم گند قیمتدار از صنوبر حاصل کرده میشود که برائے روغن مالی بکار مے آید - چونکہ گیاه و سبزه بسیار است و مرغزار های وسیع وجود دارد مردم اکثرآ گاؤ و گوسفند را پرورش میدهند

حیوانات :- حیوانات وحشی بسیار کم وجود دارند لیکن حیوانات اهلی از قبیل اسب، گوسفند، گاؤ و غیره در تعداد کثیر پرورش داده میشوند.

معدنیات :- معدنیات مهم طلا و زغال سنگ میباشد. تجارت، پشم، گوشت و طلا بخارج میرود و از باعث عدم فابریکها اسباب صنعتی از برطانیه مے آید - پیداوار منطقه حاره نیز خرید میشود - این مستعمره قریباً ۳۰۰۰ میل دراز خط آهن دارد، بباعث کوهستان تعمیر سرکها مشکل است.

بندرگاه ها :- پورت تلتن (Fort Lyttelton) و دُونی
 دن (Dunedin) در جزیره جنوبی ، و ولنگتن (Wellington) و آک لینڈ
 (Auckland) و نیپیار (Napier) در جزیره شمالی
 بلاد مشهور :- آک لینڈ (Auckland) تا ۱۸۶۵ء پایه تخت
 مستعمره بود و تا حال کلانترین بلاد است ، لانم بود که قریب
 مرکز پایه تخت باشد لهذا ترک داده شد .
 کرائیست چرچ (Christchurch) در جزیره جنوبی مهم
 ترین شهرها است .
 دُونی دن (Dunedin) بر مسافت ۲۳۰ میل بجنوب کرائیست
 چرچ واقع است
 ولنگتن (Wellington) پایه تخت مستعمره است ، حکومت
 نیوزیلاند - حکومت مستعمره نیوزیلاند با حکومت مستعمرات
 آسٹریلیا مماثلت دارد - یعنی دو اطاق پارلیمان و یک حاکم
 اعلا از طرف پادشاه برطانیہ دارا است .
 نفوس و الاهی :- اکثر الاهی برطانوی نژاد هستند

که از برطانیه آمده اینجا آباد شده اند - عدد نفوس از یک
 ملیون اضافه تر است ۳۰۰۰ چینی هستند باشندگان اصلی
 نیوزیلاند را موری (Maoris) میگویند - تعدادشان ۳۵۰۰۰
 است ، اینها جنگجو و ذوقین و هوشیار میباشند و نسبت
 به باشندگان استرینیا بسیار شائسته و متمدن هستند -
 حکومت انگلشیه ایشان را چند اضلاع داده است ، اکثر
 ازیشان اوضاع و فتون و لباس اروپائی را اختیار کرده
 اند - Europeans ایشان کشت و زراعت میکنند و گوسفند را
 را میچرانند ، بعضی ازیشان در وضع قدیم خود مصر هستند .

میلنیشیا

میلے نیشیا یا جزائر سیاہ پوستان بشمال مشرق آسٹریلیا واقع
 است، اکثر جزائر در ساخت و پیداوار و باشندگان باہم مشابہت
 دارد۔ اہلی میلے نیشیا را پاپوآن (Papuan) مے گویند۔
 رنگ شان نہایت سیاہ می باشد؛ مهم ترین جزائر آن نیوگنی،
 مجمع الجزائر بسمارک، مجمع الجزائر نیوکیلے ڈوبناد (New Caledonia)
 جزائر سلیمان و نیو ہبریڈیز (New Hebrides) .

کیفیت عمومی :- جزائر میلے نیشیا عموماً دارے کوہستان
 میباشد و اکثر آنها بدور خود جبل - سحری (Coral reef) دارو، اقلیم
 آنها گرم است مگر از باعث وقوع آنها در بحر پیرت اعتدال
 دارد۔ پیداوار نباتی آنها منطقه حارہ فی است یعنی پنبہ - قند۔
 کیلا - کچالو و ناریاں با فراط میروید۔ پاپوآن با در شکل و صورت
 یا باشندگان افریقائے مشرقی مشابہت دارند۔ خیلے جنگجو و وحشی
 و خوشخوار میباشد۔ جملہ جزائر یا براہ راست و یا بالواسطہ ماتحت

دول اروپائی می باشد، برطانیہ کلان، ہلاند و فرانس۔ قبل از جنگ جزینی ہم مقبوضات داشت لیکن بعد از جنگ ہمگنان را از دست داد، از روی معاہدہ جزائریکہ بہ شمال خط استوا در قبضہ آلمان بودند بدولت جاپان دادہ شدند؛

اقليم عمومی :- اکثر جزائر میلے نیشیا در منطقه حارہ واقع است، لہذا اقلیم آنها گرم لیکن بیاعتت قرب بحر معتدل و نیلے کم تغیر و تبدل مے یابد۔ باران عموماً زیاد است و نباتات با فراط ماسوائے نیوگنی اقلیم جزائر موافق طبائع اروپائی می باشد۔

۱۔ نیوگنی (New Guinea) یکے از جزائر کلان ترین دنیا است رقبہ آن تقریباً ... ۳۰۰۰ مزرع میل یعنی یکینم چند افغانستان است، جزیرہ کویستانی است بعضے کوہ ہائے آن تا ارتفاع ۱۶۰۰۰ فوت میرسد۔ تمام علاقہ را چندین دریا ہا سیراب و شاداب مے کند۔ کلان ترین دریا ہا فلالی نام دارد تا پنجد میل قابل جہازرانی است، حصہ مغربی آن در تصرف

هلاند است و حصّه مشرقى ماتحت اتحاد استراليا يعنى در قبضه برطانيه
 يباشند قبل راز جنگ يك حصّه در قبضه جرمنى هم بود ليكن
 بعد از جنگ عمومى آن را برطانيه بعلاقه خود ملحق نمود. پورٹ
 مورسبى (Port Moresby) پايه تخت حصّه استرالياى است،
 عده باشندگان (پاپو آن ها) بسيار است، اينها در چند قبائل منقسم
 هستند. هر قبيله اطوار و رسومات جداگانه دارد. چونكه اقليم آب
 خوب نيست نغد اروپا نيا كم است، چوب عمارتى در بره ساگودا
 بكثرت در جنگها يافت مى شود و ديگر پيداوار منطقه حاره نيز
 بسيار است، در خليج پاپوا سنگ پشت و مرواريد يافت ميشود
 در جنگل طيور هم بسيار سكونت دارد.

۲- جزائر فيجى درميان نيوز، هبريديز و جزائر تونگا (Tonga)
 واقع است، سوا (Sowa) پايه تخت آنست، در تصرف برطانيه
 يباشند، پيداوار مهم قند، ناربال و كيلا است؛

۳- مجمع الجزائر سيلمان چندين جزائر دارد، طرف مشرق نيگوى
 واقع است جزائر بسهارك و بوگين ويل (Bougainville)

بیشتر در قبضہ جرمنی بود حال در اتحاد آسٹریلیا شامل گشتہ
 اخراجات ہم آنها ناریل و ریشہ ناریل می باشد؛

سانتا کروز (Santa Cruz) بشمال نیوہیریڈیز نیز مقبوضہ برطانیہ

است، نیوہیریڈیز در تصرف فرانس و برطانیہ می باشد، این
 جزائر کوہی است و کوہ ہائے مشتعل آتش نشان دارد؛

نیوکیلے ڈونیا (New Caledonia) بجنوب نیوہیریڈیز در

تصرف فرانس است - فراریہائے فرانسه باین جزائر فرستادہ میشوند؛

پیداوار ہم جزائر مذکور (از مجمع الجزائر سلیمان) ربڑ، نیشکر، پنبہ

تंबاکو، تہوہ، کچالو، کیلا، ناریل ساگودانہ و جوز ہندی (Nutmeg)

میباشد، صندل و آنوس و چوب عمارتی از جنگلها بدست می آید؛

آب و ہوا - اقلیم آنها منطقہ حارہ فی و زمین حاصل خیز

و باران زیاد است؛

مائی کروئیشیا (Micronesia) :- :-

مائی کروئیشیا آن جزائر را می گویند کہ مابین جاپان و جزائر

میلے نیشیا واقع شدہ است، مجموعہ ہائے عمدہ آن (۱) جزائر گلبرٹ

(Gillett) یا آنها را کنگس مل (Kingmill) میگویند .

بشمال مغرب جزائر سلیمان ماتحت برطانیه است ؛

(۲) جزائر مارشال (Marshall) بشمال مشرق جزائر کارولین

مقبوضه جاپان است قیل از جنگ عمومی در تصرف جرمنی بود ؛

(۳) جزائر کارولین بشمال بسمارک مقبوضه جاپان است بیشتر

به جرمنی تعلق داشت ؛

(۴) جزائر پیلو (Pelew) بمغرب کارولین در تصرف برطانیه

می باشد . بیشتر جرمنی بر آن قابض بود ؛

(۵) جزائر لیڈرون در قبضه جاپان از جرمنی گرفته است

طرف مغرب جزائر فلپائن ؛

(۶) گوآم (Guam) جزیره خورد ایست به قبضه یاستها

متحدہ امریکہ بجنوب لیڈرون ؛

پولی نیشیا (Palynesia) :-

پولی نیشیا بر جزائر متحدہ دیکه مابین آستریدیا و امریکه واقع

است مشتمل میباشد بعضی ازین جزائر از آثار آتش فشانی

پیدا شده و بعضی مرجانی الاصل هست؛ جزائر آتش فشانی
 عموماً کوهی میباشد و دور دور خود جبل بحری (کوه هائیکه
 گرم بحری مرجان تعمیر کرده) دارد؛ نشیب های کوه ها از جنگلهای
 غلو پر است و زمین جزائر خیلی حاصل خیز که به کوشش
 اندک خوراک مایحتاج را پیدا کرده میتواند؛ اما جزائر مرجانی
 قابل سکونت نیست؛

پیداوار مهم جزائر عبارت است از تارپال، کیلا، برنج،
 جوار، نیشکر، پنبه، صدف مروارید و ماهی؛ اخراجات عمده
 آن صدف و تارپال است؛

اقليم جزائر خوشگوار و معتدل است؛

الهی این جزائر از نسل ملایا میباشد، مثل موری ما ذبین
 و جفاکش هستند، بعضی از آنها خلیق و بردبار و محب میباشدند
 و بعضی خیلی جنگجو و شکی مزاج؛

جزائریکه در قبضه برطانیه میباشد: - جزائر فرینڈلی

(Friendly) : بجنوب مشرق فیجی - جزائر کک (Coke) بمشرق

جزائر ٹونگا - جزائر ایلائس (Alluis) و جزائر فینکس (Phoenix)

و جزائر مانی ہیکلی (Manihiki) جزائر پکٹیریان (Pictarian) ؛

جزائر مقبوضہ فرانسه :- جزائر سوسائٹی (Society) بشرق

جزائر کک بقبضہ فرانسه میباشد؛ کلان ترین جزائر را تھیتی

(Tahiti) میگویند - پاپی ایت (Epiete) پایہ تخت است ،

آہلیم خوشگوارے باشد؛ میوه های اعلا پیداے شوو؛ اخراجات

عمده آن ناریال و صدف مروارید ؛

جزائر پست (Low Islands) بشرق جزائر سوسائٹی ؛

به جزائر مارکوئی سس (Marquesas) دولت فرانس دعوی

قبضه را میکند لیکن اهالی خیلے جنگجو و جفاکش ہستند قبضه

و اقتدار کامل ندارد ؛

جزائر استرال (Austral) گیمبیار (Gambier) ؛

جزائر مقبوضہ ریاستہائے متحدہ امریکہ - سموآ (Samoa)

در قبضہ ممالک متحدہ امریکہ تو توایلا (Tutuila) نیز بہ قبضه

دولت مذکور است؛ پایہ تخت آن آپیا (Apia) دیو پولو (Jopolo)

جزائر سینڈویک (Sandwich) شمالی ترین جزائر بحر محیط
 کبیر است، سطح آنها داراے جبال است، بعضے از آن با آتش
 فشاں و بعضے خاموش است، کلاؤ (Kilauea) در ہوائی (Hawaii)
 یکے از کوہ ہائے مدہش آتش فشان عالم است؛ موماکی
 (Maunakea) قولہ خاموش است لیکن بلندترین قفل در
 اوقیانوسیا۔ اقلیم این جزائر خوشگوار و صحت بخش و زمین
 آنها حاصل خیز است، پیداوار عمدہ آن قند و کیلا
 میباشد، ہونولولو (Honolulu) پایۂ تخت و بندرگاہ شاندائ
 است؛

تمت بِالْحَقِّ

تنبویر

محمد حسن خان معلم، جغرافیای ہزارا در اثنائے تعلیم برائے
 طلاب کتب رشدیہ ترجمہ و تالیف کردہ تدریس نمودہ است ؛
 خلاصہ سیاست آن عبارت از احوال طبیعی، سیاسی، اقتصادی
 امریکہ و استرالیا و جزائر بحر مہینڈا کیمر بودہ، مولف مہسمون بقدر
 امکان سعی ورزید از آثار موجودہ سالہائے ۱۹۱۲-۱۸
 انتخاب و تدوین نمودہ است ؛
 اینک وزارت معارف عجلتہ در طے مذاکرہ مطابق پروگرام
 دریافتہ بطبع آن موافقت فرمود ؛
 چہ، مؤلف در طبع ہای آیندہ کتاب ہزارا وعدہ اکمال
 و تعدیل دادہ بر زحمات گذشتہ خود افزودہ خوب تر و
 مکمل تر بوجود خواهد آورد ؛

ہاشم شائق

